

Yesu Tunntunmpii Kapyiĩnkii Semeñi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémeñi funḡo jwumpe e ke

Karigii Yesu à pyi jĩnke na ke, Luka à cyire yyaha jwo u sémeñi nĩjcyiĩni i. Ŋge sémeñi shɔnwuñi i, pyĩnkanni na Yesu à kàre nĩjyĩni na, ná pyĩnkanni na u à Kile Munaani tun u fyèḡwɔhɔshiinbil'á ke, u na yire yyaha yu. Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tíi ná Yesu i ke, Kile Munaani à Yesu fyèḡwɔhɔshiinbii yyaha cù, ka pi i puru jwo dĩjyeyi cyeyi puni i.

Pi n'a mpyi na puru Jwumpe Nintanmpe yu Yahutuubil'á, pi mpyi maha li cyèe pi na na Yesu u jye Kile Nĩjcwɔnrɔñi, ḡgemu jwɔmɛε Kile mpyi a lwɔ na u sí sùpyire shwɔ ke. Mpii pi jye pi jye Yahutuu mɛ, pi n'a mpyi na pu yu pir'á, pi mpyi maha li cyèe pi na na Kilerñi u à yaayi puni dá ke, na uru la jye si pi ná uye shwɔhɔñi yaa. Pi mpyi maha yi yu sùpyire pun'á na li síñi jye Kile na mà yampii cùuḡo si pi shwɔ Sitaanniñi na. Pi mpyi maha yi yu sùpyire pun'á mú na Yesu à kwù kworokworocige na, sùpyire kapegigii tugure yàfañi kurugo; na sùpyir'à yaa ti toroḡkanni kèenḡe, ti i dá Yesu na, bà Kile Munaani si mpyi si ti yyaha cù mɛ.

Karigii tèesiini i, Yesu túnntunmpii mpyi na sɔñni na Yahutuubii làda karigii tayyérege na jye Yesu kuni jaarañi i. Ka Kile Munaani si yi fĩniḡ'a cyèe pi na na Jwumpe Nintanmpe na jye supyishiñi puni wumɔ. Nde li jye na wii ke, lire li jye mà toroḡkanni kèenḡe maa dá Yesu na. Lire e ke mà maye kan pi à kwɔn si nta mpyi Yahutu mà tàanna ná pi làdaabil'e, mpii pi jye pi jye Yahutuu me maa dá Yesu na ke, lire mpyiñi fànha jye pire jwñ'i mɛ.

Jwumpe Nintanmpe à jwo cyaga maha cyag'e ke, pìl'à jɛε pu na, ka pìi si pu cyé. Cyeye nĩjyahay'e mpiimu pi à pu cyé ke, pir'à Yesu fyèḡwɔhɔshiinbii kyérege, maa pi le kàsuni i. Poli na mpyi pi kyérefeebil'e, ka Yesu si uye cyèe u na maa u pyi u túnntunḡo. Lire kàntugo ka Poli si wá na jaare na màre kànyi na, maa Jwumpe Nintanmpe yu maa dánafeebii kurupyi tĩñi. U à ḡgaha nĩjyahawa ta uru báarañi i. Luka u à ḡge sémeñi séme ke, uru na mpyi ná u e lire kùsheeni là na.

Yesu à jwo cyelempyiibil'á na pi sí Kile Munaani ta

1¹⁻² Mii cìmpworonji Tofili, mà lwɔ tènì i Yesu à u karigii sìi na mpyi maa sùpyire yerege ná Kile jwumpe e, fo mà sà nɔ u tèekoḡjirini na mà kàre nĩjyĩni na ke, mii mpyi a cyire puni yyaha jwo mu á na sémeñi

nijcyiñi i. Ìjka mà jwo Yesu u kàre nìnyìñi na ke, tùnntunmpii u mpyi a cwɔɔnrɔ ke, karigii pire mpyi a yaa pi a mpyi ke, *Kile Munaani mpyi a u pyi u à cyire puni jwo pi á. ³Yesu jɛɛkwooni kàntugo mà fworo kwùñi i, u à uye cyêe pi na pyiñkannigii nìnyahagii na. U à lire pyi canmpyaa beeshuunni funñ'i bà pi si mpyi si jɛcè na, sèenji na, uru na jye jyii na mɛ. U mpyi maha *Kile Saanre kyaa yu pi á mú. ⁴Canjka mà u ná pi yaha pi i lyí sijcyan, u à yi jwo pi á na pi àha laaga tɔɔn Zheruzalemu kàhe na mɛ, na yaage jwɔmɛeni Tufoonji à lwɔ, ná uru mpyi a ku kyaa jwo pi á ke, pi kuru sige, ⁵na Yuhana à pi *batize ná lwɔhe e, ñka mà jwo canmpyaa cyi tòro ke, pi sí batize ná Kile Munaani i.

Yesu à kò a dùgo nìnyìñi na

(Marika 16.19-20; Luka 24.50-53)

⁶Jye mà tùnntunmpii nimbinnibii yaha Yesu taan, pi à u yíbe: «Kafoonji, lire tɛni i mu sí *Izirayeli shiinbii saanre núruñɔ pi á la^a?» ⁷Ka u u pi pyi: «Mii Tuñi à tɛni ná canmbilini ndemu bégele ná u yabiliñi sífente e ke, yii àha raa lire caa si jɛcè mɛ. ⁸Ìjka *Kile Munaani sí n-tíge yii juy'i si fànha kan yii á, lire ká mpyi, yii sí raa mii kyaa yu Zheruzalemu kàhe ná *Zhude kùluni sanni puni ná *Samarì kùluni i, fo mà sà nɔ dijyeñi cyeyi puni i.»

⁹Jye u à puru jwo ke, mà u tùnntunmpii yaha pi i u wíi, u à kò a yíri pi shwɔhɔl'e mà kàre nìnyìñi na, ka jahañke kà si u ñwɔhɔ pi na. ¹⁰Mà pi yaha pi à yyahayi yírig'a le nìnyìñi i, na u niñkareñi wíi, pi à pàl'a nàmbaa shuunni jya pi à v àanvyiñjye le a yyére pi taan. ¹¹Ka pire shiin shuunniñi si jwo: «Galile kùluni shiinbii, di k'à ta a jwo ka yii i yyére na nìnyìñi wíi yɛ? Yesu u à kò a yíri yii shwɔhɔl'e mà kàre nìnyìñi na ke, canjka u sí núru n-pa bà yii à u niñkareñi jya nìnyìñi na mɛ.»

Macyasi à Zhudasi tayyérege lwɔ

¹²Jye ka *Yesu tùnntunmpii si yíri *Olivye cire jaañke na, maa núr'a kàre Zheruzalemu kàhe e. Kuru cyage ná Zheruzalemu mpyi a culumetiri niñkin kwɔ. ¹³Pi à núr'a nɔ kàhe e ke, batɔnge nìnyibabilini i pi mpyi maha ntée na piye bínnini ke, ka pi i dùg'a jyè lire e. Pyeri ná Yuhana ná *Yakuba ná Andire ná Filipi ná Tomasi ná Baritelemi ná Macwo ná Alife jyañi Yakuba ná Simɔ pi maha mpyi Zelɔti^b, ná Yakuba jyañi *Zhude, pire pi mpyi. ¹⁴Pire puni mpyi maha piye bínnini tèrii nìnyahagil'e, marii

^a1.6 Yesu tùnntunmpii mpyi na Kile Nijcwɔnrɔñi mpañi sigili Yahutuubii sanmpii fiige, u u mpa pire yige Ɔɔmɔ shiinbii fànyage e, u u Izirayeli shiinbii wà piye na, bà pi mpyi saanji Dawuda tiñi ná saanji Solomani tiñi i mɛ.

^b1.13 «Zelɔti»: kuru mege jwɔhe ku jye: «kìni kyal'à táan ñgemu á sèl'e ke».

Kile jáare ná funṅo niṅkin i. Cyeebii pii ná Yesu nuṅi Mariyama ná Yesu cìnmpyiibii mú mpyi maha mpyi ná pi e.

¹⁵Nye pi canbinniyi canṅke kà, mà pi nimbinnibii yaha, pi mpyi a shiin ṅkuu ná beṅjaaga (120) kwò, ka Pyeri si yîr'a yyére pi shwòhòl'e maa jwo: ¹⁶«Mii cìnmpyiibii, *Kile Munaani mpyi a *Dawuda yyaha cù, ka u u jwumpe mpemu jwo ná p'à séme Kile Jwumpe Semeṅi i, na Zhudasi u sí n-tòro sùpyire yyaha na, si Yesu le cye e ke, fànha kyaa li mpyi li li, puru jwumpe pu fùnṅo. ¹⁷Zhudasi sí na mpyi wuu kurunṅke sùpya, wuu ná uru mpyi na báara niṅkin pyi.»

¹⁸(Nye pi à sàranṅi ṅgemu kan u á u kapiini nimpyiini ñunṅo taan ke, u à sà kerege shwò ná ur'e. Lire kàntugo u à cwo a jya, ka u funṅo yaayi si pceeg'a máha. ¹⁹L'à pyi kyaa Zheruzalemu kànhe shiinbii puni mpyi a ndemu cè ke, fo ka pi i mpa kuru cyage mege le pi sheenre e: «Akélidama» kuru ñwòhò ku nye: «Sishange Kerege».)

²⁰Nye Pyeri à shà yyaha na ná jwumpe e sahanṅki maa jwo na: «Y'à séme Zaburu sémeṅi i na

“U pyenge niṅgage ku kwôro,

Sùpya kà ntèen k'e me^c.”

“Wabere u u báaraṅwòge lwó^d.”

²¹⁻²²Lire kurugo mà Kafoonṅi Yesu yaha u u jaare na ntùuli ná wuu e cyeyi yyaha kurugo, mpíi pi mpyi maha mpyi ná wuu e ke, wuu à yaa wuu shin niṅkin cwònrò pire e, wuu bàra wuye na, wuu raa yi yu sùpyir'á na Yesu à ñè sèeṅi na. Mà lwó canṅke Yuhana à Yesu *batize ke, fo mà sà nò canṅke u à kò a yîri wuu shwòhòl'e mà kàre nìnyinṅi na ke, mpíi pi à cyire karigii puni nya tapyige e ke, uru wà u à yaa u pyi urufoo.»

²³Nye ka pi i shiin shuunni cyêe, Yusufu pi maha mpyi Barisabasi, lire nye me Zhutusi ke, uru ná Macyasi. ²⁴Lire kàntugo maa Kile jáare na: «Kafoonṅi, mu u à sùpyire puni zòompíi cè ke, mpíi shiin shuunniṅi i, ṅge mu à cwònrò ke, uru cyêe wuu na, ²⁵bà u si mpyi si Zhudasi tayyérege lwó túnnture báaraṅi i, Zhudasi à kuru ṅkemu yaha maa ṅkàre u yabilinṅi cyage e ke.»

²⁶Nye ka pi i ṅkyaanlwooni pyi, ka ṅkyaanlwooni si Macyasi cyêe, ka uru si bàra *Yesu túnntunmpíi ke ná niṅkinṅi na.

Kile Munaani à tíge dánafeebii ṅunṅi

2¹ *Pantekòṅi canṅke, dánafeebii puni mpyi a bínni cyaga niṅkin i. ²Ka túnmbwòhò si mpâl'a fworo nìnyinṅi na, mu à jwo kafeebwòhò túnmò, bage e pi mpyi a bínni ke, mà kuru ṅí. ³Ka pi i ṅjirii nya na fiige

^c1.20 Zaburu 69.26

^d1.21 Zaburu 109.8

cyi à láha láha cyiye na mà pa ntèen ntèen pi puni niŋkin niŋkinŋi na. ⁴Ka *Kile Munaani si pi puni jî, maa pi shin maha shin pyi u u shèenre tabere yu mà tàanna ná Kile Munaani ti kannkanni i urufol'á.

⁵*Yahutuubii pi mpyi na fyáge Kile na diŋyeŋi puni yyaha kurugo ke, lir'à pire pìi ta Zheruzalemu kànhe e. ⁶Nye puru tùnmp'à fworò ke, ka pire si sà piye bínni wani, pi puni kakyanhala wuu pi mpyi, naha na ye pi shin maha shin mpyi na u tateenge shèenre núru pi jwò na. ⁷Li mpyi a pi puni bilibili fo mà pi yîrige pi yákilibii juŋ'i. Ka pi i wá na piye yíbili maa ŋko: «Nte sùpyire ti nye na yu ame ke, taha Galile kùluni i bà pi pun'à yîri me? ⁸Di l'à pyi wuu shin maha shin sí i u tateenge shèenre núru pi jwò na ye? ⁹Pariti kîni ná Mèdi kîni ná Elamu kîni shiin na nye wuu e, pìi na nye wuu e pir'à yîri Mezopotami kîni i, pìi s'à yîri *Zhude ná Kapadósi ná Pòn wuuni ná Azi kùligil'e, ¹⁰ná Firijyi wuuni ná Panfili wuuni ná *Misira wuuni ná Libi kîni cyage ku nye Sireni kànhe taan ke, wuu pìi s'à yîri *Dromu kànbwòhe e. ¹¹Yahutuu na nye wuu e, pìi sí nye Yahutuu me, ŋka pi à jyè Yahutuubii Kile kuni i. Pii na nye wuu e, pir'à yîri Kereti kîni ná Arabubii wuuni i. Di pi à pyi maa jîni na Kile kabwòhigii nimpyiinŋkii yu, wuu shin maha shin sí i cyi núru u tateenge shèenre e ye?»

¹²Nye mà pi kakyanhala wuubii yaha fo pi nye a pi niŋjwuyo cè me, ka pi i wá na piye yíbili: «Nde jwòhe k'à sii ŋki be?» ¹³Ka pìi si wá na pi fwòhore maa ŋko: «Sinmpe pu nye pi na!»

Pyeri à jwo ná sùpyire e

¹⁴Nye ka *Yesu tùnntunmpii ke ná shuunniŋi si yîr'a yyére, ka Pyeri si jwo fànha na: «Yii pi à tèn *Zhude kùluni ná yii mpìi puni pi naha naha Zheruzalemu kànhe e ke, yii niŋgyigigii múgo, yii i na jwumpe lógo, yii i pu yyaha cè. ¹⁵Sinme bà pu nye nte sùpyire na mà tàanna ná yii sòŋŋòŋkanni i me, naha na ye nyège tènì baacyere wuuni li nye nume, sinme téebyaa sàha ŋkwò a nò, wà u kwò a bya a wùrugo me. ¹⁶Kile tùnntunŋi Zhoueli mpyi a ndemu jwo ke, lire li nye na mpyi nume. ¹⁷U mpyi a jwo na Kile à jwo:

“*Diŋyeŋi canzanpyi ká nò,

mii sí na Munaani pyi li tîge sùpyire puni juŋ'i.

Yii nàŋjiipyire ná yii pùceepyire sí raa Kile tùnnture yu.

Mii sí naye cyèe yii nàŋjiibii na, si karigii yyaha cyèe pi na.

Yii nàŋkolyeebii sí raa mii karigii jaa ŋwòyi i.

¹⁸Sèe wi, cyire canmpyaagil'e,

mii sí na Munaani pyi li tîge

mii bilinambaabii ná mii bilicyeebii juŋ'i.

Pi sí n-pyi mii tùnntunmii.

¹⁹Mii sí kakyanhala yaayi yà pyi yi fworò nìnyìni na, si kakyanhala kacyeenḡkii cyìi yaa nìḡke na, sìshange ná nage ná ḡguruge sí n-pyi.

²⁰Canḡanyìini sí n-kêenḡe n-pyi numpire.

Yìḡke sí jáaḡa mu à jwo sìshan.

Cyire puni kàntugo, Kafoonḡi canmbilini sí nɔ.

Li sí n-pyi canmbwɔhɔ, sí n-pyi canmbile ndemu sìnampe sí n-pêe ke.

²¹Nye shin maha shin u nḡe na Kafoonḡi meḡe yiri ke, urufoo sí n-shwɔ^e.”»

²²Nye Pyeri à kwɔ Zhoweli jwumpe nìnjwumpe na ke, maa núr'a jwo: «Yii, *Zirayeli shiinbii, yii nìḡyigigii perɛ, yii raa nuru. Yii à li cè na Nazareti kàḡhe shinḡi Yesu na mpyi sùpya, ḡgemu cye kurugo Kile à u fàḡhe cyêe yii na ná kabwɔhigii ná kakyanhala karigii ná kacyeenḡkii mpyiḡi i yii shwɔhɔl'e ke. ²³Ḳka nde Kile mpyi a yaa mà yyaha tíi ná u e, mà tàanna ná u karigii puni jɔcèḡi i ke, lire yii à pyi. Yii à u le shinpiibii cye e pi à kwɔro cige na mà bò. ²⁴Ḳka Kile à u nìḡḡ wwù kwùḡi yapwoyi i, maa u jè a yige kwùḡi i. Naha kurugo ye li fàḡhe mpyi kwùḡi na u jà a u cù a yaha wani me. ²⁵Saanḡi *Dawuda à fyànha a jwo u kyaa na, u mpyi a jwo:

“Mii maha na Kafoonḡi jaa naye taan tèrigii puni i,

jaha na ye u maha mpyi mii kàḡḡke na,

bà li si mpyi yaaga kà n-jà mii cúnḡḡ njìrige na tayyérege e me.

²⁶Lire kurugo mii zòmbilin'à jî funntange na,

mii jwumpe puni sí nḡe funntanga jwumɔ.

Mii à tèn ná l'e, ali mii kwunḡkwooni kàntugo,

mii cyeere sí jìḡe mii na.

²⁷Naha kurugo ye Kafoonḡi, mu sì jɛe mii múnaani yaha

li kwɔro kwùḡi numpini i me.

Mu mú sì jɛe ma báarapyiḡi nìjɔcèḡi yaha u fwɔnhɔ fanḡke e me.

²⁸Mu à nùmpañke tata kuni le mii taan

Mà mu yaha ná mii i, mu sí mii pyi mii i jî funntange na^f.”»

²⁹Nye Pyeri à kwɔ Dawuda jwumpe nìnjwumpe na ke, maa núr'a jwo: «Mii cìḡmpyiibii, yii na yaha si wuu tulyage Dawuda kani fìḡḡe njwo yii á. Tèni i u à mpe jwumpe jwo ke, u mpyi a pu jwo a wà uye na me, jaha kurugo ye wuu à li cè na u à kwù, u buwun'à tò. Ali nìnjaa u kwùunni na nḡe naha wuu yyéere. ³⁰Dawuda na mpyi Kile tùnntunḡḡ, u mú mpyi a li cè na Kile à kâa ur'á na uru na sí n-pa u jambilini là tìḡe u fàḡhe tatɛenge e u kàntugo. ³¹Kile à wyèr'a yi jwo Dawuda á na *Kile Nìjɔcɔḡḡḡḡi sí n-pa

^e2.21 Zhoweli 2.28-32

^f2.28 Zaburu 16.8-11

jè n-fworo kwùni i. Lire kurugo Dawuda à jwo na “U sì n-kwôro kwùni numpini i me, u cyeere sì n-fwónhò fanŋke e me⁸.” ³² Yesu kyaa li, Kile à u jè a yige kwùni i. Lir'à pyi wuu mú puni jyi na. ³³ U à dùg'a kàr'a sà ntèen Kile kàniŋe cyege na. *Kile Munaani jwómèeni u mpyi a lwó wuu á ke, Tufoonji Kile à lire kan u á, ka u u li yaha l'à tige wuu juŋ'i. Lire yii nye na naa ame, maa núru li jwó na. ³⁴ Yii li cè na Dawuda yabiliŋi nye a dùgo niŋyiŋi na me, ŋka lire ná li wuuni mú i, u à jwo

“Kafoonji Kile à jwo mii Kafoonji á

“Ta ma a pa ntèen na kàniŋe cyege na,

³⁵ mii sí n-pa mu zàmpeebii le mu tooyi jwóh'i^h.”»

³⁶ Nye Pyeri à puru jwumpe taha a kwò ke, maa jwo: «Lire e ke yii Izirayeli shiinbii pun'à yaa yii li cè na nàkaana baa na Yesu yii à kwòro cige na ke, Kile à uru pyi Kafoonji ná uru Kile Niŋcwónròŋi.»

³⁷ Pi à puru lógo ke, ka pu u pi zòmpii cúnŋò sèl'e, ka pi i Pyeri ná túnntunmpii sanmpii pyi: «Wuu cìnmpyibii, naha wuu à yaa wuu pyi be?»

³⁸ Ka Pyeri si pi pyi: «Yii yii toronkanni kèenŋe, yii puni niŋkin niŋkin'á yaa yii *batize Yesu *Kirisita mege na, bà yii *kapegigii si mpyi si yàfa yii na me. Lire ká mpyi, yii sí Kile Munaani ta. ³⁹ Naha kurugo ye Kile à u Munaani jwómèeni lwó yii ná yii tùlug'á, mà bàra mpíi pi nye tatònyi i ke. Mpíi wuu Kafoonji Kile sí n-pa n-yyere si mpyi u pyii ke, l'à lwó pire pun'á.»

⁴⁰ Pyeri à jwumò niŋyahama jwo pi á sahanŋi Yesu kyaa na, maa pi yere na pi núru ŋge diŋyeri sùpyire nintiimbaare jwóh'i, bà Kile si mpyi si pi shwó me. ⁴¹ Sùpyire t'à dá u jwumpe na ke, ka pire si batize. Mpíi pi à bàra dánafeebii kurunŋe na kuru canŋke ke, pire mpyi a shiin kampwóhii taanre (3.000) kwò.

Dánafeebii wwoŋeŋe pyinŋkanni

⁴² *Yesu túnntunmpii mpyi maha yeréyi njemu kaan ke, dánafeebii mpyi a piye waha maa yire núru tèrigii puni i, maa ŋkwôro wwoŋeŋe e. Pi mpyi maha bwúuruŋi kwùun na ntáli piye na na lyí, maa Kile jáare siŋcyan. ⁴³ Sùpyire puni mpyi ná fyagare e, naha na ye kakyanhala karigii ná kacyeenŋkii mpyi na mpyi Yesu túnntunmpii cye kurugo. ⁴⁴ Shin maha shin u mpyi a dá Yesu na ke, pire puni mpyi a wwò maa mpyi niŋkin, pi cyeyaayi puni mpyi kànŋwò wuyo. ⁴⁵ Tèrigii cyil'e, pi mpyi maha pi taare tà ná pi cyeyaayi yà péreli, maa yire wyérenŋi táali piye na mà tàanna ná shin maha shin niŋŋò tugure e.

⁸2.31 Zaburu 16.10

^h2.35 Zaburu 110.1

⁴⁶ Pi mpyi maha piye bínnini canŋa maha canŋa, ná sòŋɔɔ níŋkin i *Kileŋaarebage e, maa Kile pêre. Pi mpyi maha bínnini pi pyenyi i, maa bwúuruŋi kwùun na ntáali piye na maa pi njyìŋi lyí ná funntange ná funŋcenŋi i. ⁴⁷ Pi mpyi maha Kile kêre, pi kyaa mpyi a táan sùpyire pun'á. Mpii Kafoonŋi à shwò ke, u mpyi maha pire bârali pi kurunŋe na canŋa maha canŋa.

Pyeri à cwòhòmfòonŋi wà cùunŋ

3 ¹ Canŋka yàkoŋɔ, Kileŋarege tēni i, Pyeri ná Yuhana à kàre *Kileŋaarebage e. ² Lir'á pi ta pi à sà faanŋi wà yaha Kileŋaarebage tajyìŋwòge kà na, pi maha ŋkemu pyi: «Tajyìŋwòge Nisinaŋke» ke. Amuni u mpyi a si. Canŋa maha canŋa, pi mpyi maha mpa u yaha kuru cyage e, sùpyire ti nyɛ na jyè Kileŋaarebage e ke, bà u si mpyi s'a pire jáare mɛ. ³ Uru faanŋ'á Pyeri ná Yuhana nya tajyige e maa pi jáare. ⁴ Ka pi i u yal'a wíi, ka Pyeri si jwo: «Wuu wíi.» ⁵ Ka nàŋi si yyahe yîrig'a le pi e. U mpyi na sòŋŋi na pi sí yaaga kan ur'á.

⁶ Nyɛ ka Pyeri si u pyi: «Wyére, lire nyɛ mɛ seen nyɛ mii á mii u kan mu á mɛ, ŋka yaage ku nyɛ mii á ke, mii sí kuru kan mu á. Nazareti kànhe shinŋi Yesu *Kirisita mege na, yîri ma a jaare!» ⁷ U à yire jwo ke, maa nàŋi cù kàniŋe cyɛge na mà yîrige. Nyɛ ka nàŋi tooyi ná u nintajyiigii si ntíl'a cyiye ta.

⁸ Ka u u yi a yîr'a yyére, maa li jwò cù na jaare, maa sà jyè Kileŋaarebage eⁱ ná Pyeri ná Yuhana i, maa jaare, maa yini, maa Kile kêre. ⁹ Sùpyire pun'á u nya u u jaare marii Kile kêre. ¹⁰ Pi mpyi a li cè na nàŋi u mpyi maha ntèn Kileŋaarebage Tajyìŋwòge Nisinaŋke na maa sùpyire jáare ke, uru wi. Pyinŋkanni na uru nàŋ'á pyi maa já na jaare ke, ka lire si sùpyire bilibili.

¹¹ Nàŋi mpyi a taha a yaha Pyeri ná Yuhana fye e. Ka sùpyire kàkyanhala wuubii si fê a kàr'a sà bínni pi taan, Kileŋaarebage ŋkubabwòche kà jwòh'i, pi mpyi a Saanŋi Solomani mege le kuru ŋkubage na. ¹² Pyeri à sùpyire nya ke, maa jwo: «Wuu cìnmpyiibii, *Izirayeli shiinbii, jaha na nde kan'à yii kàkyanhala yɛ? Naha na yii na wuu wíl'amɛ mu à jwo wuu yabilimpíi sífente ná wuu Kile yyahafyagare t'á wuu pyi wuu à ŋge nàŋi pyi u à yîri na jaare yɛ? ¹³ *Ibirayima ná Ishaka ná *Yakuba ná wuu tulyeyi sanŋyi u Kilenŋi, u à u báarapyiŋi Yesu jùnŋke yîrige ná l'e. Yii à u le fànhafoonŋi *Pilati cye e, ka uru si li ta na yaaga nyɛ a yaa ku pyi u na mɛ, ka yii i jcyé u na Pilati nyii na. ¹⁴ Ŋge u à jwò maa ntíi ke, yii à cyé uru na,

^{13.8} Kuru k'à pyi urufoo canŋcyiige mà jyè Kileŋaarebage kaanŋe funŋke e, jaha na yɛ Yahutuubii Saliyanŋi i, kafuun li mpyi li li cwòhòmfòo u jyè Kileŋaarebage kaanŋe funŋke e.

ŋge u à boore pyi ke, maa Pilati jáare na u uru cye yaha. ¹⁵ Ŋge u nyɛ na shìŋi niŋkwombaanji kaan ke, yii à uru bò, ŋka Kile à u jè a yige kwùŋi i. Wuu à u nya u jɛŋkwooni kàntugo. ¹⁶ Ŋge nàŋi u ŋge yii i jaa, ná yii à u cè ke, wuu à dáníyaŋi pyi Yesu na, lire cye kurugo, u à jà a yî'a yyére. Wuu à dáníyaŋi pyi Yesu mɛge na, lire l'à ŋge nàŋi yampe kwò feefee bà yii puni pyii wá u na mɛ.

¹⁷ Mii cìnmpyiibii, mii à li cè na li jɛcɛmbaanji u à yii ná yii jùŋufɛebii pyi yii à lire kani pyi. ¹⁸ Lire e ke Kile à jwumpe mpemu jwo fo tɛmɔni i u tùnntunpii cye kurugo ke, pur'à fúnŋɔ. U mpyi a jwo na *Kile Niŋcwɔnɔŋi à yaa u kyaala. ¹⁹ Lire e ke yii yii toroŋkanni kɛɛŋŋɛ, yii i yiye kan Kile á, bà u si mpyi si yii *kapegigii yàfa yii na mɛ. ²⁰ Lire ká mpyi, Kafoonji Kile sí taŋɔŋɔ kan yii á. Mà bàra lire na, ŋge u à yaha yii yahare e ke, u sí uru tũgo yii á, Yesu u nyɛ Kile Niŋcwɔnɔŋi ke, uru kyaa li. ²¹ Ŋka u à yaa u tɛɛn niŋyiŋi na fo u aha yaayi puni pyi y'à núru yi lyempe e, yire Kile à jwo fo tɛmɔni i u tùnntunpii cye kurugo.

²² Nyɛ *Kile tùnntunji *Musa à jwo

“Bà wuu Kafoonji Kile à mii tun mɛ, amuni u sí n-pa yii cìnmpworonji wà pyi u tùnntunŋɔ mii fiige. U aha jwumɔ maha jwumɔ jwo yii á ke, yii i jɛɛ puru na.

²³ Shin maha shin u nyɛ u nyɛ a jɛɛ uru tùnntunji jwumpe na mɛ, urufoo sí n-bò n-yige sùpyire shwɔhɔl'ɛj.”

²⁴ Nyɛ mà lwɔ Kile tùnntunji Samuweli na, Kile tùnntunpii pun'à jwo nde tɛni kyaa na mú, Musa fiige. ²⁵ Jwumpe Kile tùnntunmpil'à jwo ke, pur'à jwo yii á mú. *Tunmbyaare Kile à le ná yii tulyeyi i, tɛni i u à jwo Ibirayima á na uru sí jwó le niŋke supyishiŋi pun'à u tũluge cye kurugo ke, tire tunmbyaar'à le ná yii e mú^k. ²⁶ Lire e Kile à u bárapyiŋi yaha a pa yii Izirayeli shiinbii mɛɛ na yyecyiige na, u u jwó le yii á, yii i láha pege karigii na.»

Pi à kàre ná Pyeri ná Yuhana i yukyaabii yyére

4 ¹ Nyɛ mà Pyeri ná Yuhana yaha jwumpe na, *Kile sáragawwuubii ná *Kilepaarebage saŋcwɔnsigibii jùŋufoonji ná *Sadusiibii píl'à nɔ wani.

² Li mpyi a sàa pɛn pi e mà Pyeri ná Yuhana nya pi i sùpyire yerɛge ná Kile Jwumpe e na Yesu à jè a fworɔ kwùŋi i, na lir'à li cyèe na sùpyire sí n-pa jè n-fworɔ kwùŋi i nùmpañja. ³ Ka pi i pi cù a le kàsuni i fo mà sà nɔ kuru canja nùmpañja na, jaha na yɛ numpilage mpyi a wwò a kwò.

⁴ Ŋka lire ná li wuuni mú i, mpii pi mpyi na Pyeri ná Yuhana jwumpe núru

^j3.23 Duterɛnɔmu 18.15, 18, 19

^k3.25 Zhɛɛzi 22.18; 26.4

ke, pire nijyahamil'à dá Yesu na, ka lire si dánafeebii kurunke shiinbii pyi pi à kampwòhii kanjkuro (5.000) kwò.

⁵Kuru canja nùmpañja, *Yahutuubii ònufeebii ná kacwónribii ná *Kile Saliyañi cyelentiibil'à pa piye bínni Zheruzalemu kànhe e. ⁶*Kile sáragawwuubii ònufembwòhe Ana¹ mú mpyi wani, mà bâra Kayifu ná Yuhanañi wabere ná Alezandiri ná sáragawwuubii ònufembwòhe pyenge shiinbii puni. ⁷Ka pi i ñkàr'a sà Pyeri ná Yuhana yige kàsuni i mà pa yyéñje piye shwòhòl'e, maa pi yíbe: «Ná fànhe ñkire e, lire ñye me ná mege ñkire e yii à ñge nàñi cùunjo ye?»

⁸Ñye mà Pyeri yaha u à ñi *Kile Munaani na u à jwo: «Yii pi ñye wuu Yahutuubii ònufeebii ná kacwónribii ke, ⁹ná yii sí naha a wuu yíbe faanñi ná u cuunjoñkanni kyaa na nijjaa, ¹⁰yii puni, mà bâra *Izirayeli shiinbii sanmpii puni na, yii li cè na Nazareti kànhe shinñi Yesu *Kirisita mege na ñge nàñi cùunjo. Yesu yii à kwòro cige na mà bò, ka Kile si u ñè a yige kwùñi i ke, uru mege na ñge nàñi nijjyereni u ñge yii yyaha na ke, u à cùunjo. ¹¹Yesu kyaa l'à jwo Kile Jwumpe Semenji i na

“Yii bafaanribil'à cyé kafaage ñkemu na ke,

kuru k'à pa mpyi *bage kafaage sèe woge bage mbìini na^m.”

¹²Ñye shwofoonji wà saha ñye uru baare e me. Mege cye kurugo wuu sí nùmpañja ta ke, kuru ñye a le sùpyañi wà tufiige na ñke ñinje na Yesu baare e me.»

¹³Yahutuubii ònufeebii ná kacwónribil'à Pyeri ná Yuhana ñya pi i yu fyagara baa ke, ka li i pi kàkyanhala, ñaha na ye pi mpyi a li cè na Pyeri ná Yuhana ñye a kâla sèl'e me, ka pi i li kàanmucya mà li ñya na pi ná Yesu u mpyi. ¹⁴Ñye nàñi u à cùunjo ke, pi à uru nijjyereni ñya Pyeri ná Yuhana taan ke, pi ñye a yà ta si ñjwo me.

¹⁵Ka pi i Pyeri ná Yuhana pyi pi à fworo ntàani na, maa ñkwòro na piye yíbili: ¹⁶«Naha wuu à yaa wuu pyi mpíi shiinbii na be? Kakyanhala kani pi à pyi ke, Zheruzalemu shiinbii pun'à li cè, wuu mú sè n-jà nàkaana pyi lire e me. ¹⁷Ñka nde kani ñye a yaa li cæg'a nò cyeyi puni i me, lire e ke wuu pi yyere, wuu u pi fùguro, bà li si mpyi pi àha nùru kuru mege kyaa jwo sùpyañi wà tufiig'á me.»

¹⁸Ka pi i Pyeri ná Yuhana yyere maa yi jwo a waha pi á, na pi àha nùru Yesu kyaa jwo sùpyañi wà tufiig'á, lire ñye me si sùpyañi wà kâla ná u kani i me. ¹⁹Ka Pyeri ná Yuhana si pi pyi: «Ñcyii kapyaaagii mú shuunninji i, li ndi l'à tíi Kile á ye? Mà yii ñwòmèeni cù laa, mà Kile ñwòmèeni cù? Yii yabilimpíi pi yi kàanmucya de! ²⁰Nde wuu kò'n'à ñya maa li lógo ke, wuu sè n-jà n-pyi ná wuu ñye na lire yu me.»

¹4.6 Ñge Ananji na mpyi nò.

^m4.11 Zaburu 118.22

²¹ Ka pi i pi fùguro sahaŋki maa pi yaha. Pi nye a mpyi a cè yaage pi sí n-pyi pi na me, jaha na ye kakyanhala kani li mpyi a pyi ke, sùpyire mpyi na Kile kêre lire kurugo. ²² Nàŋi u mpyi a cùŋɔ lire kakyanhala cuuŋɔkanni na ke, uru shìŋi mpyi a jyhaha yye beeshuunni na.

Dánafeebil'à Kile jáare

²³ Pi à Pyeri ná Yuhana cye yaha ke, ka pi i ŋkàre *Yesu túnntunmpii sanmpii cyage e. Nje *Kile sáragawwuubii jùŋufeebii ná Yahutuubii kacwɔnribil'à jwo pi á ke, maa sà yire puni yyaha jwo pi á. ²⁴ Nye pi à yire lógo ke, ka pi puni si wwɔ sɔŋɔɔ niŋkin na maa Kile jáare fánha na: «Kafooŋi, mu u à niŋyini ná niŋke dá, maa suumpe lwohe ná ku funŋɔ yaayi puni dá. ²⁵ Wuu tulyage *Dawuda u nye mu báarapyiŋi ke, mu à ma Munaani pyi l'à u yyaha cù, ka u u jwo

“Jaha kurugo supyishiŋ'à jùŋɔ kyán ye?

Jaha na kirigii sùpyire maha vùnmpwɔre pyi ye? Ti nye jùŋɔ baa.

²⁶ Saanbii pi nye niŋke na ke, pir'à piye bégele kàshige mee na,

ka jùŋufeebii si piye bégele Kafooŋi Kile ná u Niŋcwɔnɔŋi mee naⁿ.”

²⁷ Sèe wi de! Ŋke kànhe e, saanŋi *Erɔdi ná Pɔnse *Pilati à wwɔ ná *Izirayeli shiinbii ná *supyishiŋi sanŋi i, báarapyiŋi mu à cwɔɔn'a yaha maye mee na, ná uru u nye Yesu ke, maa ntùŋke taha uru na. ²⁸ Lire mpyiŋi cye kurugo, kyaa maha kyaa mu à kyaala a yaha fo tèmɔni i mà tàanna ná ma sífente ná ma nyii wuuni i ke, cyire pi à pyi. ²⁹ Ŋka Kafooŋi, pi à wuu fùguro ná jwumpe mpemu i nume ke, mu à puru lógo. Wuu pi nye mu báarapyii ke, wuu tège, wuu raa mu jwumpe yu fyagara baa. ³⁰ Li síŋi yaha wuu na, wuu jà wuu a yampii cùŋi, wuu raa kacyeenjkii ná kakyanhala karigii pyi mu báarapyiŋi niŋcɛnŋi Yesu mege na.»

³¹ Pi à Kile jáar'a kwɔ ke, cyage e pi mpyi a bínni ke, ka kuru cyage niŋke si jcyéenne, ka *Kile Munaani si pi puni jî, ka pi i wá na Kile jwumpe yu fyagara baa.

Dánafeebii cyeyaayi pun'à pyi kàŋgwɔɔ wuyo

³² *Dánafeebii kurunke mpyi a wwɔ maa pi zɔmpii ná pi sɔŋɔre pyi niŋkin, fèrenje yaaga saha nye a mpyi pi wà á me, pi yaayi puni mpyi kàŋgwɔɔ wuyo. ³³ Sífente na mpyi Yesu túnntunmpil'á sèe sèl'e pi i yi yu sùpyir'á na Kafooŋi Yesu à jè a fworɔ kwùŋi i. Kile mpyi a jwɔ pi puni na maa pi tège sèl'e. ³⁴ Kanhamafoo nye a mpyi pi e me, jaha na ye mpíi pi mpyi ná taare e, lire nye me pyenyi i ke, pire mpyi maha yire péreli, ³⁵ maa ma na uru wyérenji kaan *Yesu túnntunmpil'á. Pi mpyi maha uru wyérenji táali piye na, maha ntàanna ná pi shin maha shin jùŋɔ tugure

ⁿ4.26 Zaburu 2.1, 2

e. ³⁶Nye nàŋi wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Yusufu, *Levi tùluge shin u mpyi u wi, u mpyi na yíri Sipiri k̀ini i. Yesu t̀unntunmpii mpyi a u mege le Barinabasi, kuru mege ɲwɔhe ku ɲye: «Ńgemu u maha màban leni s̀upyre e ke.» ³⁷Kerege na mpyi uru nàŋ'á, ka u u ku pére, maa mpa ná ku wyérenji i mà pa ɲkan Yesu t̀unntunmpil'á.

Ananiyasi ná u cwoŋi Safira kani

5 ¹Nye nàŋi wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Ananiyasi, u cwoŋi mege sí ɲye Safira, ka pire mú si taare tà pére. ²Ka pi mú shuunni si bê li na, ka u u taare wyérenji táa, maa taaga ɲwɔhɔ, maa ɲkàre ná ku sanɲke e mà sà ɲkan Yesu t̀unntunmpil'á. ³Ka Pyeri si u pyi: «Ananiyasi, di mu à pyi maa Sitaanniŋi yaha u à s̀onɲopeere t̀eg'a mu z̀ombilini ɲí fo mu à ma taare wyérenji wà ɲwɔhɔ maa mpa fine *Kile Munaani á ye? ⁴Mà mu yaha mu sàha ɲkwɔ a taare pére me, taha mu woro bà ti mpyi ti ti me? Mu à ti pére ke, taha mu wu bà u mpyi ti wyérenji me? Naha k'á nde kani mpyiŋi s̀onɲore t̀irige mu funɲke e ye? S̀upya á bà mu à fine mà de! Kile á mu à fine.»

⁵Ananiyasi à puru lógo ke, maa ɲcwo ɲiŋke na mà kwù. Mpii pi à yire lógo ke, ka pire puni si fyá s̀èl'e. ⁶Ka nàŋjiibii si yíri maa u buwunji pwo a sà ntò. ⁷Nye t̀èr'à pyi ke, ka Ananiyasi cwoŋi si nɔ wani, nde l'á u pooŋi ta ke, u mpyi a lire cè me. ⁸Ka Pyeri si u pyi: «S̀eenji jwo na á, kampyi ɲge dáŋi na taar'à pére.» Ka ceenji si jwo: «Ɔn, uru na t'á pére.» ⁹Ka Pyeri si u pyi: «Naha k'á pa ná l'e, ka yii i jwo a ɲwɔ si Kafoonji Munaani ɲwɔ cù ye? Nye mpii pi à sà mu pooŋi tò ke, pire pi mpii cyíŋŋi na, pi mú si n-kàre ná mu i.» ¹⁰Ka ceenji si ntíl'a cwo ɲiŋke na Pyeri fere e mà kwù. Ka nàŋjiibii si jyè pyenge e, mà u ta u à kwù. Ka pi i u lwɔ a kàr'a sà ntò u pooŋi taan. ¹¹Nye dánafeebii kuruŋke ná s̀upyre puni t'á puru jwumpe lógo ke, ka pire puni si fyá s̀èl'e.

Yesu t̀unntunmpil'á kakyanhala kariii niɲyahagii pyi

¹²Kacyeenjii niɲyahagii ná kakyanhala kariii niɲyahagii mpyi maha mpyi s̀upyre shwɔhɔl'e *Yesu t̀unntunmpii cye kurugo. Dánafeebii puni mpyi maha piye bínnini *Kilenaarebage ntàani na, saanji Solomani ɲkubabwɔhe ɲwɔh'i. ¹³Mpii pi ɲye pi ɲye a dá Yesu na me, pire wà ɲye a mpyi na ɲeg'a bàra pi na me. Lire ná li wuuni mú i, pi mpyi maha pi pére s̀èl'e. ¹⁴Nàmbaabii ná cyeebii pi mpyi na ma na piye kaan Kafoonji á ke, là mpyi na bàrali pire na s̀èl'e. ¹⁵Kakyanhala karigii nimpyiŋkii kurugo, s̀upyre mpyi maha ma na yampii sínŋiŋi bàmbahanyi, lire ɲye me dèmèbii na pyenkuubil'e, bà li si mpyi li mée ka bê shin niŋkin na, Pyeri nintoroŋi nàŋjanji ká ntò ɲgemu na ke, urufoo si ɲc̀uunɲ

mε. ¹⁶Shinnyahara mú mpyi maha yîri ná yampii ná jínacyaanbil'e Zheruzalemu kwùumpe kànyi na, na ma na jcyêre Yesu túnntunmpii na, pi puni mú sí mpyi maha jçùunji.

Pi à Yesu túnntunmpii kyérege

¹⁷Nye ka yjncyege si jyè *Kile sáragawwuubii jùnjufembwøhe ná u fyèpwøhøshiinbii *Sadusiibil'e.

¹⁸Ka pi i cye taha *Yesu túnntunmpii na, maa pi cù a le kasubabwøhe e. ¹⁹Nye ka Kafoonji Kile mèlekeŋi wà si mpa kasubage jwø múgo numpilage e, maa pi yige, maa pi pyi: ²⁰«Yii a sì *Kileñaarebage e, yii i sà a nge shìŋi kani sénmege yii a yu sùpyir'á.» ²¹Nye pi à yire lógo ke, kuru canŋa nùmpañña jyèsøøge na, ka pi i ñkàre Kileñaarebage e, maa sà a sùpyire kâlali.

Tèr'à pyi ke, ka *Kile sáragawwuubii jùnjufembwøhe ná u fyèpwøhøshiinbii si yukyaala kurunke ná *Izirayeli shiinbii kacwønribii puni yyer'a bínni, maa sòrolashiibii pyi pi sà Yesu túnntunmpii yige kasubage e, pi a ma. ²²Ka pire si ñkàre, pi jye a sà túnntunmpii ta wani mε, maa núr'a sà pi pyi: ²³«Wuu à kàr'a sà kasubage ta k'à yal'a tò, ku saŋcwønsigibii mú si wá a mpyi na ku saŋcwønŋi sigili. Ŋka wuu à ku múgo ke, wuu jye a sùpya ta wani k'e mε.»

²⁴Nye Kileñaarebage saŋcwønsigibii jùnjufoonji ná sáragawwuubii jùnjufebil'à puru lógo ke, pi saha jye a pi nimpyii cè mε, ka pi i wá na piye yíbili li pyiŋkanni na. ²⁵Mà pi yaha puru na, ka wà si mpa pi pyi: «Nàmpii yii à cù a le kàsuni i ke, pi wá na sùpyire kâlali Kileñaarebage e.» ²⁶Nye ka Kileñaarebage saŋcwønsigibii jùnjufoonji ná u shiinbii pìi si yîr'a kàr'a sà pi yyer'a pa. Pi jye a jen'a pi cù fànhe e mε, jaha na ye pi mpyi na fyáge sùpyire kà ñkwø pire wà mbò ná kafaayi i mε.

²⁷Pi à nò ná pi e *yukyaala kurunke yyére ke, ka sáragawwuubii jùnjufembwøhe si pi pyi: ²⁸«Taha wuu jye a mpyi a yi jwo a waha yii á na yii àha nùru raa sùpyire kâlali ná Yesu mege e mε? Ku ke, yii à Zheruzalemu kànhe puni shwø a ta ná yii kàlanji i, mà bàra lire na, yii sí nge nàŋi mbòŋi tugure pyi ti pyi wuu woro.» ²⁹Ka Pyeri ná Yesu túnntunmpii sanmpii si pi pyi: «Wuu pi Kile jwømæeni cù, wuu à lire funŋø cè mà tòro wuu yii jwømæeni cù. ³⁰Yesu yii à kwòro cige na mà bò ke, wuu tulyeyi u Kileŋi à u jè a yige kwùŋi i, ³¹maa u pyi u à dùg'a kàr'a sà ntèen uru *kànŋe cyege na, maa u pyi Nùnjufoonji ná Shwofoonji, bà u si mpyi si *Izirayeli shiinbii pyi pi pi toronkanni kèenŋe pi i láha *kapegigii na, Kile si cyi yàfa pi na mε. ³²Wuu ná *Kile Munaani na cyire karigii sheenre yu, Kile à lire ndemu kan u jwømæeni cùveebil'á ke.» ³³Yukyaala

kurunŋk'à yire lógo ke, ka pi lùgigii si yîri fo pi la mpyi si Yesu túnntunmpii bô.

³⁴Nye Farizhenŋi wà na mpyi pi shwɔhɔl'e, uru mege na mpyi Gamaliyeli, *Kile Saliyaŋi cyelentu u mpyi u wi, sùpyire puni mpyi na u père, ka uru si yîr'a yyére yukyaala kurunŋke shwɔhɔl'e maa jwo na pi Yesu túnntunmpii yiye ntàani na tère nimbilere funŋ'i. ³⁵Pi à fworò ntàani na ke, ka u u jwumpe lwɔ maa jwo: «Mii cínmpyiibii Izirayeli shiinbii, nde yii la nye si mpyi mpíi shiinbii na ke, yii a yiye kàanmucaa de! ³⁶Naha kurugo ye li sàha mɔ me, nàŋi wà mpyi a yîri naha, u mege mpyi Tedasi. U mpyi a uye pyi shinbwo fo shiin ŋkwuu sicyeere (400) fiige mpyi a taha u fye e. Ŋka pi à pa u bô ke, ka u shiinbii puni si ŋcaala, ka yire si yyére wani. ³⁷Lire kàntugo Galile kùluni shinŋi wà à yîri sùpyire mešeméni tèni i, uru nàŋi mege mpyi Zhudasi, u mpyi a shinŋyahara yákilibii kèenŋe pi à taha u fye e. Ŋka uru mú à bô, ka u fyèŋwɔhɔshiinbii puni si ŋcaala.

³⁸Lire kurugo nume, mii sí ŋjemu jwo yii á ke, yire yi nye, yii àha mpíi shiinbii kani pwo yii múnahigii na me, yii pi yaha pi a sì. Kampyi pi funŋo kani, lire nye me pi kapyin'à fworò sùpyire e, li sí n-pa n-yyére. ³⁹Ŋka kampyi Kile e l'à fworò, yii sì n-jà li kèege me. Yii a yiye kàanmucaa, bà li si mpyi yii àha ŋkwò nta yii i Kile tùnni me.»

Nye ka yukyaala kurunŋke si ŋe Gamaliyeli jwumpe na, ⁴⁰maa Yesu túnntunmpii yyer'a pa, maa pi bwɔn, maa pi pyi na pi àha nùru Yesu mege kyaa jwo sùpya á me, maa pi cye yaha pi a sì. ⁴¹Ka túnntunmpii funntanga wuubii si yîri yukyaala kurunŋke taan mà kàre naha kurugo ye Kile à li ta na pi à yaa pi kyaala Yesu mege kurugo, ka lire si mpyi pi á òŋjirire kyaa. ⁴²Canŋa maha canŋa, pi mpyi maha sùpyire yerege Kileŋaarebage ná pyenyi i tèrigii puni i, maa Jwumpe Nintanmpe yu na Yesu u nye *Kile Njɔcwɔnrɔŋi.

Kacwɔnribii tegefèebii kani

6¹Nye cyire canmpyaagil'e là mpyi na bàrali *cyelempyiibii nyahaŋi na. *Dánafeebii kurunŋke e, mpíi pi mpyi na *Girekiibii shèenre yu ke, ka pire si wá na *Eburubii shèenre jwufèebii òŋnyi tare, naha na ye pi mpyi a li kàanmucya mà li nya na pire u kàmpañke leŋkwucyèebii nye a cù cùŋkanna njɔcèenne na yalyire kàmpañke na me^o. ²Nye ka

^o6.1 Yahutuubii mpyi a taa mà pyi kuruyo shuunni: 1 mpíi pi nye pi nye Izirayeli taare e me, maa Girekiibii shèenre yu, ná tire ti nye pi nusheenre ke; 2 mpíi pi nye Izirayeli taare e maa Eburubii shèenre yu ke. Mpíi pi à tèn cyeyi yabere e nàmponnte e ke, ŋgemu ká lye ke, uru maha nùr'a kàre Izirayeli kìnì i, naha na ye Yahutuubii la mpyi pire puni si ntò Izirayeli taare e. Mpíi pi à kwù Zheruzalemu i maa pi cyèebii yaha ke, pire leŋkwucyèebii mpyi maha ntèn wani. Lire kurugo leŋkwucyèebii njnyahamii mpyi na Girekiibii shèenre yu.

*Yesu túnntunmpii ke ná shuunninji si cyelempyiibii puni yyer'a bínni, maa yi jwo pi á: «Wuu aha Kile Jwumpe njwuŋi yaha maa wuye pwo njyŋi karigii kanni ɲwɔɔnrɔŋi na, lire ɲye a tíi me. ³Lire e ke wuu cɪnmpyiibii, yii nàmbaa baashuunni cwɔɔnrɔ yiye shwɔhɔl'e, mpiimu pi ɲye ná metange e maa mpyi yákilifee, maa ɲí *Kile Munaani na ke. Wuu sí njyŋi kataanmpe le pire cye e. ⁴Wuu pi ke, wuu sí wuye pwo Kileɲarege ná Kile jwumpe njwuŋi na.» ⁵Ka puru jwumpe si ntáan sùpyire puni i, ka pi i shiin baashuunni cwɔɔnrɔ. Pi niɲcyiŋi u à pyi Ecyeni, u mpyi a dá Kile na sèl'e, Kile Munaani mpyi a u ɲí, uru ná Filipi ná Porokori ná Nikanɔri ná Timɔ ná Parimenasi ná Antiyɔshi kàhe shinŋi Nikola u mpyi a fyànha a pyi Yahutuubii Kile kuni i ke. ⁶Ka pi i mpa pire shiin baashuunninji cyêe Yesu túnntunmpii na, ka pire si Kile ɲáare pi na, maa cyeyi taha pi ɲɲnyi na, maa jwó le pi á.

⁷Kile Jwumpe mpyi na ɲcaali, cyelempyiibii sí i ɲyahage fwɔfwɔ Zheruzalemu kàhe e, *Kile sáragawwuubii niɲyahamii sí i ɲæge Yesu na.

Yahutuubil'à Ecyeni cù

⁸Kile mpyi a ɲwɔ Ecyeni na sèl'e, maa sínji kan u á. U mpyi maha kakyanhala karigii ná kacyeenŋii pyi sùpyire shwɔhɔl'e. ⁹ɲye *Kile Jwumpe kàlambage pi maha mpyi: «Bilibii niɲjahabii kàlambage» ke, Sireni kàhe shiinbii ná Alezandire kàhe shiinbii pii mpyi a yîri kuru kàlambage e, mà bàra Silisi kùluni shiinbii pìi ná Azi shiinbii pìi na, ka tire sùpyire si mpa nàkaana pyi ná Ecyeni i. ¹⁰Ŋka *Kile Munaani mpyi a Ecyeni yyaha cù maa u pyi u u yákilifente jwumpe mpemu yu ke, pi ɲye a jà a ɲwɔshwɔɔ ta puru na me.

¹¹ɲye lir'à pyi ke, ka pi i wyérenji tég'a sùpyire tà sòn a yaha Ecyeni na, ka pire si fin'a taha u na maa jwo: «Wuu à u jwumpe lógo, u à *Kile túnntunŋi *Musa ná Kile mege kèege.» ¹²Lir'à pyi ke, ka sùpyire ná kacwɔnribii ná *Kile Saliyaŋi cyelentiibii lùgigii si yîri Ecyeni taan, maa u cyán a cù fànhe e, maa ɲkàre ná u e *yukyaala kurunŋe yyé. ¹³Pi mpyi a kàre ná kafinivinibii pìl'e mú, ka pire si fini na: «Ŋge nàŋi maha jwumpimpe yu *Kileɲaarebage ná Musa *Saliyaŋi na tèrigii puni i. ¹⁴Wuu à lógo u ɲwɔ na na Nazareti kàhe shinŋi Yesu na sí n-pa Kileɲaarebage jya, si Kile túnntunŋi Musa làdaabii kèenŋe.»

¹⁵Ka *yukyaala kurunŋe shiinbii puni si yyahayi le Ecyeni i na wíi, mà u yyahe ɲya k'à pyi mu à jwo Kile mèlekenji wà wogo ki.

Ecyeni à Yahutuubii funṅɔ cwo Kile Jwumpe na

7¹ Ka *Kile sáragawwuubii ñùṅufembwòhe si Ecyeni pyi: «Nje pi na yu mu na ke, sèè wi la?»² Ka u u pi pyi: «Mii cìnmpyiibii ná mii tiibii, yii lógo na ṅwò na. Mà wuu tulyage *Ibirayima yaha Mezopotami kini i, sinampe foonji Kile à uye cyêe u na mà u ta u sàha ntèen Kyaran kànhe e mɛ. ³Maa yi jwo u á na u fworu u tupyenge e, u fworu u kini i, kini uru sí n-cyêe u na ke, u raa sì lire e^p. ⁴Nye ka Ibirayima si yíri Kalide shiinbii kùluni i, maa ṅkàr'a sà ntèen Kyaran kànhe e. U tuṅi kwùṅkwooni kàntugo, kini i yii nye amɛ ke, ka Kile si u pyi u à núr'a pa naha. ⁵Kile nye a mpyi a u mege cyaga kan u á kini i mɛ, ali cyaga nimbilere nye a mpyi a kan u á mɛ. Ŋka Kile mpyi a ṅwòmɛeni lwó u á na uru sí kini kan u á, u kwùṅkwooni kàntugo, li mú sí n-pyi u tùluge wuu, mà li ta kuru canṅke na, pyà nye a mpyi Ibirayima á mɛ. ⁶Kile mpyi a yi jwo Ibirayima á na u tùluge sí n-pa n-pyi nàmṅnnte e kini laber'e, pi sí n-pyi bilii, pi sí pi kyéree yye ṅkwuu sicyeere (400) funṅ'i. ⁷Ŋka kini shiinbil'á pi sí bilere pyi ke, uru Kile yabiliṅi u sí lire kini shiinbii tùn^q. Lire kàntugo pi sí n-yíri wani si mpa uru Kile pèe naha ṅke cyage e. ⁸Lire kàntugo ka Kile si *tunmbyara le ná Ibirayima e, maa ṅkwòṅṅi pyi tire fyèṅi. Lire kurugo Ibirayima à u jyaṅi Ishaka *kwòṅ u canzege canmpyiibaatanrewuuni. Ishaka mú à pa *Yakuba ta ke, maa uru kwòṅ, ka Yakuba mú si wuu tulyeyi ke ná shuunnṅi kwòṅ.

⁹Wuu tulyeyi i, wà mege na mpyi Yusufu, uru yinnyege mpyi pi sanmpil'e, ka pi i u pére, u à kàr'a sà mpyi biliwe *Misira kini i. Ŋka Kile mpyi ná u e, ¹⁰maa u shuu yyefuge karigii puni na. Kile mpyi a yákilifente kan u á, maa u kyaa pyi l'à táan Misira kini saanṅi Faròṅ á, ka uru si u tìṅe Misira kini ná u pyenge puni ñùṅɔ na. ¹¹Nye ka katibwòhò si mpa ṅcwo Misira kini puni ná *Kana kini puni na. Sùpyire mpyi na ṅkyaali sèl'e. Wuu tulyeyi mpyi na ṅjyì taa na lyì mɛ. ¹²Yakuba à pa lógo na ṅjyì na wá na ntaa Misira kini i ke, maa wuu tulyeyi tun pi toṅcyiige e pi sà wà shwò, pi a ma. ¹³Nye pi à pa shà pi tozhònwoge na sùmaṅi tashwòge e ke, ka Yusufu si nta a uye cyêe u cìnmpyiibii na. Lir'à pyi ke, ka Faròṅ si nta a Yusufu cìnmpyiibii cè. ¹⁴Lire kàntugo ka Yusufu si pi tun pi à kàr'a sà u tuṅi Yakuba ná u pyenge shiinbii lwó mà pa. Pi shiin beetaanre ná ke ná kanṅkuro (75) pi mpyi. ¹⁵Lire pyinṅanni na, Yakuba à kàre Misira kini i. Wani u à kwù, mà bàra wuu tulyeyi sanṅyi na mú. ¹⁶Ibirayima mpyi a fanṅke ṅkemu shwò Kyamòri jyaabil'á Sikemu kànhe e ke, ka pi i pi buwuubii tug'a kàr'a sà ntò wani kuru fanṅke e.

^p7.3 Zhenezi 12.1

^q7.7 Zhenezi 15.13, 14

¹⁷Nye njwameeni Kile mpyi a lwó Ibirayima á ke, lire tèefunḡon'à pa na byanhare ke, ka wuu shinji si mpa nyaha maa mpêe Misira kîni i. ¹⁸Pi à kwôro Misira kîni i fo mà sà nɔ saanji wà u tii na. Uru saanji nye a mpyi a yafyin cè Yusufu kataanmpe e me. ¹⁹Uru saanḡ'à wuu shinji sùpyire kyérege cwòore e. U mpyi maha pi pyi pi i pi pyiibii lwúu na wàa, bà pi si mpyi s'a ḡkwúu me. ²⁰Lire tènì i *Kile tùnntunḡi *Musa à si. U lemè mpyi a njwɔ, u kyaa mpyi a táan Kile á, ka u sifeebii si u ḡwɔhɔ yinye taanre funḡ'i bage e maa u njwɔ caa. ²¹U à pa ḡwɔhɔ jà, ka pi i u yige bage e ke, ka saanji Farɔn pworonji si u lwó na byíi mu à jwo u yabilinji jya wi. ²²Lire pyinḡkanni na, yaaga maha yaaga na Misira kîni shiinbii mpyi a taanna ke, Musa mpyi a taanna yire puni na. Fànhe na mpyi u jwumpe ná u kapyiinḡkii puni i. ²³Nye Musa shinḡ'à pa nɔ yyee beeshuunni na ke, u cìnmpyiibii pi nye *Izirayeli shiinbii ke, ka u u li lwó uye funḡ'i si sà fworò pi na. ²⁴U à sà nɔ wani mà sà Misira shinḡi wà ta u u cìnmpworonji wà bwùun, ka Musa si u cìnmpworonḡi shwɔ maa u ḡkoonji wwú fo mà Misira shinḡi bò. ²⁵Musa mpyi na sòḡḡi na lire mpyinḡi sí uru cìnmpyiibii pyi pi li cè na Kile na sí pi yige bilere e uru cye kurugo, ḡka u cìnmpyiibii nye a jà a yi yyaha cè me. ²⁶Kuru canḡa nùmpañḡa, ka Musa si sà u cìnmpyiibii pìi shuunni ta pi i ntùnni, ka u u wá na jcaaa si pi jwo nde piye e maa jwo pi á “Yii na nye cìnmpyii, jaha kurugo yii nye na ntùnni ye?” ²⁷ḡge u mpyi na u shinḡḡeḡi bwùun ke, ka uru si Musa ḡɔɔḡ'a wà maa jwo: “Jofoo u à mu tinḡ mà pyi wuu jùḡufoonji ná wuu yukyaanji ye?” ²⁸Bà mu à Misira shinḡi bò tapjaa me, taha amuni mu la nye si mii bòr?” ²⁹Nàḡ à puru jwo ke, ka Musa si fê a kàre Madiyani kîni i. Maa ceewe fúru wani maa pùnampyire shuunni ta u na.

³⁰Nye yyee beeshuunni kàntugo, canḡka mà Musa yaha Sinayi panḡe byanham'i, ka Kile mèlèkeḡi wà si uye cyêe u na, nage mpyi na jì tahe ḡkemu na ke, kuru funḡke e. ³¹Musa à lire nya ke, ka li i u kàkyanhala. Ka u u file ku na si ku yaa ḡḡí, ka Kafoonji Kile si u pyi ³²“Mii u nye mu tulyeyi Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba u Kilenḡi.” Ka Musa si fyá fo na jcyêenni, u saha nye a jnen'a ku wíi me. ³³Nye ka Kafoonji si u pyi “Ma tanhanyi wwú ma tooyi na, jaha na ye cyage e mu à yyére amè ke, kuru na nye Kile wogo. ³⁴Yyefuge e mii shiinbii nye Misira kîni i ke, mii à kuru nya, mii à pi parage lógo mú. Mii à tḡ'a pa si mpa pi jùḡɔ wwú bilere e. Nye nume, mii sí mu tun Misira e!”

³⁵Nye Izirayeli shiinbii mpyi a cyé Musanji ḡgemu na, maa u pyi “Jofoo u à mu tinḡ mà pyi wuu jùḡufoonji ná wuu yukyaanji ye?” ke, uru Musanji

[†]7.28 Ekizodi 2.14

[§]7.32 Ekizodi 3.6

[‡]7.34 Ekizodi 3.5, 7, 8, 10

Kile à tun u à sà mpyi pi jùŋufooŋi, si pi yige bilere e, Kile mèlèkèŋi u à uye cyêe u na tahe nage woge e ke, uru mèlèkèŋi cyè kurugo. ³⁶ Uru Musañi u à pi yige bilere e Misira e, maa kakyanhala karigii ná kacyeenŋkii pyi Misira kini ná Suumpe Lwòhe Njnyage ná síwage e yyee beeshuunni funŋ'i. ³⁷ Uru Musañi ninuŋi mú u à yi jwo Izirayeli shiinbil'á na, bà Kile à uru tun me, amuni Kile sí n-pa túnntunŋo yige pi shiŋi i uru fiige^u. ³⁸ Mà sùpyire yaha t'à bínni síwage funŋke e, Kile Melekeŋi u mpyi na yu Sinayi ŋaŋke ŋuŋ'i ke, uru Musañi ninuŋi u mpyi uru Melekeŋi ná wuu tulyeyi shwòhòl'e. U à jwumò báraga wumò jwo u á, ka u u pu jwo wuu á. ³⁹ Ŋka wuu tulyeyi nyè a ñe puru jwumpe na me, pi à pu cyé maa sòŋŋi si núru s'a wá Misira kini i. ⁴⁰ Ka pi i *Aròn pyi “Yasunŋyi yà yaa ñjemu yi sí wuu yyaha cù ke, ñaha na ye Musañi u à pyi kaŋuŋò mà wuu pyi wuu à fwooro Misira e ke, yaage k'à u ta ke, wuu nyè a cè me^v.” ⁴¹ Nyè cyire canmpyaagil'e, ka pi i nunaga yaa mà pyi kacyiin, maa kuru sunni. Kuru nunage pi à yaa ná pi yabilimpìi cyeyi i ke, maa kuru kataanni pyi. ⁴² Nyè ka Kile lùuni si yîri, maa kàntugo wà pi á, maa pi yaha pi i ñnyinŋi yaayi père mu à jwo bà Kile túnntunŋi wà mpyi a yi séme Kile Jwumpe Semenŋi i na

“Yii Izirayeli shiinbii, yatòre yii à pyi sáraga, mà bàra sárayi yii à
wwú yyeegii beeshuunniŋi funŋ'i

mà yii yaha síwage e ke, taha mii á yii à yire wwú la?

Mii á bà yii à yire wwú mà de!

⁴³ Yii yasunŋke mege ku nyè Mòlòki^w ke, kuru u vànŋke bage yii à
tug'a kàre.

Mà bàra lire na, woni mege ku nyè Erefan ke, lire shiŋi yii à yaa na
mpêre.

Lire e ke mii sí yii cù n-kàre fo *Babilòn kàntugo^x.”»

⁴⁴ Nyè Ecyeni à puru jwumpe taha a kwò ke, maa jwo: «Mà wuu tulyeyi yaha ñani na síwage e, tunmbyaare vànŋke bage na mpyi pi á. Kuru bage mpyi maha li cyêe na Kile na nyè ná pi e. Kile mpyi a yaanŋkanni ndemu cyêe Musa na ke, lire yaanŋkanni na u mpyi a ku yaa. ⁴⁵ Lire kàntugo lyeŋwòge ku mpyi a taha wuu tulyeyi woge na ke, ka u u kuru bage kan pir'á. Kini shiinbii Kile mpyi na sí n-kòrò n-yige si li kan Izirayeli shiinbil'á ke, ka Zhosuwe si pi yyaha cù mà kàre lire kini i ná kuru bage e.

^u7.37 Duteremumu 18.15, 18

^v7.40 Ekizodi 32.1

^w7.43 Amòriti shiinbii yasunŋke mege ku nyè kure. Kuru yasunŋke kyal'à pèn Kile á mà tòro yasunŋyi sanŋyi na. Ku tèesunni i, ñàŋkopyire ku maha mpyi pi i ŋkaan k'á sáraga. (Levitiki 18.21; 20.2-5; 1 Saanbii 11.7; 2 Saanbii 23.10; Zheremi 32.35).

^x7.43 Amòsi 5.25-27

Tunmbyaare v̄aanŋke bag'à kwôro wani pi á fo mà sà nɔ saanŋi *Dawuda t̄iŋi na.

⁴⁶Dawuda kyaa mpyi a táan Kile á, ka u u li cya Kile á si бага faanra u á, uru ŋgemu u n̄ye Yakuba u Kilenji ke. ⁴⁷Ŋka saanŋi Solomani u mpyi Dawuda jyanji ke, uru u à pa mpyi kuru bage faanrafooŋi.

⁴⁸Ŋka wuu à yaa wuu li cè na n̄nyinji u Kilenji n̄ye na ntèn s̄upyanji bafanrage e m̄e, bà Kafooŋi Kile à yi jwo u t̄unntunji wà cye kurugo m̄e, na

⁴⁹“N̄nyinji u n̄ye mii saanre yat̄eŋŋke,
j̄iŋke sí n̄ye mii tooyi tayahage.

Bage ŋkire yii saha sí n-jà n-faanra mii á,
kuru sí mpyi mii taŋŋke ye?

⁵⁰Mii cyege bà k'à yire yaayi puni yaa màʔ?”»

⁵¹N̄ye Ecyeni à puru jwumpe taha a kw̄d̄ ke, maa jwo: «Yii à kw̄n̄, ŋka yii à yii z̄omp̄ii ná yii n̄ngyiḡiḡii tò Kile yini yyaha na, maa n̄cyé *Kile Munaani na. Yii à pyi yii tulyeyi fiige. ⁵²Yii tulyey'à *Kile t̄unntunmp̄ii puni kyérege. Ŋge u à sàa t̄ii ke, mp̄ii pi à uru mpanji kyaa jwo ke, pi à pire b̄ò. Num̄e, ka yii i n̄ur'a pa ww̄u uru s̄upyanji nintiŋi jw̄w̄h'i mà b̄ò.

⁵³Yii pi à Kile *Saliyanji ta *Kile m̄èl̄ek̄ēeb̄ii cye kurugo ke, yii n̄ye a j̄ēe na uru *Saliyanji kuriḡii paare m̄e.»

Ecyeni boŋkanni

⁵⁴Yukyaabil'à yire lógo ke, ka pi l̄uḡiḡii si ȳiri fo mà tateenge f̄ò pi na Ecyeni kurugo. ⁵⁵Ŋka mà Ecyeni yaha u à j̄i Kile Munaani na, u à yyahe ȳirig'a le n̄nyinji i, mà Kile s̄inampe n̄ya, maa Yesu n̄ya u à yyére Kile k̄aniŋe cyege na, ⁵⁶ka u u pi pyi: «Yii lógo, mii naha n̄nyinji n̄ya u à múgo, *Supyanji Jyanji s'à yyére Kile k̄aniŋe cyege na.»

⁵⁷N̄ye Ecyeni à puru jwo ke, ka pi i ŋkw̄ulo f̄anha na, maa pi n̄ngyiḡiḡii tò, maa ŋk̄ar'a sà b̄ogoro u na, ⁵⁸maa u c̄u a yige k̄anhe k̄antugo yyére, maa sà u wà ná kafaayi i mà b̄ò. Mp̄ii pi à fin'a taha u na ke, pire mpyi a pi v̄aanntin̄nyi ww̄u a kan n̄an̄jiŋi wà á, uru mege na mpyi Soli.

⁵⁹Mà pi yaha pi i Ecyeni wàa ná kafaayi i, u à Kile j̄aare na: «Kafooŋi Yesu, mii sí na múnaani kan mu á!» ⁶⁰Maa niŋkure s̄in maa jwo f̄anha na: «Kafooŋi, ma hà nde *kapiini fwooni tò pi na me!» U à puru jwo ke, ka u múnaani si fwooro u e.

Soli à dánafeebii kyérege

8 ¹Soli mú mpyi a j̄ēe Ecyeni mb̄onji i. Kuru canŋke, ka pi i li jw̄w̄ c̄u na Zheruzalemu k̄anhe dánafeebii kyérege s̄èe s̄èl'e. Kuru yyefuge

mpèenji kurugo, tùnntunmpii baare e, dánafeebii puni mpyi a caala mà kàre *Zhude kùluni ná *Samari wuuni i. ²Mpii pi mpyi na fyáge Kile na ke, ka pire pii si Ecyeni lwó a kàr'a sà ntò, maa u kwùŋi yameeni sú sèl'e.

³Soli sí wi ke, uru mpyi a sàa uye pwo si dánafeebii kuruŋke shi tò. U mpyi maha jyè pyenyi i, maa dánafeebii, nambaabii bàra cyebii na, maa pire cwôre na si na leni kàsuni i.

Filipi na Jwumpe Nintanmpe yu Samari kùluni i

⁴Nye dánafeebii pi mpyi a fê a yîri Zheruzalemu kànhe e ke, pire mpyi na jaare na mâre na Jwumpe Nintanmpe yu. ⁵Pire e, wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Filipi, ka uru si ŋkàre *Samari kànhe e mà sà na *Kile Njncwɔnrɔŋi kyaa yu sùpyir'á. ⁶Kakyanhala karigii Filipi mpyi na mpyi kànhe shiinbii sí i cyi jaa marii cyi kyaa núru ke, cyire mpyi a pi puni pyi pi a niŋgyigigii pɛɛ sèl'e maa u jwumpe núru. ⁷Filipi mpyi na jínacyaanbii niŋyahamii jínahii kòre na yige pi e. Pire jínabii mpyi maha ŋkwúuli fànha na maa fwore pifeebil'e. U mpyi na supyimuruyo niŋyahaya ná dîshiyifée niŋyahamii cùŋi. ⁸Lire mpyi a pyi kuru kànhe shiinbil'á funntanga nimbwɔhɔ.

⁹Nye nàŋi wà na mpyi wani kuru kànhe na, uru mege na mpyi Simɔ. U mpyi maha jinamahare pyi, u kapyiinŋkii mpyi maha Samari kùluni shiinbii puni kàkyanhala. U mpyi a uye pyi shinbwo. ¹⁰Shinbwo bàra shinbilere na, sùpyire puni mpyi a jɛɛ u á. Pi mpyi maha ŋko na: «Kile sífente ti jye sífente nimbwɔɔre ke, tire ti jye ŋge nàŋ'á.» ¹¹Pi puni mpyi a jɛɛ u á, jaha na ye mà lwó fo tèmɔni i, u mpyi a pi tegele ta ná u jinamahare karigil'e.

¹²Nye Jwumpe Nintanmpe Filipi à jwo pi á *Kile Saanre ná Yesu *Kirisita kyaa na ke, ka pi i dá puru na, maa *batize, nɔ bàra ceewe na. ¹³Ka Simɔ mú si dá puru jwumpe na, maa batize, maa ŋkwôro Filipi taan. Kakyanhala karigii ná kacyeenŋkii u mpyi na jaa cyi i mpyi ke, cyire mpyi a u bilibili.

¹⁴*Yesu tùnntunmpii pi mpyi a kwôro Zheruzalemu kànhe e ke, pir'à lógo na Samari kànhe shiinbii pii na wá a dá Kile jwumpe na ke, ka pi i Pyeri ná Yuhana tun pi á. ¹⁵Pyeri ná Yuhana à nɔ Samari kànhe e ke, maa Kile jáare dánafeebil'á, bà pi si mpyi si *Kile Munaani ta mɛ. ¹⁶Jaha na ye Kile Munaani mpyi na sàha ŋkwɔ a tíge pi jɔŋ'i mɛ, pi mpyi a batize kanna Kafoonji Yesu mege na. ¹⁷Nye ka Pyeri ná Yuhana si pi cyeyi taha pi jùnyi na, ka Kile Munaani si jyè pi e.

¹⁸Nye Simɔ à tùnntunmpii nya pi à pi cyeyi taha dánafeebii na, ka Kile Munaani si jyè pi e ke, ka u u wyére jwo jya Pyeri ná Yuhana á, ¹⁹maa pi

pyi: «Yii kuru fânhe kà kan na á mú, bà li si mpyi mii aha na cyege taha shin maha shin nùŋke na ke, Kile Munaani si jyè urufol'e me.»

²⁰ Ka Pyeri si u pyi: «Ná mu sí naha na sônji na Kile màkange maha jà a shwɔ wyérenji na, mu ná ma wyérenji puni u kèege sɔncyen. ²¹ Mu nàzhan nye a sii nde kani i me, naha na ye mu zòŋi nye a jwɔ Kile yyahe taan me. ²² Ma toronkanni kèenŋe, ma a ma sònŋonkanni nimpini yaha, ma a li jáare Kile á, kampyi li sí n-jà n-pyi, u u li yàfa ma na. ²³ Naha kurugo ye mii naha a li nya mu i, na mu a jî nyipɛenni na, maa mpyi biliwe *kapegigii mpyinji kàmpañke na.»

²⁴ Nye ka Simɔ si Pyeri ná Yuhana pyi: «Yii yabilimpii pi Kafoonji jáare na á, nje yii à jwo ke, bà u si mpyi si mii shwɔ yire puni na me.»

²⁵ Pyeri ná Yuhana à Kafoonji kani ná u jwumpe jwo sùpyir'á mà kwɔ ke, maa núru na ŋkèege Zheruzalemu kànhe e. Pi niŋkaribii mpyi na Jwumpe Nintanmpe yu Samari kùluni kànyi niŋyahaya na, na ŋkèege.

Filipi ná Ecwopi kini shinŋi kani

²⁶ Ka Kafoonji Kile mèlekeŋi wà si Filipi pyi: «Yîri maa sî wòro kùl'e yyére kàmpañke na. Kuni l'à yîri Zheruzalemu kànhe e mà kàre Gaza kànhe e, ná wà saha nye na ntùuli l'e me, ma a lire lwɔ.» ²⁷ Ka Filipi si ntíl'a yîr'a kàre. U niŋkareŋi, ka u u bê ná Ecwopi kini shinŋi w'e, u à yîri Kile tapeenke e Zheruzalemu i. Uru nàŋi na mpyi fânhafembwɔhɔ. Saancwonji u mpyi Ecwopi kini nùŋɔ na, ná u mege mpyi Kandasi ke, uru u mpyi uru saancwonji nàfuunji puni tabegege nùŋɔ na. ²⁸ U mpyi a núru na ŋkèege pyenge. U mpyi a tèn u shonge wòtoronji funŋke e maa *Kile tùnntunji Ezayi Semeŋi kâlali.

²⁹ Ka *Kile Munaani si Filipi pyi: «File ŋge wòtoronji na.» ³⁰ Ka u u fê a file wòtoronji na, mà sà Ecwopi shinŋi ta u u cyage kà kâlali Kile tùnntunji Ezayi sémeŋi i. Ka u u u pyi: «Cyage mu nye na ŋkâlali ame ke, mu à ku yyaha cè la?» ³¹ Ka u u Filipi pyi: «Di mii sí ku yyaha cè, ná wà bà u a ku yyaha jwo mii á mà ye?» Maa li cya Filipi á na u dùg'a tèn uru ŋkere na wòtoronji nuŋ'i. ³² Ka u u dùg'a tèn u ŋkere na. Cyage u mpyi na ŋkâlali ke, kuru ku nye:

«U à pyi mu à jwo mpàŋi pi à cù na ŋkèege tabonke e ke,
mu à jwo mpàŋi u nye u nye na yu u shire kwɔnfeebii cye e me.
U nye a yafyin jwo me.

³³ U à uye tírige, ŋka pi nye a tanga kan u á me.
Ná pi à u shi tò ŋke niŋke na,
di wà sí n-jà u tùluge kyaa jwo n-jwo ye?»

³⁴ Ka nàŋi si Filipi pyi: «Jofoo kyaa Kile tūntunŋi nyɛ na yu amɛ yɛ? U yabiliŋi laa, wabɛɛ? Mii na mu náare, ma a yi yyaha jwo na á.» ³⁵ Ka Filipi si jwumpe lwó, maa uye tígile kuru takalage na, Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tí ná Yesu i ke, maa puru fíniŋ'a jwo u á. ³⁶ Mà pi niŋkaribii yaha, pi à sà nɔ lwɔhe kà na, ka nàŋi si u pyi: «Lwɔhe ku ŋke de, mii si n-jà *batize mà?» [³⁷ Ka u u jwo: «Mu aha dá Yesu na ná ma zòmbilini puni i, mu sí n-jà batize.» Ka u u u pyi: «Mii à dá li na na Yesu *Kirisita u nyɛ *Kile Jyaŋi.»] ³⁸ Nyɛ ka u u wòtoroŋi yyéɛŋɛ, ka pi i ntíge lwɔhe e, ka Filipi si u batize. ³⁹ Pi à fworɔ lwɔhe e ke, ka Kafooŋi Kile Munaani si Filipi lwó a yíri nàŋi taan, u saha nyɛ a u nya mɛ, ka u funntanga wuŋi si kuni lwó na ŋkèɛge.

⁴⁰ Filipi wi ke, ka uru si sà uye ta Azoti kànhɛ e, maa yíri wani mà kàre Sezare kànhɛ e. U niŋkareŋi Sezare e, kànhɛ maha kànhɛ na u à tòro ke, u à Jwumpe Nintanmpe jwo yire puni na.

Soli à dá Yesu na pyiŋkanni ndemu na ke

9 ¹ Nyɛ lire tɛni i Soli saha mpyi a uye pwo Kafooŋi Yesu *cyelempyiibii vùguroŋi na. U mpyi maha ŋko na uru ká pi ŋgemu ta ke, na uru sí urufoo bò. Canŋka ka u u ŋkàre *Kile sáragawwuubii ñuŋufembwɔhe pyenge e, ² maa sà yi jwo u á na u sémii yaa u kan ur'á. U la mpyi si sà pire sémébii kan *Kile Jwumpe kálambayi ñuŋufeebil'á Damasi kànhɛ e, bà li si mpyi, nɔ bàra ceewe na, u aha shin maha shin ta u à jyè Yesu kuni i ke, si urufoo pwo s'a ma Zheruzalemu kànhɛ e mɛ.

³ Mà u niŋkareŋi yaha, u à sà byanhara Damasi kànhɛ na ke, ka bèɛnme si mpâl'a yíri ñiŋyiŋi na mà pa u kwúulo. ⁴ Ka u u ñcwo ñiŋke na, ka mejuwu si fworɔ na: «Soli, Soli, paha kurugo mu nyɛ na mii kyérege yɛ?» ⁵ Ka u u jwo: «Jofoo u nyɛ mu yɛ, ñuŋufooŋi?» Ka mejuwu si núr'a fworɔ maa jwo: «Mii u nyɛ Yesu, mii mu nyɛ na ŋkyérege. ⁶ Numɛ, yíri ma a si kànhɛ funŋke e, nde mu à yaa mu u pyi ke, pi sí lire jwo mu á wani.»

⁷ U kùsheŋɛbii fyagara wuubii mpyi a yyére jwumɔ baa, pi mpyi na jwumpe núru, ŋka pi mpyi na sùpya naa mɛ. ⁸ Ka u u yír'a yyére, u ñyigiŋi mpyi a múgo, ŋka u mpyi na naa cyi e mɛ, ka pi i u cù cyege na mà kàre Damasi kànhɛ e. ⁹ U à canmpyaa taanre pyi, u nyɛ na naa mɛ, u nyɛ na lyí mɛ, u nyɛ na byii mɛ.

¹⁰ Nyɛ Yesu cyelempyaŋi wà na mpyi Damasi kànhɛ e, uru mege na mpyi Ananiyasi, ka Kafooŋi si uye cyéɛ uru na maa u pyi: «Ananiyasi!» ka u u jwo: «Mii u ŋge, Kafooŋi.» ¹¹ Ka Kafooŋi si jwo: «Pyenkuuŋi pi maha mpyi kuntiige ke, yíri ma a kuru lwó, ma a si Zhuda pyenge e. Tarisi kànhɛ shinŋi mege pi maha mpyi Soli ke, ma a sà uru yibige pyi. U numɛ wuŋi na nyɛ Kileŋarege na. ¹² Mà u yaha Kileŋarege na, u à mu

Ananiyasi nya, mu à jyè bage e, ma a ma cyeyi taha u na, bà u si mpyi si núru s'a naa me.»

¹³ Ka Ananiyasi si jwo: «Ei Kafoonji! Mu wuubii pi nye Zheruzalemu i ke, kyéregenƙanni na nge nàŋ'à pire kyérege ke, shinnyahara à lire jwo mii á. ¹⁴ *Kile sáragawwuubii ñunufeebil'à kuni kan u á naha wuu yyére, na u aha shin maha shin ta u u mu mege yiri ke, u u pifee cû a pwo.»

¹⁵ Ka Kafoonji si Ananiyasi pyi: «Ta si, naha na ye mii à nge nàŋi cwɔɔnrɔ, bà u si mpyi s'a báare mii á, si mii mege cyêe *supyishinji sanji ná pi saanbii ná *Izirayeli shiinbii na me. ¹⁶ Yyefuge k'à yaa ku u ta mii mege kurugo ke, mii yabiliŋi sí kuru cyêe u na.»

¹⁷ Nye ka Ananiyasi si yîr'a kàre, maa sà jyè bage e, maa u cyeyi taha Soli na, maa jwo: «Mii cinmpworoŋi Soli, Kafoonji Yesu u à uye cyêe mu na mà mu nimpaŋi yaha kuni na ke, uru u à mii tun mu á, bà mu si mpyi si núru s'a naa, *Kile Munaani si mu jî me.»

¹⁸ Ka yaayi yà si ntíl'a fworo Soli nyiigil'e fyákwooyo fiige, mà cwo ñinƙe na. Ka u u núru na naa, maa yîri, ka pi i u batize. ¹⁹ Lire kàntugo ka pi i njyì kan u á, ka fànhe si jyè u e. Yesu *cyelempyiibii pi mpyi Damasi kànhe e ke, ka u u canmpyaa pyi pire taan.

Soli à Jwumpe Nintanmpe sii na yu

²⁰ Ka Soli si ntíl'a li ñwɔ cû na yi yu *Kile Jwumpe kàlambayi i, na Yesu u nye *Kile Jyaŋi. ²¹ Mpii pi mpyi na u jwumpe núru ke, ka pire puni kakyanhala wuubii si wá na nko: «Taha nge nàŋi bà u mpyi maha Yesu mege yyerefeebii kyérege Zheruzalemu kànhe e me? U kapani ñinƙe bà ku mpyi naha, si mpa tire sùpyire shinji cû si pi pwo si raa sî *Kile sáragawwuubii ñunufeebii yyére Zheruzalemu i mà?»

²² Nye Soli jwumpe mpyi a li ñwɔ cû na sùpyire yákilibii kênŋi. *Yahutuubii pi mpyi Damasi kànhe e ke, li mpyi a pire bilibili, fo pi sàha mpyi a ninjwuyo cè me, u mpyi maha yi fíniŋi na yu pi á na Yesu u nye *Kile Nijcwɔnrɔŋi.

²³ Nye tèt'à pyi ke, ka pi i bê li na, maa li lwɔ piye funŋ'i si Soli bò. ²⁴ Ŋka kuru vùnŋke pi à pwo Soli na ke, u à pa fworo kuru ñwɔhɔ na. Pi mpyi na kànhe tajyipwɔyi puni kàanmucaa pilaga bàra canŋa na, bà pi si mpyi si u ta mbò me.

²⁵ Canŋka numpilage e, ka Soli cyelempyiibii si u le shàhala funŋ'i, maa meere pwo li na mà yige káanƙe kàntugo, bà u si mpyi si shwɔ me.

²⁶ Ka Soli si nƙàre Zheruzalemu i. U à nɔ wani ke, ka u la si mpyi si jyè Yesu *cyelempyiibii kurunƙe e, nƙa pi puni mpyi na fyáge u na. Pi nye a mpyi a dá li na na Soli na nye sèenji na Yesu cyelempya me. ²⁷ Barinabasi sí wi ke, ka uru si nƙàre ná Soli i Yesu túnntunmpii yyére. Mà Soli ninƙareŋi

yaha Damasi kànhè e, nyaŋkanni na u à Kafooŋi nya mà u yaha kuni na ke, ná jwuŋkanni na Kafooŋi à jwo ná u e ke, ná pyiŋkanni na Soli à Yesu mege fíniŋ'a jwo fyagara baa Damasi kànhè e ke, ka Barinabasi si yire puni yyaha jwo túnntunmpil'á. ²⁸ Mà lwó lire tèni na, ka *Yesu túnntunmpii si jɛɛ Soli na, ka u u wá na sì na Jwumpe Nintanmpe yu Kafooŋi Yesu mege na fyagara baa Zheruzalemu kànhè e, marii ma. ²⁹ Yahutuubii pi mpyi na *Girekiibii shɛɛnre yu ke, u ná pire mpyi maha Kafooŋi kani nàkaante pyi, ŋka pire mú mpyi na pyiŋkanna caa si u bò. ³⁰ Dánafeebii sanmpil'à yire lógo ke, maa u tùugo Sezare kànhè e. Lire kàntugo maa u yaha u à kàre Tarisi kànhè e.

³¹ Nye mà lwó lire tèni na, dánafeebii pi mpyi *Zhude ná Galile ná *Samari kùligil'e ke, ka pire puni si yyeŋiŋke ta. Pi mpyi maha piye tère, maa jaare Kafooŋi yyahafyagare e. *Kile Munaani mpyi a pi pyi pi i sì yyaha na Kile kuni i, là sí i bàrali pi nyaŋaŋi na.

Pyeri à Tabita buwuŋi jè

³² Pyeri mpyi maha jaare na màre kìni yyaha kurugo, maa dánafeebii kàanmucaa. Canŋka dánafeebii pi mpyi Lida kànhè e ke, ka Pyeri si ŋkàr'a sà fworò pire na, ³³ mà sà nàŋi wà ta u à yye baataanre pyi yampe tasinnage e. Uru nàŋi mege mpyi ɛɛɛ. U mpyi a mùruŋɔ. ³⁴ Ka Pyeri si jwo: «ɛɛɛ, Yesu *Kirisita à mu cùuŋɔ, yíri ma a ma yasinnŋke yaa may'á.» U à yire jwo ke, ka ɛɛɛ si ntíl'a yíri. ³⁵ Lida ná Sarɔn kànyi shiinbii pun'à lire nya ke, ka pi i piye kan Kafooŋi á.

³⁶ Nye ceɛŋi wà na mpyi Zhope kànhè e, *cyelempya u mpyi u wi, u mege mpyi Tabita. Kuru mege ku jye *Girekiibii shɛɛnre e: «Dorokasi» kuru jwɔhe ku jye: «Ceŋke». Uru ceɛŋi mpyi maha kacɛnŋkii pyi tèrigii puni i, maa fòŋɔfeebii tère.

³⁷ Mà Pyeri yaha Lida kànhè e, ka yama si Tabita ta cyire canmpyaagil'e, ka u u ŋkwû. Ka pi i u buwuŋi wili, maa u lwó a sà yaha batɔnge nɔnyibabilini l'e. ³⁸ Lida kànhè ná Zhope kànhè laage mpyi a tɔɔn mɛ. Cyelempyiibii pi mpyi Zhope kànhè e ke, pir'à lógo na Pyeri na jye Lida kànhè e ke, ka pi i shiin shuunni tun pi sà u jaare, na u pa numɛ sasa. ³⁹ Nye pi à sà túnnture jwo ke, ka Pyeri si ntíl'a yír'a kàre ná pi e. U à nɔ wani ke, ka pi i dùgo ná u e batɔnge nɔnyibabilini i. Lenkwucyeebii pi mpyi wani ke, ka pire puni mesuwuubii si file u na. Vàanntinmpyɛere ná v àanntinmbwoyi Tabita mpyi a yaa pi á mà u yaha shì na ke, maa yire cyêe Pyeri na. ⁴⁰ Ka u u sùpyire puni yige ntàani na, maa niŋkure sín niŋke na, maa Kile jaare. Lire kàntugo maa yyahe kɛɛnŋe buŋi yyére maa jwo: «Tabita, yíri!» Ka u u nyiigii múgo. U à Pyeri nya ke, maa yír'a tɛɛn. ⁴¹ Ka Pyeri si u cù cyege na, maa u tɛge, ka u u yíri. Lire kàntugo

ka Pyeri si lenkwucyeebii ná Kile wuubii sanmpii yyere, maa Tabita pyii wuŋi cyêe pi na. ⁴²Zhope shiinbii pun'à lire kani lógo. Ka pi ninyahamii si mpa dá Kafoonji na. ⁴³Ka Pyeri si ntèen mà tère nimbwoo pyi Zhope e, seefanhaŋi wà pyenge^a.

**Pyinƙanni na Kile à Pyeri taanna Jwumpe Nintanmpe
ɲjwuŋi na supyishiŋi sanŋ'á ke**

10 ¹Nàŋi wà na mpyi Sezare kàhe e, uru mege mpyi Kòrineyi. *Ɔromu sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi wà u mpyi u wi. Sòrolashiibii kurunƙe ɲùŋɔ na u mpyi ke, pi mpyi maha kuru mege pyi Itali sòrolashikurunƙe. ²U ná u pyenge shiinbii mpyi a piye pwo sèl'e Kile na, maa mpyi ná Kile yyaha fyagare e. U mpyi maha *Yahutuubii fòŋɔfeebii tère sèl'e, u mpyi maha Kile ɲáare tèrigii puni i.

³Nye canŋka yàkoŋɔ^b, mà u yaha u bage e, ka *Kile mèlekeŋi wà si uye cyêe u na, maa u pyi: «Kòrineyi!» ⁴Ka Kòrineyi fyagara wuŋi si yyahe yîrig'a le mèlekeŋi i, maa jwo: «Nùŋufoonji, ɲaha shi ye?» Ka mèlekeŋi si u pyi: «Kilepareyi mu ɲye na mpyi, maa fòŋɔfeebii tère ke, yir'à pyi sàraga nùguntanga wugo fiige mà nɔ Kile na. ⁵Numɛ, ma shiinbii pii yaha pi shà Zhope kàhe e, nàŋi mege ku ɲye Simɔ, ná pi maha u pyi Pyeri ke, pi i sà uru yyere. ⁶U à tîrige seefanhaŋi wà yyére, uru mege mú na ɲye Simɔ. U bage na ɲye suumpe lwohe ɲwɔge na.»

⁷Nye mèlekeŋ'à puru jwumpe jwo a kwɔ maa ɲkàre ke, ka Kòrineyi si u báarapyiibii pii shuunni yyere, sòrolashiŋi u mpyi na fyáge Kile na u sòrolashikurunƙe e ke, mà bàra uru na. ⁸Jwumpe mèlekeŋi à jwo u á ke, maa puru puni jwo pi á, maa pi tun Zhope kàhe e.

⁹Kuru canŋa nùmpanŋa, pire shiin taanrenŋ'à kàr'a sà byanhara Zhope kàhe na mà canŋke yaha ɲùŋɔ niŋi i ke, ka Pyeri si dùgo bage kàtanŋke na, maa Kile ɲáare. ¹⁰Kateg'à pa u ta ke, ka u u jwo na uru sí n-lyí. Mà pi yaha pi i yalyire sore u á, ka Kile si kani là cyêe u na. ¹¹Ka u u ninyiŋi ɲya u à múgo, maa yaage kà ɲya vàanŋa nitabaaga fiige, ku mbiiŋkii sicyeerenŋi s'à pwo, k'à yîri ninyiŋi na, na ntîri ɲiŋke na. ¹²Sige yaare shiŋi puni ná ɲiŋke yafiliyi shiŋi puni ná saŋcyeenre shiŋi puni mpyi kuru vàanŋke funŋ'i^c. ¹³Ka mejwu u si fworu na: «Pyeri, yîri ma a bùu ma a ɲkyàa.» ¹⁴Ka Pyeri si jwo: «Lire sí n-jà n-pyi la Kafoonji? Yaaga

^a9.43 Yahutuubil'á, shinŋi u ɲye na yatɔɔre seeyi báare ke, urufoo maha ɲwɔhɔ Kile á, u mú si n-jà n-file Kile na me. Puru funŋke e, Pyeri u ɲye Yahutu ke, mu aha uru ɲya u à ɲen'a kàre seefanhaŋi Simɔ pyenge e, lir'à li cyêe na u sòŋŋɔŋkanni na ɲkèenŋi.

^b10.3 Yahutuubii yàkoŋke Kileparege tènì li mpyi li li.

^c10.12 Mà tàanna ná Yahutuubii Kile kuni i, Kile mpyi a pi pyi na pi àha raa kyaare shiŋi wà kyàa me.

maha yaaga ku nye ku nye a yaa k'a lyi me, lire nye me k'a nwɔho ke, mii saha saa kuru ka lyi ma nya me.»¹⁵ Ka mejwuuni si nūr'a fwordo maa jwo: «Yaage Kile à pyi na k'à *fīniŋe ke, ma hà njwo na kur'à nwɔho me.»¹⁶ Lir'a pyi mà nɔ tooyo taanre na ke, ka vaanŋke si ntíl'a nūr'a dùgo n̄nyin̄i na.

¹⁷Lire kani Pyeri à nya ke, mà u funmpen wuŋi yaha u u uye yíbili li nwɔhe na, lire tēni mpyi a Kōrineyi tūntunmpii ta pi à nɔ Zhope kànhe e, maa seefanhaŋi Simɔ pyenge yibige pyi, ka pi i ku saha cyēe pi na, ka pi i ŋkàr'a sà yyére pyenge nwɔge na,¹⁸ maa yini pyi, maa jwo: «Simɔ pi maha mpyi Pyeri ke, naha u sunmbage nye la?»¹⁹ Lire tēni saha mpyi a Pyeri ta u u uye yíbili lire kani nwɔhe na. Ka *Kile Munaani si jwo: «Pyeri, shiin taanre pi mp̄ii pi i mu kyaa pyi pyenge nwɔge na.²⁰ Yiri nume sasa, ma a ntíge, ma a s̄i ná pi e fyagara baa, naha na ye mii u à pi tun mu á.»²¹ Ka Pyeri si ntíg'a pa, maa jwo: «Sùpyaŋi yii nye na p̄caa ke, mii wi, yii kà kan!»²² Ka pi i u pyi: «Sòrolashiibii yyaha yyére shin̄i mege ku nye Kōrineyi ke, uru u à wuu tun. U na nye sùpya ŋgemu u à tíi, maa fyáge Kile na ke. Yahutuubii puni na u metange ȳiri. Kile m̄lekeŋi wà à uye cyēe u na, maa yi jwo u á na u mu yyer'a shà u pyenge e, na jwumɔ na nye mu á, mu u jwo u á.»²³ Ka Pyeri si pi pyi pi à jyè pyenge e, maa tashwɔngɔ kan pi á. Nyèg'à múgo ke, ka u ná pire si ŋkàre, mà bàra Zhope kànhe c̄inmpyiibii d̄ánafeebii pi na.

²⁴Kuru canŋa n̄umpanŋa, pi à sà nɔ Sezare kànhe e, mà sà Kōrineyi ta u u pi sigili. U mpyi a u c̄inmpyiibii ná u ceveebii s̄ee wuubii yyere uye yyére.²⁵ Nye Pyeri à sà nɔ na ŋko raa jyè pyenge e ke, ka Kōrineyi si mpa u n̄ùŋɔ b̄e, maa niŋkure s̄in̄ niŋke na u fere e, si u p̄e.²⁶ Ka Pyeri si u c̄u cyege na mà ȳirige, maa jwo: «Mii mú na nye sùpya mu fiige!»²⁷ Ka Pyeri ná Kōrineyi si wá na yu na ŋk̄ege mà sà jyè bage e, mà sà shinpyahara ta pi à bínni wani.²⁸ Ka Pyeri si pi pyi: «Yii à li c̄e na mà tàanna ná wuu Yahutuubii *saliyaŋi i, wuu nye a yaa wuu a b̄arali *supyishiŋi sanŋi na me, lire nye me mà jyè u wà pyenge e me. Ŋka Kile à li cyēe mii na na mii nye a yaa mii u sùpyaŋi wà tufiige pyi na u à nwɔho, lire nye me u nye f̄iniŋimbaa Kile yyahe taan me.²⁹ Lire l'à li ta, yii à mii yyere, ka mii i ntíl'a pa jwunyahama baa. Nye nume, yii à mii yyere ndemu na ke, mii la na nye si lire c̄e.»

³⁰Ka Kōrineyi si Pyeri pyi: «Cyi canmpyaa sicyeere u nye niŋjaa, mà mii yaha Kileparege na yàkoŋke na pyenge e, mii à p̄al'a n̄aŋi wà nya u à vaanv̄inweeweere le mà yyére mii yyahe taan, maa jwo³¹ «Kōrineyi, Kile à mu parege shwɔ, nt̄eŋi mu à pyi f̄òŋɔfeebil'á ke, Kile funŋɔ nye a wwɔ uru na me.³² P̄ii tun Zhope kànhe e, Simɔ pi maha mpyi Pyeri ke, pi i sà uru yyere pi a ma. U à t̄irige seefanhaŋi wà yyére, pi maha uru mege pyi Simɔ mú. U pyenge na nye suumpe lwɔhe nwɔge na.»

³³ Lir'à pyi ke, ka mii i ntíl'a pii tun pi sà mu yyere. Mu pama lem'à jwo. Numε, wuu puni pi mpíi Kile yyahe taan, yaaga maha yaaga Kafoonji à pyi mu u jwo wuu á ke, wuu la nyε si yire lógo.»

³⁴ Ka Pyeri si jwumpe lwó maa jwo: «Numε mii à li cè sèenji na, Kile nyε a sùpya pwóɔɔɔ sùpya na me. ³⁵ Shin maha shin u nyε na fyáge Kile na, maa jaare ntiñi i ke, u méε ká nta supyishi o shi ke, uru kyaa li maha ntáan Kile á. ³⁶ Kile à u jwumpe jwo *Izirayeli shiinbil'á. Jwumpe Nintanmpe pu nyε na yyeñjke kaan ke, maa puru jwo pi á Yesu *Kirisita cye kurugo, uru ngemu u nyε sùpyire puni Kafoonji ke.

³⁷ Yuhana Kile jwumpe jwuñkwooni kàntugo maa *batizeliñi pyi, karigii cyi à pyi mà lwó Galile kùluni na, mà sà nɔ *Zhude wuuni na ke, yii à cyire cè. ³⁸ Pyyñkanni na Kile à Nazareti kànhe shinñi Yesu cwóɔnrɔ, maa u Munaani tég'a u jí, maa fànha kan u á ke, yii à lire cè. U mpyi na jaare na mâre, maa kacenñkii pyi sùpyire na. Mpii pi mpyi Sitaanniñi bilere e ke, maa pire puni yige tire bilere e, jaha na ye Kile mpyi ná u e. ³⁹ Karigii puni u à pyi Zheruzalemu kànhe ná Yahutuubii kànyi sanñyi na ke, wuu na nyε cyire shérii. Pi à u kwóro cige na mà bò. ⁴⁰ U kwùñi canmpyitanrewuuni, Kile à u jè a yige kwùñi i, maa u pyi u à uye cyèe sùpyire na. ⁴¹ Sùpyire puni bà t'à u nya me. Kile mpyi a fyànha a wuu mpiimu cwóɔnrɔ mà pyi u shérii ke, wuu pi à u nya. U jññkwooni kàntugo mà fwooro kwùñi i, wuu pi à lyí maa bya ná u e. ⁴² U à túnnture le wuu cye e, na wuu a Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á, wuu raa yi fíñiñi wuu a yu pi á, na Kile à Yesu tñje u u kwùubii ná nyii wuubii sàra u tàanna ná pi kapyiinñkil'e. ⁴³ *Kile túnntunmpii puni mpyi a jwo u kyaa na na shin maha shin u à dá u na ke, u mege fànhe cye kurugo, urufoo *kapegigii sí yàfa u na.»

⁴⁴ Mà Pyeri yaha puru jwumpe na, mpíi pi mpyi na u jwumpe núru ke, *Kile Munaani à tíge pire puni juñ'i. ⁴⁵ Yahutuubii dánafeebii pi mpyi a shà ná Pyeri e ke, li mpyi a sàa pire kàkyanhala mà Kile nya u à u Munaani sùguro supyishiñi sanñi juñ'i mú. ⁴⁶ Jaha kurugo ye pi mpyi a tire sùpyire nya ti i yu sheenre taber'e, maa Kile mege kêre Kile Munaani cye kurugo.

Nyε ka Pyeri si jwo: ⁴⁷ «Tá wuu saha sí n-jà nte sùpyire sige t'àha batize lwóhe e me? Bà wuu à Kile Munaani ta me, amuni pi mú à li ta.»

⁴⁸ Nyε u à puru jwo ke, maa pi pyi pi à pi batize Yesu *Kirisita mege na. Pi batizenkwooni kàntugo, ka pi i li cya Pyeri á na u canmpyaa pyi ná pire e.

**Karigii cyi à pyi supyishiŋi sanŋi shwǎhǎ'e ke,
Pyeri à cyire jwo Zheruzalemu dánafeebil'á**

11 ¹ *Yesu túnntunmpii ná dánafeebii pi mpyi *Zhude kùluni i ke, pire mpyi a lógo na *supyishiŋi sanŋi sùpyiibii pìi mú na nyè a nyè Kile Jwumpe na.

² Nyè Pyeri à núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e ke, *Yahutuubii dánafeebii pi mpyi a ŋkwǎnŋi le barag'e ke, ka pire si u faha, ³ maa jwo: «ŊNaha na sùpyire ti nyè ti nyè a *kwǎn mɛ, mu à nyen'a sà wwǎ ná pire e, fo mà lyí ná pi e ye?» ⁴ Nyè karigii cyi à pyi ke, ka Pyeri si jyè cyire yyahe e niŋkin niŋkin mà jwo pi á.

⁵ U à jwo: «Mà mii yaha Zhope kànhe e Kilejparege na canŋka, Kile à kani là cyèe mii na, ka mii i yaage kà nya vǎanŋa nitabaaga fiige, ku mbiiŋkii sicyeyereŋi s'à pwo, k'à yíri niŋyini na na ntíri, mà pa yyére mii taan. ⁶ Ka mii i ku yal'a wíi. Yatǎre ná sige yaare ná niŋke yafiliyi ná saŋcyeenre, yire yi mpyi kuru vǎanŋke e. ⁷ Ka mii i mejwuu lógo na “Pyeri, yíri ma a bùu ma a ŋkyaà.” ⁸ Ka mii i jwo “Lire sí n-jà n-pyi la Kafoonŋi? Naha na ye yaaga maha yaaga ku nyè ku nyè a yaa k'a lyí mɛ, lire nyè mɛ mà jwǎhǎ ke, mii sàha sàa kuru kà lyí mà nya mɛ.” ⁹ Ka mejwuuni si núr'a fwordo niŋyini na “Yaage Kile à pyi na k'à fíniŋe ke, ma hà njwo na kur'à jwǎhǎ mɛ.” ¹⁰ Lir'à pyi mà nǎ tooyo taanre na, ka vǎanŋke ná ku funŋo yaayi si nta a dùgo niŋyini na. ¹¹ Pyenge e mii mpyi ke, lire tèn'à nàmbaa taanre ta pi à yyére kuru pyenge jwǎge na. Pi mpyi a pire tun mii á mà yíri Sezare kànhe e. ¹² Ka *Kile Munaani si yi jwo mii á na mii u a sì ná pi e fyagara baa. Cìmpyinambaabii baaniŋi u nge ke, pire pi à mii tùugo mà kàre Sezare e, ka wuu u sà jyè Kǎrineyi pyenge e. ¹³ Nyanŋkanni na u à Kile mèlekeŋi niŋjyereŋi nya u bage e, ka mèlekeŋi si njemu jwo u á ke, ka u u jyè yire yyahe e mà jwo wuu á, na mèlekeŋ'à jwo na uru u pìi tun Zhope kànhe e, Simǎ pi maha mpyi Pyeri ke, pi i sà uru yyére pi a ma. ¹⁴ Pyiŋkanni na u ná u pyenge shiinbii sí n-pa n-shwǎ ke, na mii Pyeri u sí n-pa lire jwo u á.

¹⁵ Nyè mii à jwumpe sii ke, ka Kile Munaani si ntíl'a tige pi nuŋ'i bà li mpyi a fyánha a tige wuu nuŋ'i mɛ. ¹⁶ Lir'à pyi ke, jwumpe Kafoonŋi mpyi a jwo ke, ka mii funŋo si ntíl'a cwo puru na. U mpyi a jwo na “Yuhana à sùpyire batize ná lwǎhe e, ŋka yii pi ke, ná Kile Munaani i yii sí batize.” ¹⁷ Nyè lire pyiŋkanni na, wuu pi à dá Kafoonŋi Yesu *Kirisita na ke, Kile à jwǎ wuu na maa màkange ŋkemu kan wuu á ke, kuru ninuge u à kan pi á, lire e ke, di mii mpyi na sí n-jà Kile nyii wuuni fyinŋe n-jwo ye?»

¹⁸ Mpii pi mpyi wani maa Pyeri jwumpe lógo ke, ka pire funpyi si nta a jínŋe, ka pi i Kile kèe maa jwo: «Sèe wi, mpìi pi nyè pi nyè Yahutuu

me, Kile à pyiŋkanna kan pir'á bà pi si mpyi si pi toroŋkanni kēenŋe, si nùmpañña ta me.»

Antiyōshi kànhe dánafeebii kuruŋke tasiige

¹⁹Yyefuge ku mpyi a dánafeebii ta Ecyeni boŋkwooni kàntugo na ke, kuru mpyi a pi pyi pi à fê a caala. Ka pi pìi si ŋkàre fo Fenisi kùluni ná Sipiri kini i, ka pìi si ŋkàre Antiyōshi kànhe e. *Yahutuubii baare e, pire nye a mpyi na Jwumpe Nintanmpe yu waber'á me. ²⁰Lire ná li wuuni mú i, dánafeebii pìi mpyi a yìri Sipiri kìnì ná Sireni kànhe e mà pa Antiyōshi kànhe e. Mpii pi nye pi nye Yahutuu me, Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tíi ná Kafoonji Yesu i ke, ka pire si puru jwo pi á. ²¹Kafoonji à pire dánafeebii tège sèl'e pi báaraŋi i, ka lire si shinnyahara pyi t'à dá u na, maa tiye kan u á.

²²Zheruzalemu kànhe dánafeebii kuruŋk'à yire lógo ke, ka pi i Barinabasi tun Antiyōshi kànhe e. ²³Pyiŋkanni na Kile mpyi a jwo Antiyōshi kànhe dánafeebii na ke, Barinabasi à nɔ wani maa lire nya ke, ka u funŋke si ntáan, ka u u màban le pi e, maa pi pyi na pi piye waha pi i ŋkwôro Kafoonji kuni i. ²⁴Yii li cè na Barinabasi na mpyi sùpya niŋcennŋe. *Kile Munaani mpyi a u jí, u dáníyaŋi mpyi a pêe, ka shinnyahara si jee Kafoonji na.

²⁵Lire kàntugo ka Barinabasi si ŋkàre Tarisi kànhe na mà sà a Soli caa. ²⁶U à u cya a nya ke, maa núr'a kàre ná u e Antiyōshi e. Pi à yyee niŋkin pyi wani, pi mpyi maha sè na bínnini ná *cyelempyiibil'e, maa shinnyahara kâla Kile kuni na. Antiyōshi kànhe e, pi à cyelempyiibii mege le: «kerecyenbii^d». Lire l'à pyi ku toŋcyiige.

²⁷*Kile túnntunmpii pìi mpyi a yìri Zheruzalemu i cyire canmpyaagil'e mà pa Antiyōshi kànhe e. ²⁸Wà mege na mpyi pi e Agabusi. Mà Kile Munaani yaha l'à uru yyaha cù, ur'à jwo na katibwɔhɔ na sí n-pa n-pyi diŋyeŋi cyeyi puni i. Nye saanŋi Kolodi tēni i, lir'à pa mpyi. ²⁹Lir'à pyi ke, cyelempyiibii pi mpyi Antiyōshi e ke, ka pire si li lwó piye funŋi, cìmpyiibii dánafeebii pi nye *Zhude kùluni i ke, si cyeyi wà yiye na mà tàanna ná pi shin maha shin pèrege e si ntège pire tège. ³⁰Yaayi pi à wà yiye na mà ta ke, ka pi i yire kan Barinabasi ná Soli á pi sà ŋkan Zhude kùluni dánafeebii kacwɔnribil'á.

Yakuba mbòŋi ná Pyeri kàsujyiini kani

12 ¹Lire tēni i, saanŋi *Erɔdi mpyi na dánafeebii pìi kyérege. ²U à Yuhana cìmpworonaŋi *Yakuba bò ná kàshikwɔŋwɔɔni i. ³U à lire nya l'à táan *Yahutuubil'e ke, *bwúuruŋi niŋjirigembaanji kataanni

^d11.26 Kerecyenbii jwɔhe ku nye: Yesu Kirisita fyèŋwɔhɔshiinbii.

i, ka u u pi pyi pi à Pyeri cû mú. ⁴ Pi à Pyeri cû ke, ka u u pi pyi pi à u le kàsuni i, maa sòrolashii ke ná baani pyi pi i u kàanmucaa. U la mpyi kataanni ká ntòro si nta u yíbe sùpyire nyii na. ⁵ Mà Pyeri yaha kàsuni i, dánafeebii mpyi a kwôro Kileparege na u á.

⁶ Canmbilini i Erôdi mpyi na sí Pyeri yíbe sùpyire nyii na ke, numpilage ku sí n-tòro lire canmbilini sí n-ta a nò ke, kuru numpilage e, mà Pyeri nimpwôni yaha ná yòrôyò shuunni i sòrolashiibii pii shuunni shwòhòl'e, u mpyi na ñwúuni. Sòrolashiibii pii mpyi a yyére kasubage ñwôge na maa ku kàanmucaa. ⁷ Ka Kafooni Kile mèlekeni wà si mpâl'a jyé kasubage e, ka ku puni si mpyi bènme, ka mèlekeni si Pyeri bwòn bwòn ñkere na mà ñè, maa jwo: «Yíri fwòfwò!» Ka yòrôyi si ntíl'a kwòn a láha u cyeyi na mà cwo, ka u u yíri. ⁸ Ka mèlekeni si jwo: «Seepwôge tég'a maye bínni, ma a ma tanhányi pwo.» Ka u u li pyi amuni. Ka mèlekeni si núr'a jwo: «Ma vâanntinmbwòhe le, ma a ma na fye e.» ⁹ Ka u u fwor'à taha u fye e. Nde mèlekeni'à pyi ke, u nyé a mpyi a cè na lire na nyé sèe me. U mpyi na sônji na ñwôgo uru nyé na ñwúuni. ¹⁰ Sòrolashiibii pi nyé na kasubage kàanmucaa ke, ka Pyeri ná mèlekeni si ñkàr'a sà ntòro pire sòrolashikuruñke niñcyiige taan, maa ñkàr'a sà ntòro kurunke shônwoge taan, tóonnte bàrage ku mpyi a tég'a tajyíñwôge tò, ná ku ñwôge mpyi a kan kànhe funñke yyére ke, mà jwo pi nò kuru na ke, ka ku u múgo kuy'á, ka mèlekeni ná Pyeri si fworò na ñkèege. Mà pi niñkaribii yaha, ka mèlekeni si mpâl'a pínni u na.

¹¹ Lir'à pyi ke, ka Pyeri yákiliñi si nta a múgo, ka u u jwo: «Nume sèenji na, mii à dá li na na Kafooni u à u mèlekeni wà tun u à pa mii shwò Erôdi na, *Yahutuubii la mpyi si kapegigii ñcyiimu pyi mii na ke, si mii shwò cyire puni na mú.»

¹² Pyeri yákiliñ'à pa ntèen ke, Yuhana pi maha mpyi Marika ná u nuñi mege nyé Mariyama ke, ka u u ñkàre uru Mariyamañi pyenge e. Dánafee niñyahamii mpyi a bínni wani, maa Kile jáare. ¹³ U à nò maa bage ñwôge kúu ke, báarapyicwôni wà na mpyi wani na Órôda, ka uru si yír'a pa si mpa ku múgo. ¹⁴ U à Pyeri mejuuuni lóg'a cè ke, funntange kurugo, mà jwo u pyenge ñwôge múgo ke, ka u u fê a kàr'a sà yi jwo pi sanmpill'á, na Pyeri niñjyereni na wá pyenge ñwôge na. ¹⁵ Ka pi i jwo: «Taha mu ñumbwuuni bà nyé a ñwò me?» Ka Órôda si núr'a jwo: «Sèe, uru u wá sùu u wi!» Ka pi i núr'a jwo: «Mèlekeni u maha u kàanmucaa ke, uru u sí n-ta u à uye pyi u fiige mà pa.»

¹⁶ Mà pi yaha puru na, ka Pyeri si ñkwôro na pyenge ñwôge kúuli. Pi à pa ñwôge múgo mà u nya ke, ka li i pi bilibili. ¹⁷ Ka u u cyege yírige pi á, maa pi pyi pi à fyâha. Pyiñkanni na Kafooni à u yige kàsuni i ke, ka u u

yire puni yyaha jwo pi á. Maa yi jwo pi á na pi sà yi yyaha jwo Yakuba^e ná cìmpyiibii sanmpil'á, maa yîri wani mà kàre cyage kabere.

¹⁸Nyèg'à pa múgo ke, ka sòrolashiibii si wá na nyàha na wùruge piye e, maa piye yíbili: «Di Pyeri à pyi a jwo ye?» ¹⁹Ka Erōdi si pi pyi pi à sà a u caa, ŋka pi nyɛ a u nya mɛ. Ka Erōdi si sòrolashiibii yyer'a yíbe, maa pi pyi pi à pi bō^f. Lire kàntugo maa yîri *Zhude kùluni i, mà kàre Sezare kànhe e mà sà tère pyi wani.

Erōdi kwùŋkanni

²⁰Lire mpyi a saanŋi *Erōdi lùuni ta l'à yîri Tiri ná Sidon kànyi shiinbii taan sèe sèl'e. Ka pire si bê niŋkin na, maa sà jwo a jwo ná saanŋi bage jùŋufoonŋi i, uru mege na mpyi Bilasitusi. Lire kàntugo maa ŋkàr'a sà saanŋi jáare na u uye sanŋi yaha u u yoge kwò, jaha na ye Erōdi kini i pire mpyi na pi njyìŋi taa.

²¹Canmbilini na pi mpyi a bê si cyire karigii yyaha cwɔɔnrɔ ke, lir'à pa nɔ ke, ka Erōdi si u fànhe vāanntinŋke le, maa mpa ntēen saanre yateɛnŋke e, jwumpe pu nyɛ u á ke, maa puru jwo sùpyir'á. ²²U à kwò u jwumpe na ke, ka sùpyire si jwo fànha na: «Kile u à mpe jwo lire baare e, sùpya bà mɛ!» ²³Lire tèenuuni i, ka Kafoonŋi Kile mèlekeŋi wà si ntíl'a fyɛnre cyán Erōdi i mà bō, jaha na ye pèente t'à yaa ti taha Kile na ke, u nyɛ a tire taha u na mɛ.

²⁴Kile Jwumpe mpyi na jcaali, dánafeebii sí i nyahage. ²⁵Barinabasi ná Soli à kwò pi báaraŋi na Zheruzalemu kànhe e ke, maa núr'a kàre Antiyɔshi kànhe e. Pi niŋkaribii, Yuhana pi maha mpyi Marika ke, maa ŋkàre ná ur'e.

Kile Munaani à Barinabasi ná Soli cwɔɔnr'a yaha piye kanni na

13 ¹*Kile tūntunmii ná cyelentii na mpyi Antiyɔshi kànhe dánafeebii kuruŋke e. Pire meyi yi nyɛ: Barinabasi ná Simiyon pi maha mpyi: «Nizheri» ke, ná Lusisi uru mpyi a yîri Sireni kànhe e, ná Manayeni uru ná saanŋi Erōdi mpyi a lye pyennuge e, ná Soli. ²Canŋka mà dánafeebii yaha pi a súnŋi le maa Kile père, ka *Kile Munaani si jwo ná pi e na: «Yii Barinabasi ná Soli yaha piye kanni na mii á, báaraŋi mɛɛ na mii à pi yyere ke, bà pi si mpyi si uru pyi mɛ.» ³Pi à súnŋi le maa Kile jáare a kwò ke, maa pi cyeyi taha Barinabasi ná Soli jùŋke na, maa pi yaha pi à kàre Kile báaraŋi na.

^e12.17 Yakubaŋi kyaa l'à jwo naha ke, Yesu cìmpworonŋi kyaa li.

^f12.19 Ɔɔmɔ shiinbil'á, kasubage kàanmucyafoonŋi ká mpyi u nyɛ na ku kàanmucaa na jwoɔge mɛ, ka kàsuyjyìŋi wà si fworò, nde li mpyi a yaa li pyi uru kàsuyjyìŋi na ke, lire pi maha mpyi ku kàanmucyafoonŋi na.

Barinabasi ná Soli à kàre Sipiri kìnì i

⁴Nye lire pyinŋkanni na, *Kile Munaani à Barinabasi ná Soli tun pi à kàre Selusi kànhe na. Pi à nɔ wani ke, ka pi i jyè bakwɔɔge k'e maa ŋkàre Sipiri kìnì i, lire kìnì na nye lwɔhe ninke e. ⁵Pi à sà nɔ Salamisi kànhe e ke, ka pi i wá na jaare na Kile jwumpe yu *Yahutuubii *Kile Jwumpe kàlambayi i. Yuhana pi maha mpyi: «Marika» ke, uru mpyi a pi tɛge pi báaraŋi i.

⁶Lire kàntugo ka pi i kìnì puni jyiil'a sà nɔ Pafɔsi kànhe na. Yahutu nàŋi wà na mpyi kuru kànhe na, uru mege na mpyi Bariyesu. Jinamaha u mpyi u wi. U mpyi maha fini na uru na nye *Kile tùnntunŋɔ. ⁷Uru jinamahaŋi mpyi ná Sipiri kìnì nùŋufooŋi Serijusi Polusi i. Serijusi Polusi yákiliŋi mpyi a jwɔ, ka u u Barinabasi ná Soli yyere, naha na ye u la mpyi si Kile jwumpe lógo. ⁸Pi mpyi maha uru jinamahaŋi pyi *Girekiibii sheenre e: «Elimasi». Ka u u wá na Barinabasi ná Soli kyáali. U la mpyi si kìnì nùŋufooŋi nùŋɔ kyán bà u si mpyi u àha ndá Yesu na me.

⁹Soli pi maha mpyi: «Poli» ke, mà u yaha u a jɪ Kile Munaani na, u à jinamahaŋi yal'a wíi, ¹⁰maa jwo: «Mu funŋk'à jɪ cwɔɔre ná kafinare na, Sitaanniŋi sùpya u nye mu, mu kafuunni li nye mà katiile pyi. Kafooŋi Kile kurigii cyi à tí ke, naha tère e mu sí cyire ŋkɛgeŋi jwɔ yaha ye? ¹¹Yi lógo! Numɛ, Kafooŋi sí mu pyi fyin. Mu sí tère pyi, mu sì canŋanyiini bèenmpe nya me.»

Lire tèneuuni i, ka Elimasi jyiigii si ntíl'a wwɔ, ka numpini si jyè u yyahe e, ka u u wá na cyege fyínge na màre na wà caa ŋgemu u si u cyege cù, si u yyaha cù ke. ¹²Kini nùŋufooŋ'á lire nya ke, maa dá Yesu na. Nde u mpyi a lógo Kafooŋi kyaa na ke, lire mpyi a u kàkyanhala sèe sèl'e.

Poli ná Barinabasi à kàre Antiyɔshi kànhe e

¹³Lire kàntugo ka Poli ná u shèrefeebii si yíri Pafɔsi kànhe e, maa jyè bakwɔɔge k'e mà kàre Perige kànhe e, kuru kànhe na mpyi Panfili kùluni i. Yuhana pi maha mpyi: «Marika» ke, ka uru si láha pi na, maa núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e.

¹⁴Lire kàntugo ka Poli ná Barinabasi si yíri Perige kànhe e mà kàre Antiyɔshi kànhe e, kuru na nye Pisidi kùluni i. *Yahutuubii *canŋɔŋk'a pa nɔ ke, ka pi i ŋkàr'a sà jyè a tɛen *Kile Jwumpe kàlambage e. ¹⁵Nye cyag'à pa ŋkàla a kwɔ mà fworɔ *Musa *Saliyaŋi ná *Kile tùnntunmpii sanmpii sémebil'e ke, ka kàlambage nùŋufeebii si pi pyi pi à yi jwo Poli ná Barinabasi á: «Cìnmpyiibii, kampyi yerege jwumɔ na wá yii á mà jwo sùpyir'á, yii pu jwo.»

¹⁶ Nye ka Poli si yîri, maa cyege yîrige sùpyir'á, maa pi pyi na pi fyâha. Pi à fyâha ke, ka u u jwo: «Yii *Izirayeli shiinbii ná yii mpíi puni pi nye na fyáge Kile na ke, yii lógo na jwɔ na. ¹⁷ Wuu pi nye Izirayeli shiŋi ke, wuu u Kilenji à wuu tulyeyi cwɔɔnrɔ, maa pi pyi pi à nyaha mà pi yaha bilere e *Misira kîni i. Lire kântugo maa pi yige lire kîni i ná u fânhe e. ¹⁸ U à kwôro ná pi e síwage funŋke e, maa pi karigii kwú uye e, mà sà nɔ yye beeshuunni laage na.

¹⁹ Lire kântugo u à supyishi kuuyo baashuunni shi bô a yige *Kana kîni i, maa pire u taare kan pi á. ²⁰ Pi à tire taare fente pyi mà sà nɔ yye ɲkwuu sicyere ná yye beeshuunni ná ke (450) laage na. Lire kântugo ka u u kacwɔnribii pii tîŋe wuu tulyeyi ɲuŋ'i fo mà sà yaa ná Kile túnntunŋi Samuweli u tîŋi i. ²¹ Puru funŋke e, ka wuu tulyeyi si li cya na u saanŋi wà kan pir'á. Nye Kisi u nye Benzama u tûluge shin ke, ka Kile si uru jyaŋi Sawuli pyi u à pyi pi saanŋi yye beeshuunni funŋ'i.

²² Nye ka Kile si mpa ɲcyé Sawuli na, maa *Dawuda kan pi á, pi à pyi pi saanŋi. Uru kyaa na Kile à jwo na “Sùpyaŋi shiŋi mii nye na ɲcaa, ná uru u nye mii ɲyii wuŋi ke, uru u nye Zhese jyaŋi Dawuda. Uru u sí n-pa mii ɲyii karigii puni pyi.” ²³ Bà Kile mpyi a li ɲwɔmɛeni lwó me, Dawuda tûluge shin u à pa mpyi Izirayeli shiinbii Shwofooŋi. Uru u nye Yesu.

²⁴ Mà jwo uru Shwofooŋi u pa ke, Yuhana mpyi a fyânha a yi jwo Izirayeli shiinbii pun'á, na pi pi toroŋkanni kêŋŋe pi i láha *kapegigii na, pi i batize. ²⁵ Yuhana báaraŋi mpyi na byanhare u takwɔre na ke, u mpyi maha ɲko sùpyir'á na “Yii na sônŋi na jofoo u nye mii ye? Shwofooŋi yii nye na sigili ke, uru bà u nye mii mà de! ɲka wà sí n-pa mii kântugo, mii ɲuŋke bá à cyére u tanhanyi mɛere zàhanŋi i.”

²⁶ Mii cìnmpyiibii, wuu pi nye *Ibirayima tûluge shiinbii ke, mà bàra yii mpíi puni pi nye na fyáge Kile na ke, wuu á uru zhwoŋi jwump'à jwo. ²⁷ Yii li cè na Zheruzalemu kànhe shiinbii ná pi ɲuŋufeebii mpyi a cè na Yesu u nye uru Shwofooŋi mɛ. Kile túnntunmpii jwumpe pi mpyi na ɲkálali canŋɔŋɔ maha canŋɔŋɔ ke, pi mpyi a puru yyaha cè mɛ. Nye pi Yesu ntunŋi cye kurugo, Kile túnntunmpii jwump'à tòro pu jwuŋkanni na. ²⁸ Ali mà lí ta pi nye a ɲuŋɔ ta, ɲkemu ku sí n-pa ná l'e u bô mɛ, lire ná li wuuni mú i, pi à fânhafooŋi *Pilati ɲáare si u ta mbô kworokworocige na. ²⁹ Kile túnntunmpii mpyi a yaaga maha yaaga séme Yesu kyaa na ke, tèn i cyire pun'à fûnŋ ke, ka pi i u tîrige kworokworocige na mà sà ntô fanŋke e.

³⁰ ɲka Kile à u ɲè a yige kwùŋi i. ³¹ Mpíi pi mpyi a taha u fye e mà yîri Galile kùluni i, mà kàre Zheruzalemu i ke, u ɲɛŋkwooni kântugo, u à uye cyêe pire na canmpyaa niŋyahagii funŋ'i. Pire mú pi nye na u kyaa yu sùpyir'á numɛ.

³²Mii ná Barinabasi sí wi ke, Jwumpe Nintanmpe ɲwɔmɛeni Kile mpyi a lɔ́ wuu tulyey'á ke, puru wuu mú ɲye na yu yii á. ³³Wuu pi ɲye pi tɔ́luge shiin ke, Kile à lire ɲwɔmɛeni fúnɲɔ wuu á, Yesu ɲèɲi cye kurugo, bà l'à séme Zaburu sémeɲi kuni shɔ́nwuuni i na

“Mu u ɲye mii Jyaɲi,
Nɲjaa mii à pyi mu Tuɲi⁸.”

³⁴Kile à Yesu ɲè a yige kwùɲi i, lire e u saha sì n-fwónhɔ mɛ, yire y'à jwo

“Yaayi nɲcɛɲyi ɲwɔmɛeni mii à lɔ́ Dawuda á ke,
mii sí yire kan yii á^h.”

³⁵Y'à séme Zaburu sémeɲi cyage kabere lire ɲwɔmɛeni kyaa na na

“Mu sì ɲɛ ma báarapyiɲi nɲcɛɲi buwuɲi yaha u fwónhɔ fanɲke e mɛⁱ.”

³⁶Dawuda sí wi ke, Kile mpyi a ndemu yaa ke, Dawuda à báaraɲi pyi mà tàanna ná lire e. U à báaraɲi pyi a kwɔ́ ke, u a kwù, maa sà bàra u tiibii na, maa fwónhɔ mú. ³⁷Ŋka Kile à Yesu ɲè a yige kwùɲi i, u ɲye a fwónhɔ mɛ.

³⁸Mii c̀nmpyiibii, yii à yaa yii li c̀è na uru cye kurugo, yii kapegigii sí n-jà yàfa yii na. Kile t̀nntunɲi Musa Saliyaɲi mpyi na sì n-jà cyi yàfa yii na mɛ. ³⁹Ŋka yii shin maha shin u à dá Yesu na ke, urufoo wogigii puni sí yàfa u na.

⁴⁰Lire e ke nde Kile t̀nntunmpil'à jwo ke, yii a yiye k̀anmucaa, bà li si mpyi lire k̀a ɲkwɔ́ nɔ́ yii na mɛ. Pire cye kurugo Kile à jwo

⁴¹“Yii wíi, yii pi ɲye yii ɲye a Kile jwumpe yaha laage e mɛ,
nde Kile sí n-pa n-pyi ke, lire sí yii k̀akyanhala, puru funɲke e yii sí n-kwù.

Yii t̀èn ná l'e, mii sí n-pa kani là pyi yii t̀iɲi i,
ndemu li ɲye, wà m̀é n'a mpyi a li jwo yii á,
yii mpyi na sì n-dá li na mɛ^l.”»

⁴²Ŋye Poli ná Barinabasi mpyi na fwore Kile Jwumpe k̀alambage e ke, pi à li cya pi á, na pi pa yà jwo pir'á nde kani ninuuni kyaa na canɲɔɲke nɲmpanke na. ⁴³S̀upyire mpyi na ɲcaali ke, mpii pi à jyè Yahutuubii Kile kuni i ke, ka pire nɲyahamii ná Yahutuu nɲyahamii si ntaha Poli ná Barinabasi ɲwɔh'i, ka pi i wá na màban leni pi e, maa pi pyi, na Kile à ɲwɔ́ pi na maa pi le kuni ndemu i ke, na pi kẁro lire e.

⁸13.33 Zaburu 2.7

^h13.34 Ezayi 55.3

ⁱ13.35 Zaburu 16:10

^j13.41 Abakuki 1.5

⁴⁴Nye canŋŋk'à núr'a nɔ ke, ka kàhe shiinbii fànha si ŋkàr'a sà bínni, maa Kafoonji Jwumpe lógo Poli ná Barinabasi jwɔ na. ⁴⁵Yahutuubii jùŋufeebil'à tire supyiyahare nya ke, ka yiŋcyege si jyè pi e, ka pi i wá na Poli ná Barinabasi jwumpe ndire páanni, maa pi cyere.

⁴⁶Nye ka Poli ná Barinabasi si yi fñiŋ'à jwo pi á: «Yii Yahutuubil'á, Kile Jwumpe mpyi a yaa pu fyànha a jwo. Ŋka ná yii s'à cyé pu na, maa li cyêe na yii nye na jcaa shiŋi niŋkwombaaŋi na me, lire e ke mpii pi nye pi nye Yahutuu me, wuu sí n-kàre pire yyére. ⁴⁷Naha kurugo ye yire Kafoonji Kile à jwo wuu á u Jwumpe Semɛŋi i na

“Mii à mu tiŋɛ, bà mu si mpyi si mpyi bènme supyishiŋi pun'á, si zhwoŋi jwumpe jwo diŋyɛŋi cyeyi puni i me^k.”»

⁴⁸Mpii pi nye pi nye Yahutuu me, pir'à puru jwumpe lógo ke, pi funtanga wuubil'à Kafoonji Jwumpe le barag'e. Mpii pi mpyi shiŋi niŋkwombaaŋi ntaŋi laage e ke, ka pire puni si dá Yesu na.

⁴⁹Lire pyiŋkanni na, Kafoonji Jwumpe mpyi na jcaali lire kùluni puni i. ⁵⁰Cyeebii megefēebii pi mpyi a jyè Yahutuubii Kile kuni i ke, ka Yahutuubii jùŋufēebii si pire ná kàhe shinwoobii sòn mà yaha Poli ná Barinabasi na, ka pi i pi kyérege, maa pi kòr'a yige pi kùluni i. ⁵¹Poli ná Barinabasi nivworobil'à pi tooyi bambaŋi kwòro kwòr'a wu pi na¹. Lire kàntugo maa ŋkàre Ikoni kàhe e. ⁵²*Cyelempyiibii pi mpyi Antiyɔshi kàhe e ke, pire mpyi a jî funntange ná *Kile Munaani na.

Poli ná Barinabasi à Kile jwumpe jwo Ikoni kàhe e

14 ¹Nye nde l'à pyi Antiyɔshi kàhe e ke, lire ninuuni l'à pyi Ikoni kàhe e. Poli ná Barinabasi à sà nɔ Ikoni i ke, maa ŋkàre *Yahutuubii *Kile Jwumpe kàlambage e, maa Kile Jwumpe jwo fo ka Yahutuu niŋyahamii ná *supyishiŋi sanŋi sùpyire tà niŋyahara si dá Yesu na. ²Ŋka Yahutuubii pi mpyi a cyé si piye kan Yesu á ke, ka pire si dánafeebii meyi kèege supyishiŋi sanŋ'á, ka pire si yîri dánafeebii kurugo. ³Lire ná li wuuni mú i, Poli ná Barinabasi à kwòro wani mà tère nimbwoo pyi. Pi mpyi a pi cyege taha Kafoonji Yesu na maa u kyaa yu sùpyir'á fyagara baa. Kafoonji mpyi maha fànhe kaan pi á, pi i kakyanhala karigii ná kacyeenŋkii pyi. Lire cye kurugo pi mpyi maha li cyêe na jwumpe pi nye na yu na Kile à jwɔ ke, na puru na nye sèe. ⁴Nye lir'à pyi ke, ka kàhe shiinbii si ntáa, ka taage kà si mpyi ná Yahutuubii kàmpanŋke e, ka ku sanŋke si mpyi ná *Yesu túnntunmpil'e.

⁵Yahutuubii ná supyishiŋi sanŋi ná pi jùŋufēebii mpyi a bê li na, si Poli ná Barinabasi kyérege, si pi wà mbò ná kafaayi i. ⁶Poli ná Barinabasi

^k13.47 Ezayi 49.6

¹13.51 Yii Marika 6.11 ná Luka 9.5 wíi.

à pa ñcè na pi na pire tabonɔ caa ke, maa fê a kàre Likayoni kùluni i, Lisitiri ná Deribe ná yi kwùumpe kànyi na. ⁷ Mâ pi yaha wani, pi mpyi maha Jwumpe Nintanmpe yu.

Pii mpyi na sônŋi na Poli ná Barinabasi na nye yasunyo

⁸ Nànŋi wà na mpyi Lisitiri kànhe e, u tooyi mpyi a fàan. U mpyi a si cwòhòwòfoo. ⁹ Canŋka mà Poli ná Barinabasi yaha pi i yu ná sùpyire e, uru nànŋi ninteenŋi na mpyi sùpyire shwòhòl'e. U mpyi na Poli jwumpe núru. Ka Poli si mpa u yal'a wíi mà li nya na dáníyaŋi nye u á, u jà a cùuŋɔ. ¹⁰ Ka u u jwo fànha na: «Yíri, ma a ntíl'a yyére ma tooyi na!» Ka nànŋi si yi a yír'a yyére, maa ntíi na ñaare. ¹¹ Sùpyir'à lire nya ke, maa jwo fànha na pi shéenre e: «Kakyanhala! Yasunŋyi yà à yiye kêenŋ'a pyi sùpyii, mà tíg'a pa wuu yyére!» ¹² Ka pi i Barinabasi mege le Zusi, pi yasunmbwòhe mege ku mpyi kure. Yasunŋke mege ku mpyi Erimesi ke, kuru ku mpyi maha Zusi túnnture yu, ka pi i kuru mege le Poli na, ñaha na ye uru mpyi maha jwumpe yu. ¹³ Yasunŋke Zusi bage na mpyi kànhe tajyɔnwòge na. Ŋge u mpyi maha kuru sunni ke, ka uru si nupyahigii cyii cù, maa cire yafyéenre myígile cyi yacyi i, mà pa yyéenŋe yyéenŋe kànhe tajyɔnwòge na. U ná sùpyire la mpyi si yire ñiyyi bò si mpyi sáraga Poli ná Barinabasi á.

¹⁴ Poli ná Barinabasi à pa yire cè ke, ka pi nàvunŋɔ wuubii si pi v àanŋinŋyi cwòn cwòn, maa fyâl'a pi ñuŋɔ bê, maa jwo fànha na: ¹⁵ «Wuu cìnmpyiibii, ñaha kurugo yii nye na nde pyi ye? Wuu na nye sùpyii, yii fiige. Wuu à pa mpa Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, na yii kàntugo wà ñcyii laaga baa karigii na, Kilenŋi nyii wuŋi u à ñiŋyini ná ñiŋke ná suumpe lwohe ná ku funŋɔ yaayi dá ke, yii i yyaha kêenŋe uru Kilenŋi á. ¹⁶ Tèni là à tòro, Kile mpyi a supyishiŋi puni yaha pi i pi nyii kurigii ñaare. ¹⁷ Ŋka lire ná li wuuni mú i, Kile maha u tàange cyêre yii na ná kacenŋii ñinyahagil'e: u maha zànhe kaan yii á na yíri ñiŋyini na, maa yii sùmaŋi pyi u u ñwòge u tèfaani i, maa ñjyini kaan yii á fo maha yii funŋyi táan.»

¹⁸ Poli méé nye u à mpe jwumpe puni jwo ke, pi à kànha maa jà a sùpyire sige ñiyyi mbòŋi na, si mpyi sáraga pi á.

¹⁹ Lire kàntugo ka *Yahutuubii pìi si yíri Antiyòshi kànhe ná Ikoni kànhe e, maa mpa sùpyire sòn a wà pi na, ka pi i Poli wà a cyán ná kafaayi i, maa u filil'a sà ñcyán kànhe kàntugo. Pi mpyi na sônŋi na u à kwú. ²⁰ Ŋka *cyelempyiibil'à pa bínni u taan ke, ka u u yíri mà jyè kànhe e. Kuru canŋa nùmpañja, ka u ná Barinabasi si yíri wani mà kàre Deribe kànhe na. ²¹ Nye Poli ná Barinabasi à Jwumpe Nintanmpe jwo Deribe kànhe e, ka shinŋyahara si dá Yesu na, maa mpyi u *cyelempyii.

Poli ná Barinabasi à núr'a kàre Antiyooshi kànhe e

Lire kàntugo ka Poli ná Barinabasi si núr'a kàre Lisitiri kànhe e, maa yíri wani mà kàre Ikoni kànhe e, maa núr'a yíri wani mà kàre Antiyooshi kànhe e, kuru na nyɛ Pisidi kùluni i. ²²Pi nintorobii na yire kànyi na, pi mpyi maha màban leni cyelempyiibil'e, maa pi yerege bà pi si mpyi si ŋkwôro Kile kuni i mɛ. Pi mú mpyi maha yi yu pi á na: «Wuu à yaa wuu yyefugo karii niŋyahagii kwú wuye e si nta nyè *Kile Saanre e.»

²³Dánafeebii kurunyi yi mpyi yire kànyi na ke, ka Poli ná Barinabasi si kacwɔnríbii pìi cwɔnr'a yaha yire kurunyi puni niŋkin niŋkinŋi ñùŋo na. Lire kàntugo maa súnŋi le, maa Kile náare pi kyaa na. Kafoorŋi Yesu na pi à dá ke, maa pi kyaa le uru cye e.

²⁴Lire kàntugo maa Pisidi kùluni jyiile maa ŋkàre Panfili wuuni i. ²⁵Pi à Kile jwumpe jwo Perige kànhe e mà kwò ke, maa ŋkàre Atali kànhe e.

²⁶Pi à nɔ wani ke, maa jyè bakwɔge e mà kàre Antiyooshi kànhe e. Báaraŋi u ŋge Poli ná Barinabasi à pyi amɛ ke, wani kuru kànhe na dánafeebii mpyi a Kile náare pi na maa pi le Kile cye e uru báaraŋi mpyiŋi mɛɛ na, bà Kile si mpyi si ñwɔ pi na si pi tɛge mɛ. ²⁷Pi à nɔ wani ke, maa dánafeebii puni bínni. Kile mpyi a pi pyi pi à jà a yaaga maha yaaga pyi ke, mà bàra pyiŋkanni na Kile mpyi a dáníyaŋi kuni cyêe *supyishiŋi sanŋi na ke, maa yire puni yyaha jwo dánafeebil'á. ²⁸Maa ntènn'a tère nimbwo pyi ná pi e wani.

Dánafeebil'à mpinni nimbwo pyi Zheruzalemu i

15 ¹*Yahutuubii dánafeebii pìi mpyi a yíri *Zhude kùluni i mà pa Antiyooshi kànhe e, cìmpyiibii dánafeebii pi mpyi pi nyɛ Yahutuu mɛ, maa mpa a pire kâlali maa ŋko pir'á na: «Yii aha mpyi yii nyɛ a *kwòŋ mà tàanna ná *Kile túnntunŋi *Musa *Saliyaŋi i mɛ, yii sì nùmpaŋa ta mɛ.» ²Poli ná Barinabasi nyɛ a mpyi a ñɛɛ puru jwumpe na mɛ, ka ti i mpyi nàkaana pi shwɔhɔl'e fo mà ti náaŋa. Li nyɛ a pa ñwɔ mɛ fo ka li i yaa mà Poli ná Barinabasi ná piiberii tun Zheruzalemu kànhe e, pi sà mpe jwumpe cyêe *Yesu túnntunmpii ná kacwɔnríbii na.

³Ka dánafeebii kurunke si pi tũgo. Pi niŋkaribil'à tòro Fenisi kùluni ná *Samaru wuuni i. Mpii pi nyɛ pi nyɛ Yahutuu mɛ, pyiŋkanni na pir'à piye kan Yesu á ke, ka pi i lire yyaha jwo cyire kùligii cìmpyiibil'á. Puru jwumpe mpyi a cìmpyiibii puni funnyi táan sèl'e. ⁴Poli ná u shèrefeebil'à sà nɔ Zheruzalemu i ke, ka dánafeebii kurunke ná Yesu túnntunmpii ná kacwɔnríbii si pi ñùŋo bê a ñwɔ. Yaaga maha yaaga pi à jà a pyi Kile fànhe cye kurugo ke, ka pi i yire puni yyaha jwo pi á. ⁵*Farizheebii pi mpyi a dá Yesu na ke, ka pire pìi si yíri maa jwo: «*Supyishiŋi sanŋi sùpyiibii pi

à dá Yesu na ke, fànha kyaa li pire pi kwòñ, mà bàra lire na, pi à yaa pi a Musa *Saliyaŋi kurigii sanŋkii jaare.»

⁶Lir'à pyi ke, ka tũntunmpii ná kacwòñribii si bínn'a tèn, maa piye nya puru jwumpe na. ⁷Pi à puru jwumpe òri piye shwòhol'e mà m̀, ka Pyeri si mpa yíri maa jwo:

«Mii cìmpyiibii, yii à li cè, mà lwó fo tèem̀ni i Kile à mii cwòñr̀o yii shwòhol'e, bà mii si mpyi s'a Jwumpe Nintanmpe yu supyishiŋi sanŋ'á, pi i pu lógo, si dá Yesu na m̀. ⁸Kile sí u à sùpyire puni zòomp̄ii cè ke, ur'à li cyèe na ur'à ɲe supyishiŋi sanŋi na, lire kurugo u à u Munaani le pi e bà u à li le wuu e m̀. ⁹Kile ɲye a s̀ncwòñr̀o ɲye wuu ná pire shwòhol'e m̀. U à pi zòomp̄ii *f̀niŋe, ɲaha na ye pi à daniyaŋi pyi Yesu na.

¹⁰ɲye wuu Yahutuubii, tugure ti ɲye wuu ná wuu tulyeyi ɲye a jà ti na m̀, ɲaha na yii à cyé Kile ɲyii wuuni na si tire t̀ge m̄pii *cyelempyiibii ɲuŋ'i ye? ¹¹Yii àha funŋo wwò li na na bà wuu à dá li na m̀, amuni pire mú à dá li na na Kafooŋi Yesu à ɲwò wuu na maa wuu shwò.»

¹²Ka sùpyire puni si fyàha maa núru, kakyanhala karigii ná kacyeenŋkii Barinabasi ná Poli à pyi Kile fànhe cye kurugo supyishiŋi sanŋi shwòhol'e ke, ka pi i cyire jwo pi á. ¹³Pi à jwo a kwò ke, ka *Yakuba^m si jwumpe lwó maa jwo: «Mii cìmpyiibii, yii lógo na ɲwò na. ¹⁴Mà lwó fo ku tasiige e, Kile à yákili yaha supyishiŋi sanŋi na, maa p̄ii cwòñr̀o pi shwòhol'e mà pyi uye wuu pyiŋkanni ndemu na ke, Simò Pyeri à yire jwo yii á. ¹⁵Puru jwumpe ná *Kile tũntunmpii jwump'à pa bê niŋkin na, bà yi mpyi a séme Kile Jwumpe Sem̀ni i na

¹⁶“Lire kàntugo mii sí núru n-pa,

*Dawuda bage k'à cwo ke, mii sí kuru faanra sahanŋi.

Mii sí n-pa ka ŋkunuyi yírigi si ntíi sahanŋi,

¹⁷Mpii pi ɲye pi ɲye Yahutuu m̀, bà pire puni si mpyi si mpa mii

Kafooŋi Kile á, s'a mii p̀ere m̀.

Mii à *supyishiŋi sanŋi yyer'a pyi naye wuu, pi raa mii p̀ereⁿ.

¹⁸Cyire karigii mii Kafooŋi Kile à cyèe fo tèem̀ni i.”

¹⁹Lire kurugo mii Yakuba á, supyishiŋi sanŋi s̀pyiibii pi à piye kan Kile á ke, wuu àha núru tuguro taha pire ɲuŋ'i m̀. ²⁰Ŋka wuu letere kan pi á, wuu u yi jwo pi á na pi àha raa yasunpyi kyaare kyàa m̀, pi àha raa *jacwò ɲye m̀, yatòge k'à kwú mà ta sishan ɲye a fwordo k'e m̀, pi àha kuru kyà m̀, pi àha raa sishange lyí m̀. ²¹Yii à li cè na mà lwó fo tèem̀ni i, canŋòŋo maha canŋòŋo, Musa Saliyaŋi jwumpe na ŋkálali *Kile Jwumpe kàlambayi i kànyi puni i.»

^m15.13 Yakuba na mpyi Yesu cìmpworò maa mpyi Zheruzalemu dánafeebii kurunŋe yyaha yyére shinŋi.

ⁿ15.17 Amòsi 9.11, 12

Yesu túnntunmpil'à letere tun supyishiŋi sanŋi dánafeebil'á

²² *Yakuba a jwo a kwò ke, ka túnntunmpii ná kacwónribii ná dánafeebii kurunŋe shiinbii puni si bê li na na pi pìi cwònrò piye shwòhòl'e pi bàra Poli ná Barinabasi na, pi tun Antiyòshi kànhe e. Nye Zhude pi maha mpyi Barisabasi ke, ka pi i uru ná Silasi cwònrò, pire shiin shuunniŋi tayyérege mpyi a pèe cìmpyiibii dánafeebii shwòhòl'e. ²³ Letereŋi pi mpyi a sém'a kan pi á pi sà ŋkan ke, yi mpyi a séme ur'e na:

«Wuu cìmpyiibii dánafeebii pi à fworo *supyishiŋi sanŋi i ná pi nye Antiyòshi kànhe ná Siri kìni ná Silisi wuuni i ke, wuu fwù na nye yii na. Wuu pi nye *Yesu túnntunmpii ke, wuu ná dánafeebii kurunŋe kacwónribii pi à ŋge letereŋi tun yii á. ²⁴ Wuu à lógo na pìi na nye a yíri naha wuu yyére mà kàr'a sà yii yákilibii wùrugo ná jwumpe p'e fo mà yii funŋyi pyi y'à pen, mà li ta wuu bà pi à pi tun me.

²⁵ Lire kurugo wuu pun'à wwò a tèn maa bê li na, si pìi tun yii á, mà bàra wuu ntàannamacìmpyiibii Barinabasi ná Poli na. ²⁶ Pire shiin shuunniŋ'à piye kan wuu Kafoonŋi Yesu báaraŋ'á fo na ŋko si mpòon pi múnahigil'e. ²⁷ Wuu à Zhude ná Silasi tun mà bàra pi na, ŋje wuu à jwo sémeŋi i ke, pire yabilimpìi sí yire jwo yii á.

²⁸ *Kile Munaani à ndemu cyêe wuu na, ka wuu u ŋe li na ke, lire li nye, wuu nye a yaa wuu tugure tabere tège yii ŋun'i, ná ŋcyii kapyaaŋii bà me. Wuu sí yi jwo n-waha yii á, ²⁹ yii àha raa yasunŋyi kyaare kyàa me, yii àha raa sishange lyî me, yatòge k'à kwù mà ta sishan nye a fworo k'e me, yii àha kuru kyaare kyà me, yii láha *jacwòre na. Yii aha láha cyire karigii mpyiŋi na, lir'à ŋwò. Wuu fwù nye yii na.»

³⁰ Nye ka pi i pi yaha pi à kàre. Pi à sà nò Antiyòshi kànhe e ke, maa dánafeebii bínni, maa letereŋi kan pi á. ³¹ Ka pi i u kála, yereyi jwumpe pu mpyi u e ke, puru jwumpe mpyi a sàa pi funŋyi táan. ³² Zhude ná Silasi u nye Kile túnntunmpii ke, ka pire si yereye niŋyahaya kan cìmpyiibii dánafeebil'á, maa màban le pi e Kile kuni i, ³³ maa ntèn wani mà tère pyi ná pi e. Lire kàntugo ka dánafeebii si jwó le pi á, maa pi tùugo. Cyage e pi mpyi a yíri ke, ka pi i núr'a kàre wani pi tunveebii yyére. [³⁴ Ka Silasi si li lwó uye funŋ'i si ntèn Antiyòshi kànhe e.]

³⁵ Ka Poli ná Barinabasi si tère pyi Antiyòshi e. Sùpyire tabere niŋyahara mpyi a bàra pi na, pi i sùpyire kálali, maa Kafoonŋi jwumpe yu pi á, puru pu nye Jwumpe Nintanmpe.

Poli ná Barinabasi à láha piye na

³⁶Lire kàntugo ka Poli si Barinabasi pyi: «Wuu à Kafoonji jwumpe jwo kànyi njemu na ke, wuu nùr'a shà wani, wuu sà dánafeebii kàanmucya kampyi pi wá na si yyaha na Kile kuni i.»

³⁷Mà pi yaha pi i nko raa nùruli, Yuhana pi maha mpyi Marika ke, Barinabasi la mpyi uru si nkàre ná pire e. ³⁸Ka Poli si jwo na u nye a yaa u kàre ná pire e me, naha na ye mà pire yaha Panfili kùluni i, u à nùru pire fye e, u saha nye a pire tège pi báarañi na me. ³⁹Nye ka li i mpyi jwunyahama pi shwòhòl'e fo ka pi i láha piye na. Ka Barinabasi si Marika bàra uye na, ka pi i jyè bakwòge e, mà kàre Sipiri kùni i. ⁴⁰Poli wi ke, ka uru si Silasi bàra uye na. Ka dánafeebii si jwó le pi á, maa pi kyaa le Kile cye e, bà Kafoonji si mpyi si jwò pi na, si pi tège me. ⁴¹Lire kàntugo ka pi i nkàre Siri kùni i, maa yíri wani mà kàre Silisi kùluni i. Lire tooy'e, pi mpyi maha màban leni dánafeebil'e.

Timòti à bàra Poli ná Silasi na

16 ¹Lire kàntugo ka Poli ná Silasi si nkàre Deribe kànhe e, maa yíri wani mà kàre Lisitiri kànhe e. *Cyelempyañi wà na mpyi wani Lisitiri kànhe e, uru mege na mpyi Timòti. U nuñi na mpyi dánafoo, *Yahutu u mpyi ure, nka u tuñi na mpyi Gireki. ²Cìnmpyiibii dánafeebii pi mpyi Lisitiri kànhe e, mà bàra mpìi pi mpyi Ikoni kànhe e ke, pire mpyi na u metange yiri. ³Lire kurugo Poli la mpyi si u pyi u báarapyiñe. Nye Yahutuubii pi mpyi wani ke, pire kurugo, ka Poli si u *kwòñ, naha na ye sùpyire puni mpyi a cè na u tuñi na nye Gireki^o. ⁴Pi ninjaribii na, kànha maha kànha na pi à tòro ke, *Yesu túnntunmpii ná Zheruzalèmu kànhe dánafeebii kacwòribii mpyi a karigii jcyiimu jwo ke, ka pi i cyire jwo yire kànyi dánafeebil'á, maa li cya pi á, na pi a cyi kurigii jaare. ⁵Là mpyi na bàrali dánafeebii kurunyi fànhe nyahañi na, pìi sí i bàrali pi na canja maha canja.

Kile kacyeeni l'à Poli pyi u à kàre Masedoni kùluni i ke

⁶Nye Poli ná u shèrefeebii la mpyi si sà Kile jwumpe jwo Azi kùluni i, nka *Kile Munaani nye a jee me. Lire e ka pi i Firijyi kùluni jyiile mà kàre Galati kùluni i. ⁷Pi à sà byanhara Misi kùluni na ke, ka pi la si mpyi

^o16.3 Ná Timòti nuñi sí mpyi Yahutu, lire e pi mú mpyi maha u wíi Yahutu. Nka Yahutuubii pi jà pi a u wíi Yahutu sèe wu, u mpyi a yaa u kwòñ mà tàanna ná pi saliyañi i. Poli à Timòti pyi u à uye kan pi à kwòñ bà u si mpyi si mpyi Yesu Kirisita shenre jwufoo nijpenje Yahutuubii shwòhòl'e me.

si ŋkàre Bitini wuuni i, ŋka Yesu Munaani Pnyε a pεε mε. ⁸Nyε ka pi i Misi kùluni jyiile mà kàre Torasi kànhe na. ⁹Mà Poli yaha wani, Kile à kani là cyêe u na. Canŋka numpilage e, u à Masedoni kùluni shinŋi wà niŋjyerewe nyε, ka uru si jwo: «Poli, mii na mu jàare, ta ma Masedoni i ma a wuu tège.»

¹⁰Nyε Poli à yire jwo wuu á ke, ka wuu⁹ u ntíl'a li lwó wuye funŋ'i si ŋkàre Masedoni i, ŋaha na ye wuu à li nyε na nàkaana baa, Kile à li cyêe wuu na na wuu sà Jwumpe Nintanmpe jwo wani shiinbil'á.

Lidi à uye kan Kafoonji á Filipi kànhe na

¹¹Ka wuu u yíri Torasi kànhe e, maa bakwɔge lwó maa ntíl'a kàre Samɔtirasi kànhe e. Kuru canŋa nùmpañña, maa ŋkàre Neyapolisi kànhe e. ¹²Maa yíri wani mà kàre Filipi kànhe na, kuru ku nyε Masedoni kùluni kànhe niŋcyiige, maa mpyi *Ɔromu shiinbii màrampe e. Wuu à canmpyaa pyi kuru kànhe e. ¹³*Canŋɔŋk'à pa nɔ ke, ka wuu u ŋkàre kànhe kàntugo yyére dùge ñwɔge na, ŋaha na ye wuu à li ta na wani pi maha Kileŋarege pyi^r. Wuu à sà cyeebii mpiimu ta pi à bínni wani ke, wuu à Kile jwumpe jwo pir'á. ¹⁴Pire cyeebil'e, wà mege na mpyi Lidi, uru mpyi a yíri Cyatiri kànhe e, u mpyi na fyáge Kile na. Uru ceenji mpyi maha vànnyyi niŋyeyi loŋgara wuyi péreli. Ka Kafoonji Kile si u zòmbilini múgo, maa u pyi u à pεε Poli jwumpe na. ¹⁵Ka u ná u pyenge shiinbii puni si *batize. Lire kàntugo ka u u wuu pyi: «Ná yii s'à dá li na na sèenji na mii à naye kan Kafoonji á, yii a ma mii pyenge e.» U à wuu kárama fo wuu à pεε.

Pi à Poli ná Silasi cú a tò kàsuni i

¹⁶Canŋka mà wuu niŋkaribii yaha Kileŋarege cyage e, wuu à círi ná bilicwoŋi w'e. Jínanji wà na mpyi u e, uru jínanji mpyi maha u pyi u u cεere pyi. Uru ceenji mpyi maha wyéreyahaga taa lire céepyiini i na ŋkaan u ñùñufeebil'á. ¹⁷Ka uru ceenji si ntaha wuu ná Poli fye e, maa ŋko fànha na: «Mpii shiinbii na nyε Kileŋi niŋyi wuŋi báarapyii. Kuni i zhwoŋi nyε na ntaa ke, lire pi nyε na jcyêre yii na.»

¹⁸Ceenj'à lire pyi canmpyaa niŋyahagii funŋ'i, li nyε a pa ñwɔ mε. Canŋka ka Poli lùyiri wuŋi si yyaha kéenŋe u á, maa jínanji pyi: «Yesu

^{P16.7} Yesu Munaani ná Kile Munaani nyε niŋkin.

⁹16.10 Luka à jwo: «wuu»: lir'à li cyêe naha ŋke cyage e u à bàra Poli na, pi i báare siŋcyan.

^r16.13 Filipi kànhe Yahutuubii nàmbaabii nyε a mpyi a ke kwó mε. Lire e kuni nyε a mpyi a kan pi á pi Kile Jwumpe kàlambaga cyán wani mε. Lire kurugo Yahutuubii mpyi maha piye bínnini lwóhe ñwɔge na kànhe kàntugo. Làdaabii pi mpyi maha mpyi tufeempe ntaŋi kurugo ke, kuru lwóhe pi mpyi maha ntège na pire pyi.

*Kirisita mege na, fworo nge ceenji i.» Ka jınaŋi si ntíl'a fworo u e. ¹⁹ Uru bilicwoŋi ñuñufeebil'à li nya na wyérenji pire nye na ntaa u céepyiini cye kurugo ke, na lire kuni na ŋko s'a ntùni ke, ka pi i Poli ná Silasi cû, cyage e sùpyire maha bínnini ke, maa ŋkàre wani ná pi e fànhafeebii yyére. ²⁰ Pi à nɔ wani ke, maa jwo yukyaabil'á: «Mpii shiinbii wá na wuu kànhe nyàha na wùruge. *Yahutuu pi nye pi pi. ²¹ Pi wá na karigii ñcyiimu yu sùpyir'á ke, kapyimbaagii cyi nye cyi cyi, wuu *Ɔromu shiinbii si ñee cyi na, si nta ñjyere cyi mpyi na me.»

²² Sùpyir'à yire lógo ke, ka pi lùgigii si yîri Poli ná Silasi taan. Ka yukyaabii si pi pyi pi à pi vaaŋnyi ñiril'a wwû pi na, maa pi bwɔn ná kàsɔrigil'e. ²³ Pi à pi bwɔn sèl'e mà kwɔ ke, maa pi le kàsuni i, maa kasubage kàanmucyafoonji pyi u a pi kàanmucaa sèl'e. ²⁴ Pi à puru jwo kàanmucyafoon'á ke, ka u u ntíl'a Poli ná Silasi lèŋe kasubage bapyegii puni kàntugo yyére wuuni i, maa pi tooyi le a shwɔhɔ cinŋke kà na.

²⁵ Nye ñiñiŋke byanhampe e, Poli ná Silasi mpyi na Kile ñáare, maa Kile pèente myahigii cêe, kàsuyjiibii sanmpii sí i núru. ²⁶ Mà pi yaha puru na, ka ñiŋke si mpâl'a cyêenne, maa kasubage cúnŋɔ cúnŋɔ sèe sèl'e, ka ku ñwɔyi puni si ntíl'a múgo, ka kàsuyjiibii puni yɔrɔyi si ŋkwɔn ŋkwɔn a láha pi na. ²⁷ Ka kasubage kàanmucyafoonji si ñè. U à kasubage ñwɔyi nya y'à múgo ke, maa wá na sɔnŋi na kàsuyjiibil'à fê a fworo, maa u ñwɔtɔŋge ñir'a wwû si ntège uye bɔs. ²⁸ Ka Poli si jwo fànha na: «Ma hà kapii pyi maye na me! Wuu puni na naha naha!»

²⁹ Nye ka kasubage kàanmucyafoonji si bènme cya. U fyagara wuŋi fo na ñcyêenni, maa fyâl'a jyè babilini i, mà sà ñcwo Poli ná Silasi fere e. ³⁰ U à yîri ke, maa pi yige ntàani na, maa jwo: «Na cìnmpyii, ñaha mii à yaa mii u pyi si nùmpañja ta ye?» ³¹ Ka pi i u pyi: «Dá Kafoonji Yesu na, lire ká mpyi, mu ná ma pyenge shiinbii sí nùmpañja ta.»

³² Lire kàntugo ka Poli ná Silasi si Kafoonji jwumpe jwo u ná u pyenge shiinbii pun'á. ³³ Kuru numpililyage e, ka kasubage kàanmucyafoonji si ŋkàre ná Poli ná Silasi i, maa sà pi nɔoyi wyere pyi, maa ntíl'a *batize mà bàra u pyenge shiinbii puni na. ³⁴ Lire kàntugo maa Poli ná Silasi pyi pi à dùgo u bage ñiŋyiŋi na, maa pi kan pi à lyí. Uru nàŋi ná u pyenge shiinbii puni mpyi funntange e, ñaha na ye pi mpyi a piye kan Kile á.

³⁵ Nye nyèg'à pa múgo ke, ka *yukyaabii kurunke si pìi tun pi sà yi jwo kasubage kàanmucyafoon'á na u Poli ná Silasi cye yaha. ³⁶ Ka kasubage kàanmucyafoonji si sà Poli pyi: «Fànhafeebii naha a tùnntunmii yaha pi à pa yi jwo mii á na mii u yii cye yaha. Yii sí n-jà n-fworo s'a si yeyiñiŋke

^s16.27 Ɔromu shiinbil'á, kasubage kàanmucyafoonji ká mpyi u nye na ku kàanmucaa na ñwɔge me, ka kàsuyjiŋi wà si fworo, nde li mpyi a yaa li pyi uru kàsuyjiŋi na ke, lire pi maha mpyi ku kàanmucyafoonji na.

e.»³⁷ Ka Poli si pi pyi: «Pi nyε a wuu yal'a yíbe mε, maa wuu bwòn, mà li ta wuu na nyε *Ɖɔmu shiin^t. Lire kàntugo pi à wuu le kàsujì i. Numε, pi la na nyε si nùru wuu ŋwɔhɔ ŋjige kàsujì i la? Lire mpyi nyε mε, fo pire yabilimpìi pi pa wuu yige.»

³⁸ Ka tùnntunmpii si nùr'a kàr'a sà yire jwo yukyaabil'á. Pi à lógo na Poli ná Silasi na nyε Ɖɔmu shiin ke, ka pi i fyá,³⁹ maa ŋkàr'a sà piye mpìnni kan Poli ná Silasi á, maa pi yige kàsujì i, maa li jáare pi á na pi fworò kànhe e. ⁴⁰ Pi à fworò kàsujì i ke, maa ŋkàre Lidi yyére, mà sà dánafeebii ta wani, maa pi yere maa màban le pi e, maa nta a kàre.

Nyàhaŋgurugunì u à pyi Tesaloniki kànhe e ke

17¹ Lire kàntugo ka Poli ná Silasi si ntòro Anfipolisi kànhe e, maa yíri wani maa sà ntòro Apoloni kànhe e mà kàre Tesaloniki kànhe e. Kile Jwumpe kàlambage kà na mpyi wani Yahutuubil'á. ² Bà Poli mpyi maha ntée na li pyi mε, *canŋɔŋke ká nɔ, u mpyi maha ŋkàre Kile Jwumpe kàlambage e. Canŋɔŋyi taanre funŋ'i, nje y'à séme Kile Jwumpe Semenji i ke, ka u ná wani shiinbii si jwo yire kyaa na. ³ U mpyi maha yi fíniŋi na yu pi á, maa li cyère pi na na fànha ku mpyi ku ki *Kile Nijɔwɔnrɔŋi u kyéreg'a bò, u u nɛ a fworò kwùŋi i. U mpyi maha pi pyi: «Yesu kyaa mii nyε na yu yii á ke, uru u nyε Kile Nijɔwɔnrɔŋi.» ⁴ *Yahutuubii pìi mpyi a nɛε puru jwumpe na, maa bàra Poli ná Silasi na. Mpii pi mpyi na fyáge Kile na *Girekiibil'e ke, ka pire nijnyahamii ná cyeebii megefeebii pìi nijnyahamii mú si dá.

⁵ Ka lire yijnyεge si jyè Yahutuubii nùŋufeebil'e, ka pire si kànhe supyifahafahayi yà yyer'a wà yiye na, maa yi sòn mà wà Poli ná Silasi na. Ka yire si jwunyahama yirige sùpyire shwɔhɔl'e fo mà kànhe puni nyàha a wùrugo. Maa piye tug'a kàre Zhasɔn pyenge e, mà sà a Poli ná Silasi caa si ncú raa ma sùpyire cyage e. ⁶ Pi nyε a sà Poli ná Silasi ta wani mε, maa Zhasɔn ná dánafeebii piiberii cù a kàre fànhafeebii cyage e maa jwo fànha na: «Nte sùpyire ti nyε na dijnyenji puni nyàha na wùruge ke, numε pir'à nɔ naha wuu yyére!⁷ Zhasɔn yyére pi à sunmbage lèŋɛ, mà li ta karigii cyi nyε cyi ná *Ɖɔmu saanbwɔhe saliyanji nyε a bê mε, cyire pi nyε na yu. Pi wá na ŋko na saanji wabere na nyε, na uru mege na nyε Yesu.»

⁸ Puru jwumpe ndògonji mpyi a sàa kànhe shiinbii ná fànhafeebii yákilibii wùrugo. ⁹ Mà tàanna ná saliyanji i, wyére Zhasɔn ná u pyenge shiinbil'à kan a yaha fànhafeebil'á pi i nta a pi yaha.

^t16.37 Mpii pi nyε pi nyε Ɖɔmu shiin mε, yukyaabii mpyi maha pi pyi pi à pire bwòn maa nta a pi yíbe. Ijka li mpyi na fún mà Ɖɔmu shin pyi amuni. Poli ná Silasi mpyi Ɖɔmu shiin, lire e ke pi mpyi a yaa pi bwòn mε.

Poli ná Silasi à Kile jwumpe jwo Bere kànhe e

¹⁰Numpilag'à pa wwò ke, ka dánafeebii si ntíl'a Poli ná Silasi pyi pi à kàre Bere kànhe e. Pi à sà nò wani ke, maa ntíl'a jyè *Yahutuubii *Kile Jwumpe kàlambage e. ¹¹Yahutuubii pi mpyi Bere kànhe e ke, pire mpyi funɔcɛnɛfee mà tòro Tesaloniki kànhe wuubii na. Kile jwumpe ndògoni mpyi a táan pir'á sèe sèl'e. Jwumpe Poli ná Silasi mpyi maha yu ke, pi mpyi maha puru kàanmucaa canɔa maha canɔa, si ɔcè kampyi pu ná Kile Jwumpe Semɛɔi wumpe na ɔye niɔkin. ¹²Lir'à pyi ke, ka Yahutuubii niɔyahamii si dá Yesu na. *Girekiibii shwòhol'e, ka cyeebii megefeebii niɔyahamii ná nàmbaabii niɔyahamii mú si dá Yesu na. ¹³Ŋka Tesaloniki kànhe Yahutuubii píl'à lógo na Poli ná Silasi wá na Kile jwumpe yu Bere kànhe e ke, ka pire si ɔkàr'a sà Bere kànhe shiinbii sòn a wà pi na. ¹⁴Nye ka cìmpyiibii dánafeebii si ntíl'a Poli pyi u à kàre suumpe lwohe ɔwòge na, maa sà bakwòge kà lwó, ka Silasi ná Timòti si ntèen wani Bere kànhe e. ¹⁵Mpii pi mpyi a kàr'a sà Poli tùugo ke, pir'à kàr'a sà u yaha fo Ateni kànhe e. Pi ninurubii na, ka Poli si yi jwo pi á na pi sà yi jwo Silasi ná Timòti á, na pi a fyáa, pi a sè uru ɔwòh'i.

Poli à jwo ná Ateni kànhe ɔcèfeebil'e

¹⁶Mà Poli yaha u u Silasi ná Timòti sigili Ateni kànhe e, u à li kàanmucya mà li ɔya na kàn'h'à ɔi yasunɔyi na, ka lire si sàa pɛn u e. ¹⁷Nye *Yahutuubii ná *supyishiɔi sanɔi u mpyi na fyáge Kile na ke, u mpyi maha sè na yu ná pire e Kile Jwumpe kàlambage e. Canɔa maha canɔa, u mpyi maha sè sùpyire tabinniɔi i, u aha sà mpiimu ta wani ke, u mpyi maha jwo ná pire e. ¹⁸Ka Epikuri toɔkuni shiinbii pìi ná Sitoyiki toɔkuni shiinbii pìi si mpa na yu ná Poli i^u. Pi píl'à jwo: «Naha jwunyahama ɔge nàni nye na yu ye?» Ka pìi si jwo: «Yasunɔyi yi ɔye yi ɔye naha wuu yyére me, li naha kee yire kyaa u ɔye na yu.» Pi à yire jwo naha na ye Poli à Jwumpe Nintanmpe jwo pi á Yesu ná kwuneni kyaa na^v.

^u17.18 Mà tàanna ná Epikuri toɔkuni shiinbil'e sùpyanɔi maha mpyi shì na ntàanɔi kanni mee na, na Kile kuro ɔye niɔke e me, na karigii puni na ɔye ɔnòɔ kurugo wogii. Sitoyiki toɔkuni shiinbii ɔye a mpyi a ɔye sùpyire t'a ntàanɔi kanni caa me. Mà tàanna ná pire sòɔnɔkanni i, niɔke kataanmp'à cwòɔnɔ mà tàanna ná saliya e, lire e ke, sùpyir'à yaa pi piye waha pi i uru saliyanɔi yaha ɔjire e. Pi mpyi a kariii soro, pi la mpyi si fànha ta pi funɔ karigii puni ná cyereyampe na ná pi yákilibil'e.

^v17.18 «Kwuneni»: Girekiibii sheenre e, cyee mege ki. Poli mpyi na Yesu ná kwuneni kyaa yu ke, lire mpyi a pi pyi pi i sòɔni na yasunɔyi yà shuunni kyaa Poli ɔye na yu. Yasunmpege ku ɔye yesu ná yasunɔcwòge ku ɔye kwuneni ke, pi mpyi na sòɔni na yire kyaa Poli ɔye na yu.

¹⁹Ka pi i Poli yyer'a kàre kànhe jwumpe tabinnige e, pi maha kuru cyage mege pyi: «Areyopazi». Pi à nɔ wani ná u e ke, maa jwo: «Ná kàlanj nivɔnɔŋi i mu à pa ke, wuu la nyɛ ma a yà jwo wuu á uru kàmpanŋke na. ²⁰Naha kurugo yɛ jwumpe mu nyɛ na yu ke, puru na nyɛ jwumɔ nivɔnmɔ wuu á, lire kurugo, wuu la na nyɛ ma a pu yyaha yal'a jwo wuu á.»

²¹Ateni kànhe shiinbii puni ná nàmpwuunbii pi mpyi pi shwɔhɔl'e ke, pire mpyi maha pi tɛni fànha lwɔ kafɔnni kani ndògoŋi ná li bàranj na.

²²Mà Poli nijjyereŋi yaha kànhe jwumpe tabinnige e, u à jwo: «Yii Ateni kànhe shiinbii, mii à li kàanmucya mà li nya na yii na Kile caa cyaŋkannigii shiŋi puni na. ²³Naha kurugo yɛ mà mii yaha jani na yii kànhe e, yaaga maha yaaga yii nyɛ na sunni ke, mii à yire puni nya. Ali mii à sémere tà nya t'à sémɛ tasunŋke k'e, na “Kileŋi u nyɛ sùpya nyɛ a u cè me.” Uru Kileŋi yii nyɛ na mpèrɛ mà li ta yii nyɛ a u cè me, uru kyaa mii nyɛ na yu yii á.

²⁴Uru u nyɛ Kile. Uru u à dijyereŋi ná u funŋɔ yaayi puni dá ke, uru u nyɛ nijyini ná jɔŋke Kafoonj. U nyɛ na ntèn sùpya bafanrage e me. ²⁵Kile nyɛ a tige na sùpya u báara pyi si ntaha uru tège me, jaha na yɛ uru u maha shiŋi ná ŋɔni ná yi sanjyi puni kaan sùpyire pun'á. ²⁶U à supyishiŋi puni pyi u à fworo shin nijkin i, maa pi pyi pi à tɛn jɔŋke cyeyi puni i, maa tɛrigii láha láha cyiye na, maa pi tateenyi tegigii láha láha cyiye na mà kan pi á. ²⁷U à lire pyi bà pi puni si mpyi s'a uru Kile caa, bà wà maha yaaga caa na màre me, mà li ta u laage nyɛ a tɔɔn wuu wà tufiige na me. ²⁸Naha kurugo yɛ uru u à wuu dá, maa shiŋi kan wuu á, maa wuu pyi wuu u jini na nyàha. Mpii pi maha myahigii cêe yii shwɔhɔl'e ke, yire pire pil'à jwo na “Wuu à fworo Kile e.”

²⁹Nyɛ ná wuu s'à fworo Kile e, lire e ke sùpyanji cyeg'à yaayi njemu yaa na mpèrɛ mu à jwo sɛenji wuyi, lire nyɛ me wyérefyinji wuyi, lire nyɛ me kafaayi loŋgara wuyi ke, wuu nyɛ a yaa wuu a sɔnŋi na yire yaayi sùpyan'à yaa ná u sɔnŋɔre e ke, na Kile na nyɛ yire fiige me. ³⁰Mpii pi à pi tiŋi pyi Kile jɔcɛmbaanj i ke, Kile nyɛ a pire cù a tàanna ná lire e me. Ŋka Kile na yi yu numɛ sùpyire pun'á cyeyi puni i, na pi pi toronkanni kɛenŋe pi i mpa ur'á. ³¹Naha kurugo yɛ Kile à canŋke kà tège, ŋkemu i u sí n-pa dijyereŋi sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiinjkil'e ntiŋi funŋke e ke. U yabiliŋi shincwɔnrɔŋi cye kurugo u sí lire pyi. U à u jɛ a yige kwùŋi i, lire cye kurugo u à li cyêe sùpyire na na uru Kile à u cwɔɔnrɔ.»

³²Nyɛ pi à kwùubii jɛŋi jwumpe lógo Poli jwɔ na ke, ka pii si wá na u fwɔhɔre, ka pii si jwo: «Wuu sí n-pa pu sanmpe lógo canŋke kabere.»

³³Nyɛ ka Poli si yîri pi taan mà kàre. ³⁴Lire ná li wuuni mú i, pii mpyi a taha u fye e, maa dá Yesu na. Pire e, wà mege na mpyi Denisi. Kànhe

jwumpe cwɔɔnrɔfoonji wà u mpyi ure. Ceeŋi wà mú na mpyi, uru mege na mpyi Damarisi, mà bâra piiberii na.

Poli à kàre Kɔrenti kànhe e

18¹Lire kàntugo Poli à yîri Ateni kànhe e, mà kàre Kɔrenti kànhe e. ²U à sà *Yahutu nàŋi wà ta wani, uru mege na mpyi Akilasi. Pɔn kùluni shin u mpyi u wi. U nimpavɔnŋi u mpyi mà yîri Itali kini i ná u cwoŋi Pirisili i, naha na ye saanŋi Kolodi mpyi a jwo na Yahutuubii puni pi fworɔ *Ɖrɔmu kànbwɔhe e. Ka Poli si bâra pi na. ³Ná u ná pire sí mpyi na vàanŋyi bayi báaraŋi ninuŋi pyi, ka u u ntèen pi yyére maa tère pyi ná pi e báaraŋi na. ⁴Canŋɔnyi puni i, u mpyi maha sì na yu ná Yahutuubii ná *Girekiibil'e *Kile Jwumpe kàlambage e, maa ncaa pyinŋkannigii puni na, si pi pyi pi dá Yesu na. ⁵Mà lwɔ Silasi ná Timɔti à yîri Masedoni kùluni i mà shà ke, Poli saha nŋe a labere bâra Kile jwumpe njwuŋi na me^w. U mpyi maha yi fíniŋi na yu Yahutuubil'á na Yesu u nŋe *Kile Niŋcwɔnrɔŋi. ⁶Ŋka Yahutuubii nŋe a nŋe Poli jwumpe na me, maa u cyere. Lir'à pyi ke, ka u u u vàanntinŋke nâhara mà wà pi na^x, maa yi jwo pi á: «Yii mée ká mpyi yii nŋe a shwɔ nùmpaŋa yoge na me, mii kuro saha nŋe yire e me. Mpii pi nŋe pi nŋe Yahutuu me, nume mii sí raa wá pire yyére si sà Jwumpe Nintanmpe jwo pir'á.»

⁷Nŋe ka Poli si yîri wani mà kàre nàŋi wà pyenge, uru mege na nŋe Titusi Zhutusi. Uru nàŋi mpyi na fyáge Kile na, u pyenge mpyi a tíiŋe Kile Jwumpe kàlambage na. ⁸Ka Kile Jwumpe kàlambage nùŋufoonji Kirisipusi ná u pyenge shiinbii puni si mpa dá Kafoonji Yesu na. Kɔrenti kànhe shiinbii pi mpyi na núru Poli jwɔ na ke, ka pire niŋyahamii si mpa dániyaŋi pyi, maa *batize.

⁹Canŋka numpilage e, Kafoonji à kani là cyêe Poli na maa jwo: «Ma hà raa fyáge me, ta yu, ma hà vyâha me, ¹⁰mii na nŋe ná mu i, wà mú sì n-jà nɔ mu na si kapii pyi mu na me, mii wuubil'à nŋyaha naha nŋe kànhe e.»

¹¹Nŋe ka Poli si ntèen mà yee niŋkin ná yinye baani pyi wani kuru kànhe e na sùpyire kâlali Kile jwumpe na.

¹²Nŋe mà Galiyɔn yaha Akayi kùluni nùŋufente na, canŋka Yahutuubii pil'à jwo a jwɔ, maa nŋkàr'a sà Poli cù a kàre u yyére, u u sà u yíbe. ¹³Pi à sà nɔ ná u e Galiyɔn yyére ke, maa jwo: «Ŋge nàŋi wá na sùpyire yákilibii

^w18.5 Filipi kànhe dánafeebil'à wyére kan Silasi ná Timɔti á pi tùugo Poli á. Lire mpyi a Poli pyi u à yeenŋe ta u Kile báaraŋi i, ka lire si u pyi u saha nŋe a uye yaha wyére cya báara na me. Yii 2 Kɔrenti Shiinbii 11.9 ná Filipi Shiinbii 4.14-15 ná Kapyiinŋkii 17.15 wíi.

^x18.6 Yii Marika 6.11 ná Luka 9.5 wíi.

kêenji na pi a Kile pêre pyinƙanni labere na, ndemu l'à kântugo wà wuu *Saliyaŋi á ke.»

¹⁴ Nye mà Poli yaha u u ŋko raa yu, ka Galiyɔn si jwumpe lwɔ maa jwo Yahutuubil'á: «Kampyi kapii, lire nye me kapyimbaala ŋge nàŋi mpyi a pyi, mii mpyi na sí ɲɛ yii Yahutuubii jwumpe lógo. ¹⁵ Ŋka ná li s'à pa nta na jwumpe pà ná meyi yà ná yii Saliyaŋi karigii cyii nákaana ti nye ti ti, yii yabilimpíi pi yi yyaha cwɔɔnrɔ. Mii la nye si yogo kwɔn wà ná mpe e me.» ¹⁶ Galiyɔn à puru jwo ke, maa pi pyi pi fworu yukyaala bage e. ¹⁷ Lir'à pyi ke, Kile Jwumpe kàlambage ɲɔŋufooŋi mege ku nye Sɔsiteni ke, ka pi i uru cyán a cû, maa u yal'a jya yukyaala bage yyaha yyére, ka Galiyɔn si uye pyi mu à jwo u nye na pi ɲaa me.

Poli à núr'a kàre Antiyɔshi kànhe e

¹⁸ Cyire puni kântugo, Poli à mɔ Kɔrenti kànhe e sahaŋki maa nta a kuni cya dánafeebil'á, ka u ná Pisisili ná Akilasi si jyè bakwɔɔge e mà kàre Siri kini kàmpanƙe na. Lire mpyi a Poli ta u à ɲwɔfaaga fáa Kile á, lir'à pyi ke, ka u u u ɲɔŋjoore kwɔn Saŋkere kànhe e maa nta a kàre. ¹⁹⁻²¹ Pi à sà nɔ Efese kànhe e ke, ka Poli si ŋkàre *Kile Jwumpe kàlambage e, maa sà jwo ná *Yahutuubil'e. Ka pire si u ɲáare na u tɛen wani pire yyére u tère pyi, ŋka Poli nye a ɲɛ me, maa kuni cya pi á, maa jwo na l'aha ntáan Kile e, na uru na sí nuru n-pa pi yyére. Lire kântugo maa yîri u shêrefebii Pisisili ná Akilasi taan maa ŋkàr'a sà jyè bakwɔɔge e mà kàre. ²² Pi à sà nɔ Sezare kànhe e ke, ka Poli si fwor'a kàre Zheruzalemu kànhe e mà sà dánafeebii kurunƙe shéere, maa yîri wani mà kàre Antiyɔshi kànhe e. ²³ U à tère pyi wani maa nta a kàre Galati kùluni i, maa yîri wani mà kàre Firijiyi wuuni i. Lire ɲani tooy'e, u à màban le *cyelempyiibii puni i, bà pi si mpyi s'a si yyaha na Kile kuni i me.

Apolosi à kàr'a sà a Kile jwumpe yu Efese ná Kɔrenti kànyani na

²⁴ Lire tɛni i, *Yahutuŋi wà na mpyi a yîri Alezandire kànhe e mà pa Efese kànhe e, uru mege mpyi Apolosi, u mpyi a jwumpe cè, maa Kile Jwumpe Semenji cè sèe sèl'e. ²⁵ Pi mpyi a u kàla Kafooŋi Yesu kuni naaraŋkanni na, ŋka nde li nye *batizeliŋi kani ke, u taceŋke mpyi a láha Yuhana Batizelipyiŋi u kàlaŋi na. Lire ná li wuuni mú i, u mpyi maha Yesu kani ffiniŋi na yu ná u zòmbilini puni i sùpyir'á. ²⁶ U mpyi maha yu sùpyire yyaha yyére fyagara baa *Kile Jwumpe kàlambage e. Pisisili ná Akilasi à u jwumpe lógo ke, maa u yyer'a kàre, maa Kile kuni yal'a cyêe u na.

²⁷ Akayi kùluni zhèŋi lage mpyi a pa mpyi Apolosi na, ka cìmpyiibii dánafeebii si màban le u e, maa letere sém'a kan Akayi kùluni

*cyelempyiibil'á, maa yi jwo pi á na u aha nɔ wani pi yyére, pi i u cùmu leme jwɔ. U à pa shà ke, ka Kile si jwɔ u na, ka u kàlaŋi niŋkanŋi si fànha kan dánafeebil'á, maa pi pyi pi i si yyaha na Kile kuni i. ²⁸U mpyi maha *Yahutuubii tawurugoyi cyére pi na sùpyire shwɔhɔl'e. Wà mpyi na si n-jà u kyáala mɛ. U mpyi maha Kile Jwumpe Semɛŋi yyahe fíniŋi na yu pi á na Yesu u nyɛ *Kile Niŋcwɔnrɔŋi.

Poli na Kile jwumpe yu Efese kànhe e

19 ¹Mà Apolosi yaha Kɔrɛnti kànhe e, Poli à Azi nanyi jyiile mà kàre Efese kànhe e, mà sà *cyelempyiibii pìi ta wani, ²maa pi pyi: «Tèni i yii à dá Yesu na ke, yii à *Kile Munaani ta la?» Ka pi i u pyi: «Wuu bá sàha ŋkwɔ a Kile Munaani kyaa lógo mà nya mɛ.» ³Ka u u núr'a pi pyi: «Lire sanni i ke, *batizeliŋi shiŋi ŋgire pi à pyi yii na yɛ?» Ka pi i u pyi: «Yuhana Batizeliŋi mpyi na ŋgemu pyi ke.» ⁴Ka u u jwo: «Mpii pi mpyi maha pi toroŋkanni kɛɛŋɛ ke, pire Yuhana mpyi maha batizeli lwɔhe e. Ŋka u mpyi maha yi yu sùpyir'á na ŋgemu u sí n-pa uru kàntugo ke, na pi dá uru na, uru u nyɛ Yesu.» ⁵Nyɛ pi à yire lógo ke, maa nta a batize Kafoonŋi Yesu mege na. ⁶Ka Poli si u cyeyi taha pi jùnyɛ na, maa Kile jáare pi na, ka Kile Munaani si ntíge pi juŋ'i, ka pi i wá na yu shɛɛnre tabɛr'e, maa Kile túnnture yu. ⁷Tire sùpyire mpyi a shiin ke ná shuunni kwɔ.

⁸Mà Poli yaha kuru kànhe e, u mpyi maha si na *Kile Saanre kani fíniŋi na yu sùpyir'á fyagara baa *Kile Jwumpe kàlambage e. U mpyi maha pyiŋkannigii puni pyi bà u lógofebii si mpyi si jɛɛ puru jwumpe na mɛ. U à lire pyi fo mà sà nɔ yiyɛ taanre na. ⁹Ŋka shinnyahara mpyi a pi niŋgyigigii waha, maa jcyé si ndá Poli jwumpe na, maa Kafoonŋi kuni fwɔhɔre sùpyire nyii na. Nyɛ ka Poli si cyelempyiibii yyer'a yíri pi taan, maa ŋkàre ná pi e Tiranusi kàlambage e, maa sà a pi kálali wani canŋa maha canŋa. ¹⁰Poli à lire pyi mà nɔ yyee shuunni na. Lir'à pyi ke, *Yahutuubii ná supyishi maha shi u mpyi Azi kùluni i ke, pire pun'à Kafoonŋi jwumpe lógo.

Yahutuubii pi mpyi na jínabii kòre na yige pifeebil'e ke, pire kani

¹¹Kakyanhala karigii cyi à sii sùpya sàha sàa cyi nya mɛ, Kile mpyi maha cyire pyi Poli cye kurugo. ¹²Vàanpyi, lire nyɛ mɛ sìcuyi yi mpyi a bwɔn Poli na ke, pi mpyi maha yire lwúu maha si na ntare yampii ná jínacyaanbii na. Lire mpyi maha yampii pyi pi i jɛcùŋi, maa jínacyaanbii jínabii pyi pi i fwore pi e.

¹³*Yahutuubii pìi na mpyi wani, pire mpyi maha jaare na màre, marii jínabii kòre na yige pifeebil'e. Ka pire la si mpyi s'a jínabii kòre s'a yige

pifeebil'e ná Kafoonji Yesu mege e mú. Pi aha jínacyanji wà nya, pi mpyi maha jwo: «Yesunji kyaa Poli maha yu ke, uru mege na, yii fworo!»¹⁴ Yahutuubii sáragawwuubii jùnjufembwòhe kà mege na mpyi Sikeva. Uru pyiibii nàmbaa baashuunni mú mpyi maha uru nge báaraŋi pyi.¹⁵ Nye canŋka, pi à puru jwumpe jwo ná jínacyanji w'e, ka jínaŋi si jwo: «Mii à Yesu cè, Poli nye sùpyanji ngemu ke, mii à uru cè mú, ŋka yii de? Mpire pi nye yii ye?»

¹⁶ Nàŋi i jínabii nye ke, ka uru si jcwò pi na, maa pi kyéregè sèè sèl'e fo mà pi bànnaga, ka pi cípyire wuubii si fê a fworo u bage e.

¹⁷ Yahutuu yo, supyishiŋi sanji yo, shin maha shin u mpyi Efese kànhe e ke, pire pun'à nde kani lógo maa fyá. Ka Kafoonji Yesu mege sí n-pêe.

¹⁸ Mpii pi mpyi a dá Yesu na ke, pire niŋyahamii mpyi na ma na yyérelì sùpyire yyaha na, maa pi *kapegigii nimpyiiŋkii yu.¹⁹ Mpii pi mpyi na siŋkanmpe pyi ke, pire niŋyahamil'à pa ná pi siŋkanmpe sémebil'e, ka pi i mpa pi bínni piye jwŋ'i, maa pi súugo sùpyire nyii na, maa pire sémebii lwòore wà tiye na, ka pi lwòore sí mpa bê wyérefyinni kampwòhii beeshuunni ná ke (50.000) na.

²⁰ Lire pyiŋkanni na, Kafoonji jwumpe mpyi na jcaali cyeyi yyaha kurugo fwòfwò maa fànha taa.

Nyàhaŋgurugunji u à pyi Efese kànhe e ke

²¹ Cyire karigii toronkwooni kàntugo, mà *Kile Munaani yaha l'à Poli yyaha cù, u à li lwó uye funŋ'i si ntòro Masedoni ná Akayi kùligil'e si raa wá Zheruzalemu kànhe e. U mpyi maha yi yu na uru ká nò wani, na ur'à yaa u sà fworo *Dòmù kànbwòhe e mú.²² Nye ka u u u paarapeebii pìi shuunni yaha pi à kàre Masedoni i, pire pi mpyi Timòti ná Erasiti. Ka u yabiliŋi si ntèen mà tère pyi sahaŋki Azi kùluni i.

²³ Kafoonji Yesu kuni kani mpyi a nyàhaŋgurugo nimbwo yîrige lire tènì i.²⁴ Sèenbuŋi wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Demetirusi, wyérefyinni u mpyi na bùu. Yasunŋke mege pi maha mpyi Aritemisi^y ke, uru nàŋi mpyi maha kuru yasunŋke bage shiŋi yaa ná wyérefyinni i na mpérelì. U ná u báarapyiibii mpyi maha wyérefyahaga taa uru báaraŋi i.²⁵ Nye canŋka, ka uru nàŋi si u báarapyiibii ná sèenbuubii puni yyer'a bínni maa jwo: «Mii cìnmpyiibii, yii à li cè na nge báaraŋi i wuu nye na wuu jwòlyiŋi taa.²⁶ Ŋka nde nge Poliŋi nye na mpyi ke, yii na li núru maa li jaa. U à jwo na sùpyire maha kacyanhigii pcyiimu yaa ná pi cyeyi i ke, na cyire nye yafyin mē. Nde kani nye Efese kànhe kanni jùŋò kyaa

^y19.24 Shinnyahara mpyi na sòŋŋi na kuru yasunŋke na nye ceewe ngemu u maha pyiibii kaan sùpyir'á, maa sùmaŋi pyi u u jwòge ke. Efesi kànhe e kuru yasunŋke tabwòhe mpyi.

mà de, li na ŋko si mpyi Azi kùluni puni jùŋɔ kyaa. U s'à shinpyahara jùmbogii kɛɛŋɛ ná puru jwumpe e mà kwɔ. ²⁷ Ná wuu nyɛ a wuye waha mɛ, wuu là nta kuni sí n-tò, mà bâra lire na, wuu yasunɔcwɔge mege ku nyɛ Aritemisi ke, kuru yasunɔke bage saha sì n-pa n-pyi laage e mɛ. Kuru yasunɔke Azi kùluni shiinbii ná kɪni shiinbii puni nyɛ na sunni ke, pèɛɛ saha sì n-pa n-taha ku na mɛ.»

²⁸ U à puru jwo ke, mpɪi pi mpyi wani ke, ka pire lùyiri wuubii si wá na yasunɔke báami maa ŋko fànha na: «Wuu Efese kànhe shiinbii yasunɔcwɔge Aritemisi fiige nyɛ mɛ!»

²⁹ Nyɛ ka pi i kànhe puni jyàha a wùrugo ná puru tùmpe e. Lire mpyi a Poli paarapɛɛbii pìi shuunni, Gayusi ná Asitariki ta wani. Masedoni kùluni shiin pi mpyi pire, ka sùpyire si ntíl'a pire cyán a cú mà kàre tafage e. ³⁰ Poli yabiliŋi la mpyi si ŋkàre sùpyire tabinnige e, ŋka *cyelempyiibii nyɛ a jɛɛ mɛ. ³¹ Azi kùluni fànhafeɛmwoyi yà mú na mpyi wani, yire na mpyi Poli cevee, ka pire si tùnnturo tun u á, na u àha zhà sùpyire tabinnige e mɛ.

³² Lire tɛni mpyi a jwumpe ta p'a jyaha sùpyire shwɔhɔl'e, wà ná wà wumɔ nyɛ a mpyi niŋkin mɛ. Nde na pi mpyi a bínni ke, shinpyahara na mpyi wani, pi nyɛ a mpyi a lire cè mɛ.

³³ *Yahutuŋi wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Alezandiri. Ka pi i uru ŋɔɔŋ'a kàr'a sà yyéɛɛ sùpyire yyaha yyére. Ka u u cyɛge tɛg'a sùpyire pyi na ti fyàha. U la mpyi si u Yahutuŋɛbii tùbile kòrɔ sùpyire shwɔhɔl'e. ³⁴ ŋka sùpyir'à pa jɛcè na Yahutu u nyɛ u wi ke, ka pi puni si bínn'a jwo fànha na: «Wuu Efese kànha shiinbii yasunɔcwɔge Aritemisi fiige nyɛ mɛ!» Maa ŋkwôro lire na fo na ŋko si nɔ lerii shuunni fiige na.

³⁵ Sémeɛmeŋi u mpyi kànhe e ke, uru u à pa jà a sùpyire pyi t'à fyàha, maa jwo: «Efese kànhe shiinbii, sùpyire pun'à li cè na yasunɔcwɔge Aritemisi k'à yíri nìnyìŋi na mà cwo ke, na Efese kànhe ku nyɛ kuru ná ku bage kàanmucyafooŋi. ³⁶ Sùpya sì n-jà yire kyáala mɛ. Lire e ke yii yii funjyi jùŋɛ, yii àha raa karigii pyi jùŋɔ kurugo mɛ. ³⁷ Yii à mpɪi nàmpɪi cú mà pa naha, mà li ta pi nyɛ a yafyin yù yasunɔke bage e mɛ, pi mú nyɛ a jwumpime jwo mà yyaha tíi ná wuu yasunɔke e mɛ. ³⁸ Demetirusi ná u báarapyiŋɛbii la ká mpyi si sùpyaŋi wà cɛɛge kani là na, pi a sì yukyaala bage e yukyaabii yyére ná lire kani i. ³⁹ Kampyi pabere sí na wá yii á, wuu mpìnniŋi canŋke, wuu sí puru cwɔɔnrɔ. ⁴⁰ Lire baare e nde li nde wuu à pyi amɛ niŋjaa ke, wuu sí n-jà jɛcɛge ta l'e, jaha na ye pi aha wuu yíbe, wuu sì n-jà jùŋɔ ta sùpyire kabinnini na mɛ.» ⁴¹ U à puru jwo a kwɔ ke, maa sùpyire cye yaha.

Nde Poli à pyi Masedoni ná Geresi kùligil'e ke

20¹Nye màhaŋ'à pa fyâha ke, ka Poli si *cyelempyiibii yyer'a bínni maa pi yere, lire kântugo maa kuni cya pi á maa ŋkàre Masedoni kùluni i. ²U à yerere ninyahaya kan lire kùluni dánafeebil'á maa nta a jyiil'a kàre Geresi kùluni i. ³U à yinye taanre pyi wani. Tèni i u à uye bégele si jyè bakwɔɔge e raa ŋkèege Siri kini i ke, ka u u lógo na *Yahutuubii pii na wá a vùŋɔ pwo u mee na. Nye lir'à pyi ke, ka u u li lwó uye funŋ'i si nùru ntòro Masedoni i s'a wá. ⁴Mpii pi mpyi a u tùugo ke, pire pi mpyi Bere kànhe shinŋi Pirusi jyaŋi Sopateri ná Asitariki ná Sekundusi, pire shiin shuunniŋi mpyi a yîri Tesaloniki kànhe e, mà bàra Gayusi na, uru mpyi a yîri Deribe kànhe e, ná Timɔti, ná Tisike ná Torofimu, pire shiin shuunniŋi mpyi a yîri Azi kùluni i. ⁵Ka pire si ŋkàre wuu yyaha na maa sà wuu sige Torasi kànhe e. ⁶*Bwúuruŋi nìŋjirigembaaŋi kataanni toroŋkwooni kântugo, ka wuu u bakwɔɔge kà lwó Filipi kànhe e, maa canmpyaa kaŋkuro jara pyi maa nta a nɔ Torasi kànhe e, maa ntèen wani mà cibilaaga pyi.

Poli à bu jè Torasi kànhe e

⁷Cibilaage canŋcyiige^z ka wuu u wwò maa Kafoonji njyini lyí sɔncyan. Poli la mpyi s'a ŋkèege kuru canŋa nùmpaŋa na. Nye ka u u Kile Jwumpe jwo ná dánafeebil'e fo mà sà jìŋke jî. ⁸Wuu mpyi a bínni batɔnge ninyibabilini l'e, bènme yaaya ninyahaya mpyi a mîni mîn'a yaha lire babilini yyaha kurugo. ⁹Nàŋjiŋi wà na mpyi ná wuu e, uru mege na mpyi Etikusi, uru mpyi a tèn finetiriŋi jwɔge na. Poli à mɔ jwumpe na ke, ka uru si mpa ŋɔn'a funŋɔ wwò uye na. Pur'e u à kwôro mà bwòn a pól'a yîri batɔnge ninyibabilini tanrewuuni i mà pa jcwɔ. Pi à ta pi sà u yirige ke, mà u ta u à kwû. ¹⁰Ka Poli si ntíg'a kàre maa sà lyéele u juŋ'i, maa u cù u cyeyi na maa jwo: «Yii àha raa fyáge me, u na nye nyii na!»

¹¹Lire kântugo ka Poli si nùr'a dùgo maa sà bwúuruŋi lwó maa u kwòn kwòn a taa pi à lyî, maa ŋkwò maa jwumpe sogo mà sà nɔ fo canŋanyiini tēefworoni na, maa nta a kàre. ¹²Nye ka pi i nàŋjiŋi tūug'a kàre pyenge e, u mpyi nyii na, ka lire si màban lèŋe dánafeebil'e.

Poli na Efese kànhe dánafeebii kacwɔnribii yerεge

¹³Lire kântugo ka wuu u bakwɔɔge lwó a kàre Azosi kànhe e. Poli mpyi a jwo na uru sí raa jaare s'a wá tɔɔre na kuru kànhe na. Wani u mpyi na sí sà bàra wuu na bakwɔɔge e. ¹⁴U à sà wuu ta Azosi kànhe e ke, maa bàra wuu na, ka wuu u bakwɔɔge lwó mà kàre Mitilèni kànhe e, ¹⁵maa

^z20.7 Yahutibil'á cibilaage canŋcyiige ku nye káriŋi.

yîri wani mà kàr'a sà nɔ kuru canja nùmpañja na Kiyɔsi kîni sîcampe na. Kuru canja nùmpañja, maa nɔ Samɔsi kîni i. Kuru canja nùmpañja, maa nɔ Miletî kànhe e. ¹⁶Yii li cè na Poli la mpyi si ntòro Efese kànhe taan yyérembaa. U la nyɛ a mpyi si mɔ Azi kùluni i mɛ. U funŋke mpyi a wyèrɛ, naha na yɛ u la mpyi, ná laberɛ nyɛ a pyi mɛ, si *Pantekòtîŋi kataanni jùŋɔ bê Zheruzalemu kànhe e.

¹⁷Lire e ka u u ntèen Miletî kànhe e maa tùnnturo tùugo Efese kànhe dánafeebii kurunke kacwɔnribil'á, na pi pa.

¹⁸Pi à pa ke, ka u u pi pyi: «Mà lwɔ mii à pa naha Azi kùluni i ke, fo mà pa nɔ nijjaa na, yii à mii toronkanni cè yiye shwɔhɔl'e. ¹⁹Mii à naye tîrige pyinŋkannigii puni na, maa báaraŋi pyi Kafoonji á, maa ŋkyaala fo mà nyilwɔhe wu, naha na yɛ *Yahutuubil'à vùnnyi pwo tooyo nijyahay'e mii na, maa yyefugo nijyahaga nɔ mii na. ²⁰Lire ná li wuuni mú i, yaaga maha yaag'e yii tɔn nyɛ ke, mii nyɛ a kuru kà ŋwɔhɔ yii na mɛ. Sùpyire shwɔhɔl'e yo, yii pyenyi i yo, mii à yii kála yire na.

²¹Yahutuubii bâra *supyishinji sanŋi na, mii à yi jwo a waha pi á na pi pi toronkanni kêenŋɛ, pi i piye kan Kile á, pi i dá wuu Kafoonji Yesu na. ²²Nyɛ numɛ, mii ninŋkareŋi u ŋge Zheruzalemu i, nde li sí n-sà mii ta wani ke, mii nyɛ a lire cè mɛ. Ŋka *Kile Munaani fànhe ku nyɛ mii na. ²³Nde mii à cè ke, lire li nyɛ: kànha maha kànha na mii na ntùuli ke, Kile Munaani maha li cyêe mii na na kàsuyiini ná yyefuge ku nyɛ mii yyaha na wani. ²⁴Ŋka mii múnaani kani nyɛ a mii funŋɔ pen mɛ. Nde l'à mii funŋɔ pen ke, lire li nyɛ: Kafoonji Yesu à báaraŋi ŋgemu le mii cye e ke, mii u jà a uru pyi a jwo si nɔ u tɛgeni na. Uru u nyɛ, Kile à jwo wuu na maa kani ndemu pyi ke, mà lire jwumpe jwo sùpyir'á.

²⁵Nyɛ yii mpiimu yyére mii à tòro maa *Kile Saanre jwumpe jwo ke, mà lwɔ numɛ na, yii saha sì mii nya mɛ. ²⁶Lire kurugo mii sí yi jwo yii á nijjaa, yii ŋgemu ká kani là para ke, urufoo jùŋɔ tuguro ti nyɛ tire, ti saha nyɛ mii woro mɛ. ²⁷Naha kurugo yɛ yii zhwoŋi kàmpañke na, kyaa maha kyaa li nyɛ Kile jyii wuuni ke, mii nyɛ a lire là ŋwɔhɔ yii na mɛ. ²⁸Lire e ke yii a yiye kàanmucaa, Kile Munaani à yii tìŋe yatonkurunke ŋkemu jùŋɔ na ke, yii raa kuru kàanmucaa. *Kile Jyaŋi à u sishange wu, ka Kile si dánafeebii mpiimu cya mà wà piye na ke, yii yaha pire na, yii raa pi jwo caa. ²⁹Mii à li cè, mii karenkwooni kàntugo, bà sigepwuunbii maha jyè mpàkurunke shwɔhɔl'e maa ku bwɔn a caala mɛ, amuni sùpyire tà sí n-pa jyè yii shwɔhɔl'e si yii wurugo. ³⁰Ali yii shwɔhɔl'e, pii sí n-pa raa fini si *cyelempyiibii pii fáanŋa si ŋgurugo pi i ntaha pire fye e. ³¹Lire e ke yii yákili yaha yiye na, yii funnyi cwo li na na mii à yee taanre pyi na yii puni yerege pílaga bâra canja na, fo tooyi y'e mii mpyi maha nyilwɔhe wuuni yii kurugo.

³²Nye numε, mii sí yii le Kile cye e. Jwumpe p'à li cyêe na Kile à jwɔ wuu na ke, puru pu sí n-jà fànha kan yii á si yii pyi yii a sì yyaha na Kile kuni i, yaayi jwɔmεeni Kile à lwɔ ke, si yire kan yii á mà bâra u wuubii puni na. ³³Mii nye a nyii yige sùpya wyére, lire nye me seen, lire nye me u vàanya kurugo me. ³⁴Yii yabilimpil'à li cè na mii à báaraŋi pyi ná na cyeyi i, bà mii si mpyi si jà njyére ná naye e, mà bâra na shèrɛfeebii na me. ³⁵Mii à li cyêe yii na pyiŋkannigii puni na, na amuni wuu à yaa wuu a báaraŋi pyi, wuu raa fòŋɔfeebii tère, mà bâra lire na, wuu u funŋɔ cwo Kafoonji Yesu jwumpe na. U à jwo na “Jwóni na ntaa ŋkanŋi i mà tòro ntaŋi taan.”»

³⁶Poli à puru jwumpe jwo a kwɔ ke, maa niŋkure sín maa Kile jáare ná pi e. ³⁷Lire kàntugo ka dánafeebii puni mesuwuubii si wá na Poli púruli na jcwòre maa pi fwùŋi nizanŋi kaan u á. ³⁸Pi yyetanha wuubii pi mpyi, jaha na ye u mpyi a jwo na pi saha sì uru nya me, ka pi i ŋkàr'a sà u tùug'a yaha bakwɔge talwɔge e.

Poli à núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e

21 ¹Wuu à pishɛereŋi kan a kwɔ ke, maa jyè bakwɔge e, maa ntíl'a kàre Kɔsi kini i. Kuru canŋa nùmpaŋa, maa ŋkàre Ɔrɔdi i, maa yíri wani mà kàre Patara kànhe e. ²Wuu à sà bakwɔge kà ta wani ku u ŋko raa ŋkèɛge Fenisi kùluni i, ka wuu u jyè kur'e mà kàre. ³Wuu à kàr'a sà byanhara Sipiri kìnì na fo na li jaa ke, ka wuu u li kwɔn a yaha wuu kàmene cyege na, maa ŋkàre Siri kìnì i. Wuu à sà nɔ Tiri kànhe na ke, maa yyére wani, jaha na ye yaayi yi mpyi bakwɔge e ke, wani kuru kànhe na yire mpyi na sí n-tírige. ⁴Ka wuu u jyè kànhe e mà sà *cyelempyiibii pii ta wani, maa ntènn'a canmpyaa baashuunni pyi ná pi e. Kani li mpyi na sí n-pa Poli ta Zheruzalemu kànhe e ke, ka *Kile Munaani si lire cyêe pi na. Lir'à pyi ke, ka pi i yi jwo Poli á na u àha ŋkàre Zheruzalemu i me.

⁵Cyire canmpyaagii baashuunniŋ'à tòro ke, ka wuu u kuni cya. Ka cyelempyiibii puni si fworo ná pi cyeebii ná pi pyiibil'e, maa wuu tùug'a fworo kànhe e. Wuu à sà nɔ suumpe lwɔhe jwɔge na ke, ka wuu puni si niŋkure sín lwɔhe jwɔge na, maa Kile jáare. ⁶Wuu à pishɛereŋi kan wuy'á mà kwɔ ke, ka wuu u bakwɔge lwɔ na ŋkèɛge. Dánafeebii pi ke, ka pire si núr'a kàre kànhe e.

⁷Nye pani wuu à pyi suumpe lwɔhe juŋ'i mà yíri Tiri kànhe e ke, Pitolemayisi kànhe e wuu à lire jùŋke kuu. Ka wuu u fworo bakwɔge e mà kàre kànhe e mà sà dánafeebii shéere, maa canmbile niŋkin pyi ná pi e. ⁸Kuru canŋa nùmpaŋa, ka wuu u ŋkàre Sezare kànhe e, maa sà sunmbage lèŋe Filipi yyére. Jwumpe Nintanmpe jwufoonji wà u mpyi u wi. Nàmbaabii baashuunniŋi pi mpyi a cwɔɔnrɔ pi a *Yesu túnntunmpii

tègè Zheruzalemu kànhe e ke, pire wà u mpyi u wi mú. ⁹Pùcepyilyeye sicyeere na mpyi u á, yire mpyi maha Kile túnnture yu sùpyir'á.

¹⁰Wuu à canmpyaa nijyahagii pyi Filipi pyenge e. Mà wuu yaha wani, ka Agabusi si yîri *Zhude kùluni i mà pa. Kile túnntunḡo u mpyi u wi. ¹¹U à pa wuu ta wani ke, maa Poli seepwɔge lwɔ́, maa ku tèg'a u yabiliḡi tooyi ná u cyeyi pwo maa jwo: «Kile Munaani à jwo na ḡgemu u nyɛ ná ḡke seepwɔge e ke, *Yahutuubii ñḡḡufeebii sí n-pa urufoo cû Zheruzalemu kànhe e, si urufoo pwo amɛ si nde supyishiḡi sanḡi cye e.» ¹²Wuu à puru jwumpe lógo ke, ka wuu ná kuru cyage dánafeebii puni si wá na Poli ñáare na u àha ḡkàre Zheruzalemu i mɛ. ¹³Ka Poli si jwo: «Naha na yii nyɛ na mɛɛ súu amɛ yɛ? Yii àha na yákiliḡi wùrugo mà dɛ! Mii à ñɛɛ na mpwɔḡi i fo mà sà nɔ na mbòḡi na Zheruzalemu i Kafooḡi Yesu mege kurugo.» ¹⁴Wuu à pa li pya na wuu sì n-jà u zhèḡi fyìinne Zheruzalemu kànhe e mɛ, ka wuu u u yaha wani, maa jwo: «Kafooḡi nyii wuuni li pyi.»

¹⁵Canmpyal'à tòro ke, ka wuu u wuye bégele, maa yîri Sezare kànhe e mà kàre Zheruzalemu i. ¹⁶Sezare kànhe cyelempyiibii pii mpyi a kàre ná wuu e. Pire pi à wuu yyaha cû a kàre, ka wuu u sà wuu sunmbage lèḡe Sipiri kini shinḡi wà yyéere, uru nàḡi mege mpyi Minasɔn. Cyelempyanḡi wà u mpyi u wi fo tèmɔni i.

Karigii cyi à pyi supyishiḡi sanḡi shwɔhɔl'e ke, Poli à cyire yyaha jwo Zheruzalemu dánafeebil'á

¹⁷Wuu à sà nɔ Zheruzalemu kànhe e ke, ka dánafeebii si wuu ñḡḡo bɛ ná funntange e. ¹⁸Kuru canḡa ñḡḡpanḡa, Poli à kàre ná wuu e *Yakuba yyéere. *Dánafeebii kuruḡke kacwɔnribii puni mpyi a piye bínni wani mú. ¹⁹Fwùḡi pyiḡkwooni kàntugo, Poli à jwumpe lwɔ́, karigii Kile à pyi mà u yaha *supyishiḡi sanḡi shwɔhɔl'e ke, maa cyire puni yyaha jwo pi á ñiḡkin ñiḡkin. ²⁰Pi à puru lógo ke, maa Kile kèe. Lire kàntugo maa jwo Poli á: «Wuu cìmpworonaḡi, mu nyɛ a pya mà? *Yahutuu kampwɔhii nijyahamil'à dá Yesu na naha, ḡka ali numɛ, pi à piye pwo *Kile túnntunḡi *Musa *Saliyanḡi kurigii ñaaraḡi na. ²¹Nyɛ pil'à pa yi jwo pi á na mu à jwo na Yahutuubii pi à tèɛn supyishiḡi sanḡi shwɔhɔl'e ke, na pire kà núru raa Musa Saliyanḡi kurigii ñaare mɛ, na pi àha raa pi pyiibii *kwùun sahaḡki mɛ, na pi àha núru raa lãdaabii karigii pyi mɛ. ²²Lire e ke ñaha wuu à yaa wuu pyi bɛ? Naha kurugo yɛ pi sí mu mpaḡi cè. ²³Nyɛ wuu sí ñjemu jwo mu á ke, yire mu à yaa mu u pyi. Nàmbaa sicyeere na nyɛ naha wuu shwɔhɔl'e, pire mpyi a ñwɔ́ fáa Kile á. ²⁴Jyè ná pi e *Kileñaarebage e, maa maye *fíniḡe ná pi e, maa pi fíniḡefiniḡe yaare lwɔ́re wwù, pi i pi ñḡḡy

kûlu^a. Lire ká mpyi, Yahutuubii sí n-cè na jwumɔ maha jwumɔ sùpyire nɔye na yu na ntare mu na ke, na puru pà nɔye sèe mɛ, ŋka na mu yabilinɔi na Musa Saliyaŋi kurigii naare.

²⁵Nɔye mpii pi à dá Yesu na *supyishiŋi sanɔi i ke, nɔje wuu à jwo pir'á ke, yire yi nɔye: pi àha raa yasunɔyi kyaare kyàa mɛ, pi àha raa sishange lyí mɛ, yatɔɔge k'à kwû mà ta sishan nɔye a fworɔ k'e mɛ, pi àha kuru kyà mɛ, pi àha raa *jacwɔɔre pyi mɛ.»

²⁶Kuru canɔa nùmpanɔa, ka Poli si bâra pire nàmbaabii na, maa sà uye fíniŋe ná pi e. Lire kàntugo ka u u ŋkàr'a sà jyè Kilenaarebage e, canmpyaagii pi sí n-pyi si fíniŋe ke, cyire canmpyaagii sí n-kwɔ canŋke ŋkemu i ke, maa kuru canŋke cyêe. Kuru canŋke ninuge e, pi shin maha shin sárage mpyi a yaa ku wwû.

Pi à sà Poli cû Kilenaarebage e

²⁷Canmpyaagii baashuunniŋi sùpyaŋi mpyi maha mpyi si nta v́iniŋe ke, cyir'á pa byanhara cyi takwɔɔre na, lire mpyi a Azi kûluni *Yahutuubii ta pi à Poli nɔya *Kilenaarebage funŋke e, ka pire si jwunɔyahama pyi maa sùpyire yîrig'a yaha Poli fye e, pi à cû. ²⁸Pi mpyi na màhaŋi jyii maa ŋko: «*Izirayeli shiinbii, yii pa wuu tɛge! Ŋge nàni u maha naare cyeyi puni i maa ŋko na wuu shiŋi nɔye yafyin mɛ, na wuu *Saliyaŋi nɔye a nɔwɔ mɛ, na wuu maha wuu Kileŋi père cyage ŋkemu i ke, na kuru nɔye a nɔwɔ mɛ. Mà bâra lire na, u à pa ná *supyishiŋi sanɔi sùpyire t'e wuu Kilenaarebage funŋke e mà pa kuru cyage nisinaŋke nɔwɔhɔ wuu á^b.»

²⁹Pi mpyi na puru yu, naha na ye pi mpyi a Poli ná Efese kàne shinɔi Torofimu nɔya sijnɔyan kàne funŋke e, ka pi i wá na sɔnɔi na Poli à kàre ná u e Kilenaarebage funŋke e. ³⁰Li mpyi a kàne puni nɔyàha a wùrugo, ka sùpyire si wá na fi na fwore kàmpanɔyi puni na. Ka pi i sà Poli cyán a cû, maa u dir'a yige Kilenaarebage e, maa ntíl'a ku nɔwɔyi tò. ³¹Mà pi yaha pi i Poli boŋkanna caa, ka pìi si sà yi jwo sòrolashiibii nùŋufembwɔh'á na: «Zheruzalemu kàne puni na wá a nɔyàha a wùrugo!» ³²Ka uru si ntíl'a sòrolashiibii pìi ná pi yyaha yyéere shiin yîrige pi a fê a kàre pi cyage e. Yahutuubil'à sòrolashiibii ná pi nùŋufembwɔhe nɔya ke, maa Poli bwɔɔnre nɔwɔ yaha.

³³Nɔye ka sòrolashiibii nùŋufembwɔhe si file, maa Poli cû, maa pi pyi pi à u nɔwɔ ná yɔɔɔyɔ shuunni i. Pi à u nɔwɔ ke, ka u u sùpyire yíbe: «Jofoo u nɔye u wi ye? Naha shi u à pyi ye?» ³⁴Sùpyire puni mpyi na màhaŋi

^a21.24 Nɔwɔfaage mpii Yahutuubii mpyi a fáa ke, ná kuru tènɔ mpyi a fúnŋɔ mɛ, pi nùŋyi nɔye a mpyi a yaa yi kûlu mɛ.

^b21.28 Mpii pi nɔye pi nɔye Yahutuu mɛ, pire mpyi a yaa pi a jyè Kilenaarebage kaanŋke funŋke e mɛ (Ezekiyeli 44.7).

jiyi, wà ná wà wumɔ nyɛ a mpyi niŋkin mɛ. Mâhaŋi nyahaŋi kurugo, sòrolashiibii ònɔfembwɔhe nyɛ a jà a yafyin yyaha cè pi jwumpe e mɛ, ka u u sòrolashiibii pyi pi à kàrè ná Poli i pi káaŋke funŋke e. ³⁵⁻³⁶ Pi à kàr'a sà nɔ tajyijwɔge na ke, ka supyinyahara si lwɔ a tò pi na ná kafuge e, maa ŋko: «Yii u bò!» Li nyɛ a pa jwɔ mɛ, ka sòrolashiibii si Poli lwɔ.

Poli à uye jwo a fíniŋe sùpyir'á

³⁷ Tèni i pi mpyi na ŋko raa jyè ná Poli i káaŋke funŋke e ke, u à sòrolashiibii ònɔfembwɔhe yíbe: «Nùŋufooni, mii sí n-jà n-jwo ná mu i la?» Ka uru si jwo: «Taha mu à *Girekiibii sheenre cè? ³⁸ Li sàha mɔ mɛ, *Misira kɔni shinŋi u mpyi a pa ònɔ kyán naha maa ŋkàrè ná shiin kampwòhii sicyeere e (4.000) síwage funŋke e supyibuuni mɛe na ke, taha uru bà u naha mu mo!» ³⁹ Ka Poli si u pyi: «Mii na nyɛ *Yahutu, mii à yíri Tarisi kàhe e, Silisi kùluni i. Mii na yíri kànbwɔhɔ na, ŋkemu mege k'à pèe ke. Mii na mu jáare, ma a na yaha si njwo ná sùpyire e.» ⁴⁰ Ka sòrolashiibii ònɔfembwɔhe si kuni kan Poli á, mpe pu nyɛ u á ke, u u puru jwo. Nyɛ mà u niŋjyerenŋi yaha babwɔhe tajyijwɔge na, ka u u cyege yíriŋe sùpyir'á. Pi pun'à pa fyàha ke, ka u u jwo ná pi e *Eburubii sheenre e. U à jwo:

22 ¹ «Mii cìnmpyiibii ná mii tiibii, mii na li caa yii á, yii i lógo na jwɔ na. Mii sí jwumɔ jwo si ntège naye fíniŋe yii á.» ² Sùpyir'à u nya u u yu ná pi e pi yabilimpíi sheenre e ke, ka pi puni si fyàha fyii, ka Poli si jwo: ³ «Mii na nyɛ *Yahutu, mii à si Tarisi kàhe e, Silisi kùluni i, ŋka naha a Zheruzalemu kàhe e pi à mii byé. Mii cyelentuŋi u mpyi Gamaliyeli. Uru u à mii yal'a kàla wuu tulyeyi *Saliyaŋi na. Mii mú mpyi a naye pwo sèl'e Kile na, bà yii naha yiye pwo u na niŋjaa mɛ. ⁴ Mpii pi mpyi na Yesu kuni jaare ke, mii mpyi maha pire kyérege fo maha pii bùu. Mii mpyi maha lire kuni jaarafeebii cwôre, nɔ bàra ceewe na, na mpwu na leni kàsuni i. ⁵ Sàragawwuubii ònɔfembwɔhe ná Yahutuubii kacwòribii puni pi nyɛ mii shéribii lire kani i. Pire pi mpyi a séme yal'a kan mii á mii u sà ŋkan Damasi kàhe Yahutuubil'á, maa li cyèe na mii aha sà lire Kile kuni jaarafooni shin maha shin ta ke, si u pwo s'a ma Zheruzalemu kàhe e, pi i mpa pi kyérege. ⁶ Mà mii niŋkarenŋi yaha Damasi kàhe e, canvwuge laage e mii à sà byanhara kàhe na ke, ka mii i bèenge nya k'à pâl'a yíri niŋyini i mà pa mii kwùulo. ⁷ Ka mii i wwúl'a cwo piŋke na, ka mejwu si fwordo na “Soli Soli, jaha na mu nyɛ na mii kyérege ye?”

⁸ Ka mii i jwo “Kafooni, joofo u nyɛ mu ye?” Ka mejwuuni si fwordo “Mii u nyɛ Nazareti kàhe shinŋi Yesu, mii mu nyɛ na ŋkyérege.” ⁹ Nyɛ mpii pi mpyi ná mii i ke, pir'à bèenge nya, ŋka shinŋi u mpyi na yu ná mii i ke, pi nyɛ a mpyi a urufoo jwumpe lógo mɛ. ¹⁰ Ka mii i jwo “Kafooni, jaha

mii à yaa mii i mpyi ye?” Ka Kafoonji si jwo “Yîri ma a si Damasi kànhe e, yaaga maha yaaga mu à yaa mu u pyi ke, pi sí sà yire puni jwo mu á.”

¹¹Nye ná bèenge sí mpyi a mii nyiigii bya mà mii pyi mii saha nye na jaa me, mpai pi mpyi ná mii i ke, ka pire si mii cû na cyege na, mà kàre Damasi kànhe e. ¹²Nànji wà na mpyi wani Damasi kànhe na, u mege mpyi Ananiyasi, u mpyi na fyáge Kile na, maa *Musa *Saliyani kurigii jaare cyi naaranjanni na. Damasi kànhe Yahutuubii puni mpyi maha u metanga yiri. ¹³Ka uru si mpa mii fye e, maa mpa yyére mii taan maa jwo “Mii cìmpworonji Soli, ma nyiigii múgo ma raa jaa.” Ka mii nyiigii si ntíl'a múgo, ka mii i wíl'a u nya. ¹⁴Ka u u jwo “Mà nìnjaa yaha u sàha nɔ me, wuu tulyeyi u Kilenji à mu cwɔɔnrɔ, bà mu si mpyi si u nyii wuuni cè me, ngemu u a sàa tíi ke, si uru nya, si lógo u yabiliŋi jwɔ na. ¹⁵Naha kurugo ye mu sí n-pyi u shenre jwufoo, nde mu à nya maa ndemu lógo ke, si cyire puni yyaha jwo sùpyire pun'á. ¹⁶Lire e ke nume ma hà núru yi le shuunni i me, yîri ma a batize, ma a Kafoonji Yesu mege yyere bà mu *kapegigii si mpyi si jyé ndáha mu na me.”

¹⁷Nye ka mii i mpa núr'a kàre Zheruzalemu i. Canjka mà mii yaha Kileparege na *Kilepaarebage e, Kile à kani là cyêe mii na. ¹⁸Ka mii i Kafoonji nya. Ka u u jwo mii á “Fyâl'a fworu Zheruzalemu i, paha na ye jwumpe mu sí n-jwo mii kyaa na ke, ñke kànhe shiinbii si jee pu na me.” ¹⁹Ka mii i u pyi “Kafoonji, mii mpyi maha jyè *Kile Jwumpe kàlambayi i, maa dánafeebii cyán na jcwôre, maa pi bwùun, maa pi leni kàsunji i pyinjanni ndemu na ke, pi à lire cè. ²⁰Ecyeni u mpyi maha mu kyaa yu ke, tèn i pi à uru bò ke, mii yabiliŋi mpyi wani kuru cyage e. Mii mpyi a jee u mbòni i. Mpii pi à u wà a bò ke, mii bá u mpyi a pire vàanntinmbwoyi shwɔ a cû.” ²¹Ka Kafoonji si jwo mii á “Fworu kànhe e, mii sí mu tun tatɔnge e *supyishiŋi sanji sùpyir'á.”»

²²Nye sùpyire puni mpyi a fyâha maa núru fo Poli à jwo mà pa nɔ ñke cyage na. Ñka tèn i u à mpe jwumpe jwo ke, ka pi puni si wá na màhanji jyii maa ñko: «Yii u bò, ñge sùpyanji shinji nye a sàa yaa u yaha shì na me!»

²³Maa wá na màhanji jyii fànha na, maa pi vàanntinnyi wwù na fyínge, maa nticyenji kure na wàa nìnyinji i.

²⁴Nye lir'à pyi ke, ka sòrolashiibii jùnjufembwôhe si sòrolashiibii pyi na pi Poli lènge babwôhe e, pi i u bwòn ná tiripaanni i, nde u à pyi ka sùpyire si wá na màhanji jyii u kurugo ke, pi i u kárama u u li jwo. ²⁵Mà pi yaha pi i u pwu ná yapwɔyi i s'a u bwùun, sòrolashiibii yyaha yyére shinji ngemu u mpyi wani u taan ke, ka u u uru pyi: «Mà tàanna ná saliyani i, yii à yaa yii i *Ɔrɔmu shin bwòn u yíbembaa la?»

²⁶Ur'à yire lógo ke, maa ñkàr'a sà ñùñufembwóhe pyi: «Naha mu la ñye si mpyi ñge nàñi na amé ye? Ko Ðrómú shin u wá u wi.» ²⁷Ka ñùñufembwóhe si sà Poli pyi: «Ðrómú shin u ñye mu la? Yi yyaha jwo na á.» Ka Poli si jwo: «Ðón.» ²⁸Ka u u jwo: «Wyéreyahaga mii à sâra maa nta a pyi Ðrómú shin de!» Ka Poli si jwo: «Mii wi ke, mii à si Ðrómú shin.»

²⁹U à yire jwo ke, mpíi pi mpyi na ñko s'a u bwùun ke, ka pire si ntíl'a yíri u taan. Sòrolashiibii ñùñufembwóhe yabilin'jà ta u cè na Ðrómú kini shin ur'à pyi pi pwo ke, ka fyagare si jyè u e.

Pi à kàre ná Poli i yukyaala kurunke yyére

³⁰Ñunke na *Yahutuubii mpyi na Poli cêege ke, sòrolashiibii ñùñufembwóhe la mpyi a sii si kure cè. Kuru canja nùmpañja, ka u u *Kile sáragawwuubii ñùñufebii ná yukyaala kurunke yyer'a bínni, maa yòroyi wwù Poli na, maa ñkàr'a sà u yyéeyé pi yyaha yyére.

23 ¹Ka Poli si yukyaala kurunke wíl'a máha maa jwo: «Mii cìnmpyiibii, mii à sàa Kile ñyii wuuni pyi fo mà pa nò ñijnjaa na ná zòvynre e.» ²Mpii pi mpyi Poli taan ke, ka *Kile sáragawwuubii ñùñufembwóhe Ananiyasi si pire pyi na pi u bwòn u ñwóge na. ³Ka Poli si jwo: «Mu à fyinme tò wwomò na, Kile mú sí mu bwòn. Mu à tíg'a tèn naha na mu na yogo kwùun mii na mà tàanna ná *Saliyanji i, mà li ta mu yabilin'jà Saliyanji kyáala. Mu à jwo na pi mii bwòn, mà tàanna ná Saliyanji i, lire sí ñye a yaa li pyi me.» ⁴Mpii pi mpyi u taan ke, ka pire si jwo: «Kile sáragawwuubii ñùñufembwóhe mu ñye na ñcyere amé la?» ⁵Ka u u pi pyi: «Mii cìnmpyiibii, mii ñye a mpyi a cè na Kile sáragawwuubii ñùñufembwóhe ki me, lire baare e mii mpyi na sè ñye yi jwo me. Naha kurugo ye y'à séme Kile Jwumpe Semeñi i na “Ma hà jwumpime jwo yii shiñi yyaha yyére shinji na me.”»

⁶Poli mpyi a cè na *yukyaala kurunke kàmpañke kà na mpyi *Sadusii, ku sanñke sí ñye *Farizheen, ka u u jwo fànha na pi shwóhól'e: «Mii cìnmpyiibii, mii na ñye Farizhen, mii sifeebii na ñye Farizheen! Mii à na sònñore taha li na na kwùubii sí ñè nùmpañja ke, lire kurugo yoge ñye na ñko raa ñkwùun mii na amé!»

⁷Ñye u à yire jwo ke, ka jwunyahama si yíri Farizheenbii ná Sadusiibii shwóhól'e, ka sùpyire si ntáa. ⁸Sadusiibii maha ñko na kwunene ñye nùmpañja me, na mèlekee ñye me, na jínahii ñye me, mà li ta Farizheenbil'à dá na yire puni na ñye. ⁹Là mpyi na bārali mahañi ñyahañi na, ka Farizheenbii kàmpañke Saliyanji cyelentiibii pii si mpa yíri maa ñcyere maa jwo: «Wuu nàha sàa tapege nya ñge nàñi na me. Li sí n-jà n-ta mèlekenji wà, lire ñye me jínani wà u à jwo ná u e.»

¹⁰ Mâhaŋ'à pa nyaha fo sòrolashiibii ònùfembwòhe mpyi na sòŋŋi na pi sí Poli òri n-wáaga piye shwòhò'e. Nyé ka u u sòrolashiibii òri pyi na pi tíge, pi i sà u cyán a shwò sùpyire na pi a ma pi babwòhe e.

¹¹ Nyé kuru canŋa nùmpañña numpilage e, ka Kafoonŋi si uye cyêe Poli na maa jwo: «Maye waha, mu à mii kyaa jwo Zheruzalemu kànhe shiinbil'á pyinŋanni ndemu na ke, amuni mu à yaa mu u sà mii kyaa jwo *Ɔròmu kànbwòhe shiinbil'á mú.»

Yahutuubil'à vùnŋo pwo Poli na

¹² Kuru canŋa nùmpañña nyège na, ka *Yahutuubii òri si vùnŋo pwo Poli mée na, maa ŋkâa piy'á na pi wà sà n-lyí, lire nyé mē sà n-bya mē, fo pire ká bú Poli bò. ¹³ Mpii pi mpyi a kuru vùnŋke pwo ke, pire mpyi a nyaha shiin beeshuunni na. ¹⁴ Ka pire si ŋkàre *Kile sáragawwuubii ònùfēebii ná Yahutuubii kacwòribii yyére maa sà pi pyi: «Wuu à kâa wuy'á na wuu wà sà n-lyí, lire nyé mē sà n-bya mē, fo wuu aha Poli ta à bò tēni ndemu i ke. ¹⁵ Lire e ke yii ná *yukyaala kuruŋk'à yaa yii bê li na, yii i òri tun pi sà sòrolashiibii ònùfembwòhe ñáare, na u Poli yaha u pa, na yii sí n-pa u karigii kàanmucya si vyiinne. Wuu pi ke, wuu sí n-bégele si u sige, si u cya mbò mà u yaha kuni na.»

¹⁶ Ŋka kuru vùnŋke pi mpyi a pwo ke, Poli cìmpworocwoŋi jyaŋi mpyi a fworò ku òwòhò na. Babwòhe e Poli mpyi ke, maa ŋkàr'a sà jyè kuru bage e, maa yi yyaha jwo u á. ¹⁷ Nyé ka Poli si sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi wà yyere maa jwo: «Mii na mu ñáare ma a shà ná ŋge nàŋjiinŋi i ma ònùfembwòhe yyére, jwumò na nyé u á mà jwo u á.»

¹⁸ Ka uru yyaha yyére shinŋi si ŋkàre ná u e u ònùfembwòhe yyére maa sà jwo: «Nùŋufoonŋi, Poli u nyé kàsunŋi i ke, uru u à mii yyere maa jwo na mii u pa ná ŋge nàŋjiinŋi i mu yyére, na jwumò na nyé u á mà jwo mu á.» ¹⁹ Ka ònùfembwòhe si nàŋjiinŋi cù cyage na, maa fēen ná u e, maa u yíbe: «Naha shi ku nyé mu á mà jwo mii á ye?» ²⁰ Ka nàŋjiinŋi si u pyi: «Yahutuubii pìl'à bê li na na pire sí n-pa yi jwo mu á na ma Poli yaha u shà nùmpañña, na yukyaala kuruŋk'à jwo na kuru la na nyé si sà u karigii yaa vyiinne sahaŋki. ²¹ Ŋka ma hà ndá pi jwumpe na mē, ñaha na ye pi òri na wá a mà vùnŋo pwo u na si u bò mà u yaha kuni na. Mpii pi à kuru vùnŋke pwo ke, pir'à nyaha shiin beeshuunni na. Pi à kâa piy'á na pi sà n-lyí, lire nyé mē sà n-bya mē fo pire ká bú Poli bò tēni ndemu i ke. Pi à bégele li mē na mà kwò, mu òwòshwòre kanni pi nyé na sigili.» ²² Ka ònùfembwòhe si nàŋjiinŋi cye yaha maa u pyi: «Ma hà ñjwo sùpya á na mu à òcyii karigii yyaha jwo mii á mē.»

Pi à Poli tùugo fànhafoonji Felisi yyére

²³ Lire kàntugo ka nùnjufembwòhe si sòrolashiibii yyaha yyére shiinbii pìi shuunni yyere maa pi pyi: «Yii sòrolashii ñkwuu shuunni (200) ná shònfemii beetaanre ná ke (70) mà bàra shiin ñkwuu shuunni (200) mpiimu pi à se tàanbii na ke, yii pire bégel'a yaha. Pi sí n-kàre numpilage tènì baacyerewuuni na Sezare kànhe na. ²⁴ Yii shònyi yà bégele, bà Poli nìjncenḡe wu si mpyi si nò fànhafoonji Felisi yyére me.»

²⁵ U à puru jwo ke, maa séme sém'a kan Felisi á ḡgemu funḡ'i u à jwo:

²⁶ «Mii Kolodi Lisiyasi u à ḡge sémeḡi séme si ḡkan fànhafoonji nìjncenḡi Felisi á. Mii fwù na nḡe mu na.

²⁷ Nànji u ḡge mii à tùugo wani mu yyére ke, *Yahutuubii pìi mpyi a u cù raa bùu. Mii à lógo na *Ḍromu shin u nḡe u wi ke, ka mii i na sòrolashikuruḡke kà yaha k'à sà u shwò pi na. ²⁸ Nde u à pyi ka pi i u cêege ke, mii la mpyi si lire cè, ka mii i pi pyi pi à kàre ná u e pi *yukyaala kurunḡe yyére.

²⁹ Mii à pa li kàanmucya mà li nḡa na pi *Saliyanji kurugo pi à u cêege, lire baare e u nḡe a kyaa pyi ndemu li sí n-pa ná l'e u bò, lire nḡe me mà u le kàsujì i me.

³⁰ Nume, pi à pa yi jwo mii á na pi wá à vùnḡò pwo u meḡ na. Lire kurugo mii à tìl'a u tùugo wani mu yyére. Mpii pi nḡe na u cêege ke, nùḡke na pi nḡe na u cêege ke, mii à yi jwo pi á, pi a sì mu yyére pi i sà ku yyaha jwo mu á. Yire yi mpyi mii á mà jwo mu á.»

³¹ Ka sòrolashiibii si li pyi bà y'à jwo pi á me maa ḡkàre ná Poli i kuru numpilage e fo Antipatirisi kànhe na. ³² Kuru canḡa nùmpañḡa, sòrolashiibii pi mpyi tḡore na ke, ka pire si shònyifeebii yaha pi i ḡkèege ná u e, maa nùr'a kàre pi babwòhe e. ³³ Shònyifeebil'à sà nò Sezare kànhe e ke, maa sémeḡi ná Poli kan fànhafoonji Felisi á. ³⁴ Fànhafoonḡ'à sémeḡi kâla ke, maa Poli yíbe na kùluni ndire e u à yîri ye^d. Ka u u jwo na ur'à yîri Silisi kùluni i. ³⁵ Ka u u Poli pyi: «Mpii pi à mu cêege ke, pi aha nò naha, mii sí jwumpe kan mu á.» U à kwò ke, maa pi pyi pi Poli lènḡe saanḡi *Eròdi saanre bage e, pi raa u kàanmucaa.

Pi à Poli cêege fànhafoonji Felisi á

24 ¹ Nḡe canmpyaa kanḡur'à tòro ke, Ananiyasi u nḡe *Kile sàragawwuubii nùnjufembwòhe ke, ka uru si mpa Sezare kànhe e ná Yahutuubii kacwònribii pìl'e mà bàra Teritulusi na, uru na mpyi yoge tùpyikòròwò. Karigii cyi à tòro pi ná Poli shwòhòl'e ke, ka pi i mpa cyire

^d23.34 Felisi la mpyi si nḡcè kampyi kìrigii nùḡò na uru nḡe ke, lire l'e Poli à yîri, puru funḡke e si nḡcè kampyi uru si n-jà Poli yíbe.

tìgìre cyán u na fânhafooni Felisi á. ²Ka pi i Poli yyer'a pa. Nde na pi à u cêege ke, ka Teritulusi si jwumpe lwó si lire yyaha jwo Felisi á. U à jwo: «Fânhafooni nijcenni, mu u à wuu kîni pyi l'à têen yyejînge e. Mu yâkilifente kurugo, ñkêenye nijyahawa à pyi kîni i, li yyaha yyére zhèji kurugo. ³Cyire shîji mu nyè na mpyi wuu á cyeyi puni ná tèrigii puni i ke, wuu fwù na nyè mu na sèe sèl'e cyire kurugo. ⁴Ŋka mii la nyè sî mu cû njaha me, lire kurugo mii na li caa mu á ma a maye sanja yaha ma a lógo wuu jwo na tère nimbilere funji. ⁵Wuu à li kân mucya mà li nya na ñge nân'à pyi yapege sùpyire shwôhòl'e. U à Yahutuubii puni yâkilibii nyàha a wùrugo dijyeyi cyeyi puni i. Uru u nyè Nazareti shiinbii Kile kuni yyaha yyére shinji. ⁶U la bá mpyi si wuu *Kileñaarebage pyi njirivaha yaaga, ka wuu u u cû. [Wuu la mpyi si yoge kwòn u na, si ntàanna ná wuu *Saliyani i, ⁷ñka sòrolashiibii jùnjufembwôhe Lisiyasi à u cyán a shwô wuu na fânhe e, maa jwo na wuu pa u kacegeni jùñke jwo naha mu á.] ⁸Wuu à u cêege yaaga maha yaaga na ke, mu yabiliñi ká u yíbe, mu sí li cè na yire puni na nyè sèe.» ⁹Yahutuubii sanmpii pi mpyi wani ke, ka pire si sogo puru jwumpe na, maa jwo: «Sèe u à jwo!»

Poli à uye jwo a fñiñe Felisi á

¹⁰Nyè ka fânhafooni si kuni kan Poli á u jwumpe lwó. Ka u u jwo: «Mii à li cè, cyi à yee nijyahagii kwò, mu u nyè wuu shîji yukyaalanji. Lire kurugo mii sî n-fyá si naye tanga jwo mu á me. ¹¹Li sàha ñkwò a tòro canmpyaa ke ná shuunni na me, mii à kâr'a sà Kile pèe Zheruzalemu kânhe e. Li mée ká bê mu á, mu sí n-jà puru jwumpe kân mucya si pu sèe ná pu kafinara cè. ¹²Canja ninjin wà nyè a mii nya mii i nàkaana pyi ná sùpya e, lire nyè me na sùpyire jùñkò kyáñge *Kileñaarebage e, lire nyè me *Kile Jwumpe kàlambayi i, lire nyè me kânhe yyaha kurugo me. ¹³Nte sùpyire sî yafyin ta si njwo na lire li nyè mii kacegeni jùñke me. ¹⁴Mii sí yi jwo mu á, mii na báarañi pyi wuu tulyeyi u Kileñi á kuni laber'e. Pi à jwo na lire Kile kuni nyè sèe me. Yaaga maha yaaga sí k'à séme *Saliyani sémenji ná *Kile túnntunmpii sémebil'e ke, mii à dá yire puni na. ¹⁵Mii à na sòñjore taha yaage ñkemu na ke, kuru ninuge na pi à pi sòñjore taha, na shincenye bàra shinpi na, Kile sí sùpyire puni jè nùmpañja. ¹⁶Lire kurugo mii à naye waha bà mii si mpyi si mpyi tìgìre cyaga baa Kile ná sùpyir'á me.

¹⁷Yee nijyahagii toronkwooni kântugo, mii à núr'a kàre Zheruzalemu i, mii shîji sùpyiibii pi nyè wani ke, maa sà wyére kan fòñkfeebil'á, maa sáraya wwù Kile á. ¹⁸Nyè yire na mii mpyi, ka pi i sà mii ta wani Kileñaarebage ntàani na. Karigii sùpyañi maha mpyi si nta vîniñe Kile yyahe taan ke, cyire nizanñkii mii mpyi na mpyi. Shinnyahara nyè a

mpyi wani me, nyàhangurugo nye a mpyi wani me. ¹⁹ Mii ná Azi kùluni *Yahutuubii pìi pi mpyi wani. Pire pi mpyi a yaa pi pyi naha, kampyi mii à kapyimbaala pyi, pire mpyi na sí mii cêege mu á. ²⁰ Lire nye me, tèn i pi à mii yyéne sùpyire yyaha yyére maa yoge kwòd mii na ke, kampyi mii à kapyimbaala pyi, sùpyire ti naha naha ke, pi yi jwo. ²¹ Mà mii nìnjyerenj yaha pi yyaha yyére, mii à jwo fànha na “Mii à tèn ná l'e na kwùubii sí nè n-fworo kwùnj i nùmpañja. Lire kurugo yoge nye na ñkwùun mii na yii yyaha yyére nìnjjaa.” Puru jwumpe mii à jwo ke, mii kacegeni jùñke ku nye kuru la?»

²² Nye Felisi mpyi a Kafoonj Yesu kuni karigii yyaha cè sèl'e, lire e u à jwumpe nùruñ'a yaha canñke kabere na maa pi pyi: «Yii a sì, sòrolashiibii jùñufembwòhe Lisiyasi ká bú mpa, mii sí yii kataanmpe kàanmucya.»

²³ Lire kàntugo ka u u sòrolashiibii yyaha yyére shinñi wà pyi na u Poli lèñe kasubage e u raa u kàanmucaa, na u àha u fége n-tòro me, na u shinceñi wà la ká mpyi si mpa fworo u na, si yaage kà kan u á, u àha urufoo sige lire na me.

²⁴ Canmpyal'à tòro ke, ka fànhafoonj Felisi si mpa ná u cwoñj Durusili i. Yahutu u mpyi u cwoñj, maa pi pyi pi a sà Poli yyere. Poli a pa ke, pyinñkanni na sùpyañi sí n-jà n-dá Yesu *Kirisita na ke, maa yire yyaha jwo pi á. ²⁵ Pyinñkanni na sùpyañ'à yaa u a jaare ntinñi i, ná pyinñkanni na u à yaa u cù uye na ke, ná pyinñkanni na Kile sí n-pa sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiinñkil'e ke, mà Poli yaha u u yire yyaha yu, ka Felisi fyagara wunji si u pyi: «Wuu nìnjjaa wuyi yaha ame, mu sí n-jà raa sì, mii aha tèn labere ta, mii sí nùru mu yyere.» ²⁶ Felisi la mpyi Poli si wyére kan ur'á, lire kurugo u mpyi maha u yíri tère maha tère maa yu ná u e. ²⁷ Pi a yee shuunni pyi pur'e, lire kàntugo, ka Pòrisusi Fesitusi si mpa Felisi fáa kini jùñufente na. Felisi la mpyi si uye kyaa táan Yahutuubil'á, lire kurugo u mpyi a Poli tò a yaha kàsuñi i.

Poli à jwo na uru karigii cyi sà ñcwònrò saanbwòhe Sezare yyére

25 ¹ Canñke Fesitusi à tèn kùluni jùñufente na ke, canmpyaa taan'à tòro ke, u à yíri Sezare kànhe na mà kàre Zheruzalemu kànhe e. ² U à nò wani ke, nàvunñke ku nye *Kile sàragawwuubii jùñufeebii ná *Yahutuubii yyaha yyére shiinbil'e mà yyaha tíi ná Poli i ke, ka pire si sà kuru paara u á, ³ maa li jaare u á na u Poli yaha u nùru u a ma Zheruzalemu i. Yii li cè na pi mpyi a vùnñò pwo Poli na si u cya mbò mà u yaha kuni na. ⁴ Ka Fesitusi si yi jwo pi á na Poli na nye kàsuñi i Sezare kànhe e, na ñcyère uru mú sí nùru n-kàre wani. ⁵ Maa yi jwo pi á na: «Kampyi yii la nye si tìgire cyán ñge nàñj na, yii yii yyaha yyére

shiinbii yaha pi a ma Sezare kànhe e. Pi aha nɔ wani, nde na pi nyɛ na tìgìre cyáan u na ke, pi i sà lire jwo.»

⁶Fesitusi nyɛ a tòro canmpyaa baataanre, lire nyɛ mɛ canmpyaa kɛ na Zheruzalemu i mɛ, maa núr'a kàre Sezare kànhe e. Canjke u à shà ke, kuru canña nùmpañña, u à kàr'a sà ntèen yukyaala bage e, maa pi pyi pi à sà Poli yyere. ⁷Poli à pa ke, Yahutuubii pi mpyi a yíri Zheruzalemu i mà pa ke, ka pire si mpa yyér'a u kwúulo, karigii cyi à pi ke, maa u cêɛge na u à cyire nijyahagii pyi, mà li ta pi yabilimpíi mpyi na si n-jà pi jwumpe pyàagii cyêe sùpya na mɛ. ⁸Nyɛ ka Poli si jwumpe lwɔ si uye fíniŋe maa jwo: «Mii nyɛ a yafyin pyi ndemu l'à para Yahutuubii *Saliyaŋi i, lire nyɛ mɛ mà *Kileñaarebage kafuun pyi, lire nyɛ mɛ mà saanbwòhe Sezari mùmpenme pyi mɛ.»

⁹Nyɛ Fesitusi la mpyi si uye kyaa táan Yahutuubil'á, lire e u à Poli pyi: «Mu la nyɛ si ñkàre Zheruzalemu i pi i sà mu karigii cwɔɔnrɔ mii jyii na la?» ¹⁰Ka Poli si u pyi: «Cyage e saanbwòhe *Sezari maha pi pyi pi i karigii cwɔɔnre ke, mii nijjyereŋi u ñge kuru cyage e mà kwɔ, naha mii karigil'à yaa cyi cwɔɔnrɔ. Mii nyɛ a yafyin pyi Yahutuubii na mɛ, mu yabilin'à lire cè. ¹¹Mii n'a mpyi a ta mii à wurugo, lire nyɛ mɛ mà kapii pyi ndemu l'à mii kabonɔ kwɔ ke, mii mpyi na si n-cyé na mbòŋi i mɛ. Ìjka pi na mii cêɛge ndemu na ke, sèe ká mpyi u nyɛ a ta lire e mɛ, wà nyɛ a yaa u mii le pi cye e mɛ. Mii la na nyɛ saanbwòhe Sezari u mii karigii cwɔɔnrɔ.»

¹²Nyɛ ka Fesitusi ná u jwunɛebii si sà piye taanna. Pi à kwɔ ke, ka u u Poli pyi: «Ná mu s'à jwo na mu karigii cyi sà ñcwɔɔnrɔ saanbwòhe yyéere, mu sí sà yyéere saanbwòhe yyahe taan.»

Saanŋi Agiripa la nyɛ si lógo Poli jwɔ na

¹³Canmpyall'à tòro ke, ka saanŋi Agiripa ná u cɔɔŋi Berenishi^e si ñkàre Sezare kànhe e mà sà fworɔ Fesitusi na. ¹⁴Nyɛ pi à canmpyaa nijyahagii pyi Sezare kànhe e ke, ka Fesitusi si Poli kyaa jwo saanŋ'á na: «Nàŋi wà na nyɛ Felisi u à le kàsujì i naha. ¹⁵Tèni i mii à shà Zheruzalemu kànhe e ke, *Kile sàragawwuubii ñunufèebii ná *Yahutuubii kacwɔnribil'à ñge nàŋi kyaa jwo mii á, maa li cya mii á na mii u tòn. ¹⁶Ka mii i pi pyi na *Ɔrɔmu fànhafeebii nyɛ na ñɛg'a sùpya tòn, mà li ta mpii pi nyɛ na urufoo cêɛge ke, u ná pìrefee nyɛ a tèn maa jwo piye jyii na urufoo sí uye tanjanna jwo mà yɛ.

¹⁷Nyɛ ka pi pìi si mpa ná mii i naha. Wuu à nɔ naha ke, mii nyɛ a yi le shuunni i mɛ, kuru canña nùmpañña ka mii i ñkàre yukyaala bage e maa ntíl'a pi pyi pi à u yyer'a pa. ¹⁸Mpii pi mpyi na u cêɛge ke, ka pire si

^e25.13 Ceewe mege ku nyɛ Berenishi.

jwumpe lwó maa pi wumpe jwo. Ìjka kapii maha kapii mii mpyi na sônji u sí n-ta u à pyi ke, pi nye a lire là jwo me. ¹⁹ Pi Kile kuni karigii na pi mpyi na piye kyáali kannna. Tire nàkaante mpyi a yyaha tíi ná nàñi wà kyal'e, uru mege na nye Yesu. Pi mpyi na ñko na u à kwû, Poli sí i ñko na u à jè. ²⁰ Mii wi ke, mii nye a mpyi a cè nde mii sí n-pyi mpe kataanmpe e me. Nye ka mii i Poli yíbe kampyi u sí jæ n-kàre Zheruzalemu i, u kataanmpe si sà jcwɔɔnrɔ wani. ²¹ Ìjka Poli à jwo na mà uru karigii yaha saanbwòhe ku cwɔɔnrɔ, lire kurugo mii à pi pyi pi à u yaha kasubage e fo mii aha a si u tùugo saanbwòhe yyére tènì ndemu i ke.»

²² Ka Agiripa si Fesitusi pyi: «Mii yabiliñi la na nye si lógo uru nàñi jwɔ na.» Ka Fesitusi si jwo: «Nùmpanña mu sí n-lógo u jwɔ na.»

²³ Nye kuru canja nùmpanña, ka Agiripa ná Berenishi si piye yal'a le vâanpyi i, ka shinpyahara si pi jùñjò bê mà lèñe bàanni i. Pi ná sòrolashiibii jùñufembwoyi ná kàñhe shinbwoobii pi mpyi. Ka Fesitusi si pi pyi pi à pa ná Poli i.

²⁴ U à pa ke, ka Fesitusi si jwumpe lwó maa jwo: «Saannji Agiripa ná yii mpìi pi naha naha ná wuu e ke, yii jyii nye ñge nàñi na, mà lwó Zheruzalemu na, mà pa nɔ naha, Yahutuubii pun'à piye nàvunñjò jwo mii á u kyaa na, maa jwo na u saha nye a sàa yaa u yaha shì na me. ²⁵ Mii sí wi ke, mii u kàanmucyage e, mii nye a yafyin nya u à pyi ndemu l'à u kabonɔ kwò me. Ná u yabiliñi s'à jwo na uru kataanmpe pu le saanbwòhe cye e, lire kurugo mii à li lwó si u tùugo wani. ²⁶ Mii nàha a jwumɔ ta si zéme u kyaa na si ñkan saanbwòh'á me, lire kurugo mii à pa u yyéñe yii yyahayi taan, mu saannji Agiripa kanyee na, bà li si mpyi u aha bú yíbe, ka u u njemu jwo ke, si yire séme me. ²⁷ Naha kurugo ye mà kàsujyi tùugo Drɔmu i, jùñke na u à le kàsujyi i ke, mà li ta kuru nye a cè me, jùñjò nye lire na mii á me.»

Saannji Agiripa à jwumpe kan Poli á

26 ¹ Ka Agiripa si Poli pyi: «Jwump'à kan mu á, mpe pu nye mu á ke, mu sí n-jà puru jwo.» Ka Poli si cyege yîrige maa jwumpe lwó si uye fíniñe. ² U à jwo: «Saannji Agiripa, l'à táan mii i mà naye ta mu yyahe taan nijjaa, si li cyée mu na na *Yahutuubil'à yaaga maha yaaga jwo a taha mii na ke, na kuru kà nye sèe me. ³ Mu yabilin'à Yahutuubii làdaabii karigii puni ná pi nàkaante pyinñkanni cè. Lire e ke mii na mu jàare ma a ma lùuni bò, ma a lógo na jwɔ na.

⁴ Pyinñkanni na mii à na nàñkocyyere pyi, ná jaarañkanni na mii mpyi na jaare mà lwó fo tasiige e na shiñi shwòhɔl'e Zheruzalemu kàñhe e ke, Yahutuubii pun'à lire cè. ⁵ Mà lwó fo tèemɔni i, pi pun'à li cè na *Farizheenbii toñkuni i mii nye, Yahutuubii Kile kuni jaarafebil'e, pire

tonkuni karigii cyi à waha mà tòro pi sanmpii wogigii na. Pi sí n-jà n-pyi mii shéerii, kampyi pi la na nye si sèenji jwo.

⁶Nye ñwómèeni Kile à lwó wuu tulyey'á ke, mii à na sònḡore taha lire na ke, lire l'à pi ta pi i yoge kwùun mii na nume. ⁷Wuu shiḡi tùluyi ke ná shuunniḡ'á^f pi sònḡore taha li na na Kile sí lire ñwómèeni fùnḡo, lire kurugo pi na Kile père pìlaga bàra canḡa na. Saanḡi Agiripa, mii mú à na sònḡore taha lire na ke, lire kurugo Yahutuubii na mii cèege ame! ⁸Yii Yahutuubii, ñaha k'à li ta yii nye a dá li na na Kile sí n-jà kwùubii pè n-yige kwùḡi i mà ye?

⁹Mii mú mpyi na sònḡi na fànha ki, mii i sàa Nazareti kànhe shinḡi Yesu mege tùn. ¹⁰Lire mii à pyi Zheruzalemu i. *Kile sáragawwuubii ñùḡufeebii mpyi a kuni kan mii á, ka mii i Yesu fyèḡwḡhḡshiinbii ñiyahamii le kàsuni i. Pi aha ḡko si pi bò, mii mú mpyi maha jwo na mii à ñe. ¹¹Tèrii ñiyahagil'e, mii mpyi maha ñaare *Kile Jwumpe kàlambayi i, maa pi kyérege. Mii la mpyi maha mpyi si pi kárama ñjige pi Kile kuni i. Mii lùuni mpyi a sàa yíri pi taan fo mii mpyi maha ñaare kànkwoore na, maa pi kyérege.

¹²Lire pyiḡkanni na, sáragawwuubii ñùḡufeebii mpyi a kuni kan mii á báaraḡi ḡgemu mæ na ke, canḡka mii à yíri na ḡkèege Damasi kànhe dánafeebii mæ na. ¹³Saanḡi Agiripa, mà mii ñiḡkareḡi yaha, canḡk'à pa nḡ ñùḡo ñiḡi i ke, ka mii i mpâl'a bèenge ñya k'à yíri ñiyiḡi na. Kuru bèenge mpyi a pèe canḡke woge na, ka ku u mpa mii ná na shèrefeebii kwùulo. ¹⁴Ka wuu puni si wwùl'a cwo ñiḡke na. Ka mii i mejwuu lógo wuu *Eburubii shæenre e na “Soli, Soli, ñaha na mu na mii kyérege ame ye? Mu à ma ntùḡke taha mii na, lire e mu à maye bànni bà faapyinḡi ñiyiḡi maha uye bànni tùuge na mæ.” ¹⁵Ka mii i yíbe “Kafoonḡi, jofoo u nye mu ye?” Ka Kafoonḡi si mii ñwḡ shwḡ “Mii u nye Yesu, mii mu nye na ḡkyérege. ¹⁶Nye yír'a yyére nume. Mii à naye cyêe mu na bà mu sí mpyi s'a báare mii á mæ. Nyanḡkanni na mu à mii ñya ñiḡjaa ke, mu sí raa lire yu sùpyir'á. Mii sí n-pa naye cyêe mu na si karigii ñcyiimu jwo mu á ke, mu sí raa cyire yu pi á mú. ¹⁷Yahutuubii ná *supyishiḡi sanḡ'á mii sí mu tun ke, mii sí n-pyi ná mu i, si mu shwḡ pi na. ¹⁸Mii sí mu tun pi á, bà mu si mpyi si pi ñyiḡi múgo, si pi yige numpini i si mpa bèenmpe na, si pi yige Sitaanniḡi fànhe ñwḡh'i, pi i piye kan Kile á, bà pi si mpyi pi aha dá mii na, pi *kapegigii ñimpyiḡkii si yàfa pi na, pi ná Kile wuubii sanmpii si mpyi koolyḡe mæ.”

¹⁹Nye saanḡi Agiripa, mà láha lire tènì na, nde Kile à cyêe mii na ke, lire kyaa mii nye na yu. ²⁰Damasi kànhe shiinbil'á mii à fyànha a yi jwo,

^f26.7 Yakuba jyaabii ke ná shuunniḡi i Yahutuubii tùluyi ke ná shuunniḡ'á fworò, ñire pi nye Izirayeli shiinbii.

lire kàntugo maa yi jwo Zheruzalemu kànhe ná *Zhude kùluni shiinbii sanmpii pun'á fo mà sà nɔ supyishiŋi sanŋi shiinbii na. Mii à yi jwo pi á pi pi toroŋkanni kêenŋe, pi i nùru Kile á, pi raa karii pyi ŋcyiimu cyi sí li cyêe na pi à pi toroŋkanni kêenŋe sèenŋi na ke. ²¹ Lire kurugo Yahutuubil'à sà mii cù mà mii yaha *Kilepaarebage e, maa ŋko raa mii bùu. ²² Ŋka Kile à kwôro ná mii i, maa mii tège fo mà pa nɔ nijnjaa na. Kile tùnntunŋi *Musa ná *Kile tùnntunmpii sanmpii mpyi a fyânha a kani ndemu shenre jwo na li sí n-pa n-pyi ke, mii mú sí na ŋye naha si lire kyaa jwo sùpyire pun'á, shinbwoo bâra sùpyire sannte na. Mii mú sí ŋye na yaaga bârali lire na me. ²³ Pi mpyi maha yi yu na *Kile Nijnwɔnɔnŋi sí n-kyaaala n-kwû, na uru mú u sí n-pyi shincyiiwe si ñè vworu kwùŋi i, si bènmppe kyaa jwo wuu shiŋi ná supyishiŋi sanŋ'á.»

²⁴ Mà Poli yaha puru jwumpe na u u uye tanga yu, ka Fesitusi si sêe u na: «Poli, sicyer'à jyè mu i! Mu à kàlanŋi pyi fo mà sà ma ñùŋke pyi k'à yîri!» ²⁵ Ka Poli si u pyi: «Mii ñùŋfooŋi, sicyere ŋye mii i mà de! Sèenŋi jwumpe kanni mii ŋye na yu, pu mú s'à ffinŋe. ²⁶ Saanŋi Agiripa yabilin'á ŋcyii karigii puni cè, lire l'à mii ta mii i cyi yu fyagara baa u yyahe taan. Mii à tèn ná l'e na u à cyi puni cè, naha na ye li là ŋye a pyi ŋwɔhɔre e me. ²⁷ Saanŋi Agiripa, Kile tùnntunmpil'à ñjemu jwo ke, mu ŋye a dá yire na mà? Mii à li cè na mu à dá yire na.» ²⁸ Ka Agiripa si u pyi: «Poli, mu naha na sônŋi na mu sí n-jà mii kêenŋe mpyi dánafoo de!» ²⁹ Ka u u u pyi: «L'à pyi nume yo, l'à pyi canŋke kabere yo, mii na Kile ñáare l'àha ndá mu kanni na mà de, ŋka li pyi yii puni pi naha na mii jwumpe nùru nijnjaa ke, yii puni pi pyi mii fiige, ŋka pi àha yɔrɔyɔ tège yii pwo mii fiige me.»

³⁰ Ŋye ka saanŋi ná fânhafooŋi ná Berenishi, mà bâra mpïi pi mpyi ná pi e ke, ka pire puni si yîri na fwore, ³¹ maa ŋko piy'á: «Ŋge nàŋi naha a kyaa pyi ndemu l'à u kabonɔ kwɔ, lire ŋye me mà u kalene kwɔ kàsuni i me.» ³² Ŋye ka Agiripa si yi jwo Fesitusi á: «Kàmpyi ŋge nàŋi naha mpyi a u kataanmppe le saanbwɔhe *Sezari cye e me, u cye naha a mpyi sí n-jà n-yaha nume.»

Poli ná kafeebwɔhe kani suumpe lwɔhe ñuŋ'i

27 ¹ Tèni i pi la mpyi si wuu lènŋe bakwɔɔge e wuu a ŋkèege Itali kini i ke, pi à Poli ná kàsuyiibii ñii kan sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi wà á, uru mege na mpyi Zhuliyusi. Uru nàŋi na mpyi *Ɔrɔmu shiinbii sòrolashikurumbwɔhe kà ñùŋɔ na, pi mpyi maha kuru mege pyi: «Saanbwɔhe Sorolashikuruŋke.» ² Ŋye ka wuu u jyè bakwɔɔge k'e, kuru mpyi a yîri Adaramiti i na ŋkèege Azi kùluni kàmpanŋke na. Asitariki na mpyi ná wuu e. Tesaloniki kànhe shin u mpyi u wi, Masedoni kùluni i. ³ Kuru canŋa nùmpañja, ka wuu u nɔ Sidɔn kànhe e. Zhuliyusi mpyi a

Poli cùmu leme ɲwɔ, maa kuni kan Poli á u sà fworu u ceveebii na, yaayi kyaa li ɲye u na ke, bà u si mpyi si sà yire cya pi á me. ⁴ Lire kàntugo wuu à yîri wani maa kuni lwɔ na ɲkèege mà sà ntòro Sipiri kîni ɲkere na, ɲaha na ye kafèege mpyi na wuu ɲùɲɔ bêni. ⁵ Ka wuu u ɲkàre suumpe lwɔhe ɲuɲ'i mà sà ntòro Silisi kùluni ná Panfili wuuni taan, maa ɲkàre mà sà nɔ Mira kànhe na Lisi kùluni i. ⁶ ɲye ka sòrolashiibii yyaha yyére shinɲi si bakwɔɔge kà ta wani k'à yîri Alezandire kànhe e na ɲkèege Itali kîni i, maa wuu pyi wuu à fworu bakwɔɔge ɲiɲcyiige e mà jyè kur'e.

⁷ Wuu à canmpyaa ɲiɲyahagii pyi lwɔhe ɲuɲ'i. Bakwɔɔge ɲye a mpyi a jà na ɲkèege fwɔfwɔ me. Wuu à kànha sèl'e maa nta a jà a nɔ Kinidi kànhe sìcampe na. ɲye ná kafèege mpyi a wuu kárama pen kuru kàmpanɲke na, ka wuu u ntòro Kereti kîni ɲkere na, mà kàre Salamɔni kàmpanɲke na. ⁸ Kuru kàmpanɲke sheme mpyi a pen, ɲka wuu à wuye waha maa ɲkàre mà sà nɔ cyage k'e, pi maha kuru mege pyi: «Bakwooyi Tayyerege ɲiɲcɛnɲke». Kuru cyage na ɲye Lase kànhe ɲkere na.

⁹ Tère nimbwoo mpyi a tòro wuu na kuni na mà kwɔ. Bakwofeni mpyi a pa mpyi farati, ɲaha na ye wyeere tènì mpyi a nɔ a kwɔ, *Yahutuubii súɲɲi tènì mpyi a tòr'a kwɔ. ɲye ka Poli si u tanyage jwo. ¹⁰ U à jwo: «Mii ceveebii, mii naha a li kàanmucya mà li ɲya na wuu kùsheeni sì ɲùɲɔ kuu ná kakyara nimbwɔɔ ɲye a fworu l'e me. Yaayi wuu à le bakwɔɔge e ke, ti sì n-dâ yire ná bakwɔɔge na mà de! Wuu yabilimpìi pi ɲye k'e ke, wuu múnahigii na ɲye ku ɲwɔge e mú.»

¹¹ ɲka sòrolashiibii yyaha yyére shinɲi mpyi a dá bakwɔɔge fèvoonɲi ná ku ɲùɲufoonɲi wumpe na mà tòro Poli wumpe táan. ¹² Kuru cyage bakwooyi tayyéerege mú ɲye a mpyi a ɲwɔ wyeere tènì i me. Lire kurugo mpìi pi mpyi bakwɔɔge e ke, pire ɲiɲyahara mpyi a li ta na pi pyiɲkanna cya pi i yîri wani kuru cyage e, pi a sì Fenikisi kànhe bakwooyi tayyéerege e Kereti kîni i, pi i sà wyeere tènì pyi wani. Kuru cyag'à yyaha kan canɲacwumpe e. Kafèebwoyi ɲye na nɔni kuru cyage na me.

¹³ ɲye kafèege nimbiler'à pa na fwu na yîri wòro kùl'e ke, ka pi i wá na sɔɲɲi na pire sí n-jà n-kàre. Tɔɔnmpirige pi maha ntèg'a bakwɔɔge yyéerɲe ke, maa kuru wwù wani, ka bakwɔɔge si wá na ɲkèege Kereti kîni ɲkere na. ¹⁴ Li ɲye a mɔ me, ka kafèebwɔɔ si yîri na fwu na yîri suumɔ kùl'e na ɲkèege canɲafyínmpe e na ɲcwùnni wuu ɲuɲ'i. Pi maha kuru kafèebwɔɔ mege pyi: «Erakilɔn». ¹⁵ Ka kuru kafèebwɔɔhe si mpa bakwɔɔge lwɔ. Wuu ɲye a jà a ku kèenɲe me, ka wuu u wuye yaha ku cye e. ¹⁶ Kafèeg'à kàre ná wuu e, ka wuu u sà ntòro kîre nimbilere ɲkere na, suumpe lwɔh'à li kwùulo, li mege ɲye Koda. Kuru cyag'à pa jyè wuu

ná kafeege shwòhòl'e maa ku tēgele kwòñ wuu na dooni ke, bakwobileni⁸ li mpyi wuu á ke, ka wuu u wuye waha maa lire ñáhana a yige lwòhe e, ñka báara u mpyi lire tayigege e de!

¹⁷ Nye wuu à núr'a pa bakwobileni lèñe ke, maa mēere tēg'a bakwòwòhe yal'a pwo. Vàanñke ku maha bakwòwòge pyi ku u ñkēege ke, maa kuru tírige, ñaha na ye wuu mpyi na fyáge kafeege kà ñkwò bakwòwòge lwó si ñkàre zà yaha nticyenñi ñuñ'i Libi kini kàmpañke na me, maa wuye yaha kafeege cye e ku u ñkēenñi. ¹⁸ Kafeebwòhe fànha mpyi na mpère fo li ñye a pa ñwò me, kuru canña nùmpañña, ka pi i wá na bakwòwòge funñò yaayi yà wwù na wàa lwòhe e. ¹⁹ Ku canntanrewoge, ka bakwòwòge feveebii yabilimpìi si pi báarapyiyaayi yà wwùl'a wà lwòhe e. ²⁰ Wuu à canmpyaa ñinyahagii pyi, canñanyiini bàra wòrigii na, wuu ñye a kuru kà ñya me. Kafeebwòhe fànhe mpyi na ñyahage na wá, fo wuu puni mpyi a li yaha na wuu wà saha si n-shwò me.

²¹ Wuu mpyi a mò maa yalyige lyí. Ka Poli si mpa yír'a yyére sùpyire yyaha na, maa jwo: «Mii ceveebii, yii mpyi a yaa yii i mii jwumpe lógo, wuu u ntēen Kereti kini i. Lire n'a mpyi a pyi, ñke kafeebwòhe ku ñke k'à wuu ta, ka wuu u mpòñ yaayi ñjemu i ke, lire là mpyi na si n-pyi me. ²² Ñka nume, mii sí yi jwo yii á, yii àha vyá me, yafyin si yii wà ta me. Bakwòwòge kanni i wuu sí n-pòñ. ²³ Kilenñi ñgemu wu u ñye mii, mii sí i báare u á ke, yii li cè na uru mēlekenñi wà à uye cyée mii na pilaga, ²⁴ maa yi jwo mii á na mii àha raa fyáge me, na mii à sàa yaa mii yyéenñe saanmbwòhe *Sezari yyahe taan. Kile à ñwò mii na maa mii ñareyi lógo. Shin maha shin u ñye ná mii i bakwòwòge e ke, u sí wuu puni shwò. ²⁵ Lire e ke mii ceveebii, yii àha raa fyáge me. Mii à dá Kile na. Nje y'à jwo mii á ke, yire puni sí n-tòro yi jwuñkanni na. ²⁶ Ñka bakwòwòge sí n-kēege ná wuu e lwòhe ññke kini l'e.»

²⁷ Kuru ku mpyi wuu numpili ke ná sicyerewoge suumpe lwòhe ñuñ'i, kafeebwòhe sí i wuu lwúu na ñkēege ku ñyii cyeyi i. Suumpe lwòhe ñuñ'i wuu mpyi ke, kuru mege na mpyi Adiriyatiki. Nìñk'à pa ñí ke, ka bakwòwòge feveebii si wá na sòññi na wuu à byanhara kùmpoge na. ²⁸ Ka pi i mēere le a tírige lwòhe e maa ku súma mà ku cùgumpe ta metirii beñaaga ná ke ná baashuunni. Ka pi i file yyaha na, maa núr'a ku súma mà ku ta metirii beñaaga ná baataanre. ²⁹ Pi mpyi na fyáge bakwòwòge kà ñkwò zà ñkúu kafaage kà na lwòhe e me. Nye tóñmpiriyi pi maha ntēg'a bakwòwòge yyéenñe ke, ka pi i yire sicyeere tírige lwòhe e bakwòwòge kàntugo yyére, maa ntēen pi funvwugo wuubii na ñyège sigili. ³⁰ Nye mà pi yaha pur'e, mpìi pi mpyi na bakwòwòge fi ke, pir'à bakwobileni yig'a tírige lwòhe

⁸27.16 Bakwobileni maha mpyi nimbwòhe funñke e. Nimbwòhe ká ñkēege, sùpyire maha jyiile ná nimbileni i.

e, maa piye pyi mu à jwo tɔɔnmpirige kà pire la nye si nt̄irige bakwɔɔge yyaha yyére, mà li ta tafɛɛ pi mpyi na ɲcaa bakwobileni cye kurugo. ³¹Ka Poli si sòrolashiibii ná pi yyaha yyére shinɲi pyi: «Ná bakwɔɔge feveebii nye a t̄ɛn bakwɔɔge funɲke e mɛ, yii s̄i n-s̄ii n-shwɔ mɛ.» ³²Nye mɛere ti mpyi a t̄ɛg'a bakwobileni pwo ke, ka sòrolashiibii si tire kwɔn, maa li yaha l'à kàre lwɔhe ɲuɲ'i.

³³Nye nyèg'à pa byanhara ke, ka Poli si li cya pi pun'á na pi ɲjyì cya pi lyì. U à jwo: «Canmpyaa ke ná sicyeere cyi nye ɲcyii, yii funmpen wuubii pi nye, yii sàha ɲjyì s̄ee wu lyì mɛ. ³⁴Lire e mii na li caa yii á, yii ɲjyì cya yii lyì. Lire li sí yii pyi yii fànha ta yii i shwɔ. Mii sí yi jwo yii á, yii wà ɲùɲjuɔ ɲiɲkin s̄i n-s̄ii n-p̄inni mɛ.»

³⁵Poli à yire jwo ke, maa bwúuruɲi lwɔ maa fwù kan Kile á pi puni ɲyii na, maa u kwɔn kwɔn, maa wà lwɔ na lyì. ³⁶Pi sanmpil'à lire nya ke, ka pi puni yákilibii si nt̄ɛn, ka pi i wá na lyì mú. ³⁷Wuu shiin ɲkwuu shuunni ná shiin beetaanre ná ke ná baani (276) pi mpyi bakwɔɔge e. ³⁸Wuu pun'à lyì a t̄in ke, s̄umapyaɲi u mpyi bakwɔɔge e ke, ka pi i uru wu lwɔhe e, bà bakwɔɔge si mpyi si faha mɛ.

³⁹Nyèg'à pa múgo mà wuu ta wuu à nɔ cyage ɲkemu i ke, bakwɔɔge feveebii nye a mpyi a kuru cyage cè mɛ. Ka pi i lùɲkuuɲi wà nya, ɲiɲke mpyi a fwordo wani, ka pi la si mpyi s'a ɲkèɛge wani kuru cyage e. ⁴⁰Nye tɔɔnmpirige ku maha nt̄ɛg'a bakwɔɔge yyéɛɛ ke, pi à kuru sànhà mà t̄irige lwɔhe e, mɛere ti maha nt̄ɛg'a bakwɔɔge yafɛɲke pwo ke, maa tire sànhà mú, maa v̄aanɲa nitabaaga p̄ili bakwɔɔge yyaha yyére, bà kafɛɛge si mpyi s'a ɲkèɛge ná k'e suumpe lwɔhe ɲwɔge na mɛ. ⁴¹Pur'e pi nye, ka bakwɔɔge si ɲkàr'a sà dùgo nticyen ɲaɲke kà ɲuɲ'i, lùɲkuubii p̄ii shuunni shwɔhɔ'e. Bakwɔɔge munag'à kàr'a sà ɲc̄uru nticyenɲi i, ku nye a jà a fwordo mɛ. Lir'à lwɔhe ta ku u fuuli na ȳiri na ma na bakwɔɔge kàntugo yyérenɲi bw̄uun, fo mà sà kuru k̄ɛge.

⁴²Sòrolashiibii la mpyi si kàsujyibii bò, bà li si mpyi pi wà kà ɲkwɔ lwɔhe ɲà vwordo si shwɔ mɛ. ⁴³ɲka sòrolashiibii yyaha yyére shinɲi la mpyi Poli s̄i bò mɛ. Lire kurugo nde sòrolashiibii la mpyi si mpyi ke, ka u u pi sige lire na. Mp̄ii pi na ɲini lùɲani na ke, ka u u jwo na pire pi fyànha a cwo lwɔhe e, pi i ku ɲà pi sà fwordo kùmpoge na. ⁴⁴Maa yi jwo pi sanmpil'á na pi cikwooyi yà, lire nye mɛ bakwɔɔge jyayi yà lwɔ pi i dùgo yire ɲuɲ'i pi i fànha le, pi i lwɔhe jyiile yire ɲuɲ'i. Amuni l'à pyi, ka pi puni si jyil'a kàre kùɲke na, yaaga nye a pi wà ta mɛ.

Karigii cyi à pyi mà Poli yaha Maliti k̄ini i ke

28 ¹Nye wuu shwɔɲkwooni kàntugo, ka pi i yi jwo wuu á na kuru cyage mɛge na nye Maliti. ²Lire k̄ini shiinbil'à wuu c̄umu leme

ɲwɔ sèl'e. Ná zàhe sí mpyi na ɲcwɔ wyeere sí ɲye, ka pi i nabwɔhɔ le, maa wuu puni pyi wuu à pa ntènn'a kuru kwùulo na ware. ³ Poli à pa yîri si kànkyaaanyi yà fâara si mpa le nage e, lir'à màcwɔnɲi wà ta wani yire kànkyaaanyi i. Yi talenke e, nage kafug'à jyè uru màcwɔnɲi i ke, ka u u yîr'a kwòro Poli cyege na. ⁴ Kànhe shiinbil'à wwòɲi ɲya u u fánɲi Poli cyege na ke, ka pi i wá na yu piy'á na: «Nàkaana baa, nge nàɲi sí n-ta shinbu. U mée ɲye u à shwɔ lwɔhe na ke, wuu yasunɲke “Seenifoo” ɲye na ɲko si u yaha u shì shà mɛ.»

⁵ ɲye ka Poli si wwòɲi ɲâhara a cyán nage e. Wwòɲi tanɔɲke ɲye a mpyi a yafyin pyi u na mɛ. ⁶ Sùpyire mpyi na sônɲi na kuru cyege sí n-fwɔ, na u sí n-cwo n-kwù lire tènuuni i. Pi à u ɲyii cyán mà mɔ, pi ɲye a yafyin ɲya k'à u ta mɛ, ka pi funzɔnɲɔre si ɲkêenɲe, maa jwo na yasunɲke kà ku ɲye Poli.

⁷ Cyage e wuu mpyi ke, kìnifooɲi cyage kà na mpyi kuru ɲkere na, uru nàɲi mege na mpyi Pubilusi. U mpyi a wuu ɲùɲɔ bê a ɲwɔ, maa wuu pyi wuu à wuu sunmbage lènɲe u pyenge e canmpyaa taanre funɲ'i. ⁸ U tunɲi mpyi tasinnage e cifwure ná tɔgɔtɔgɔnɲi cye e. Ka Poli si ɲkàr'a sà fworɔ u na, maa u cyege taha u na, maa Kile ɲáare u á, ka u u ɲcùuɲɔ. ⁹ Lir'à pyi ke, ka kuru cyage yampii puni si wá na sù Poli yyére, ka u u wá na pi cùuɲi. ¹⁰ Kuru cyage shiinbil'à pèente shiɲi puni taha wuu na. Wuu tèekaren'à pa nɔ, ka wuu u wá na ɲko raa jyè bakwɔɔge e ke, yaayi kani li mpyi wuu na ke, pi à yire puni kan wuu á.

Poli à nɔ Ɖɔɔmu kànbwɔhe e

¹¹ Yɲye taanre wuu à pyi kuru cyage e. Bakwɔɔge k'à yîri Alɛzandire kànhe e ná pi maha ku pyi: «Ɖampii^h» ná ku mpyi a yyér'a kafeebwoyi tènì pyi wani ke, wuu tèekaren'à pa nɔ ke, ka wuu u jyè kur'e na ɲkèɛge. ¹² Wuu à sà nɔ Sirakusi kànhe na ke, maa canmpyaa taanre pyi wani. ¹³ Wuu à yîri wani ke, maa ɲkèɛge suumpe lwɔhe ɲwɔ kurugo mà sà nɔ Erezho kànhe na, maa shwòn wani. Kuru canɲa nùmpañɲa, mà wuu niɲkaribii yaha, ka kafeebwɔhɔ si yîri na fwu wuu kàmene yyére. Canmpyaa shuunni wuu à pyi kuni na, maa nta a nɔ Puzɔli kànhe na. ¹⁴ Wuu à sà dánafeebii pìi ta wani kuru kànhe na, ka pire si li cya wuu á na wuu cibilaaga niɲkin pyi wani ná pire e. Puru funɲke e wuu à pa yîri wani mà kàre *Ɖɔɔmu kànbwɔhe e.

¹⁵ ɲye Ɖɔɔmu dánafeebil'à wuu kyaa lógo na wuu wá na sù wani pi yyére ke, ka pi pìi si mpa wuu ɲùɲɔ bê fo Apwusi caange na. Cyage mege pi maha mpyi: «Nampwuunbii Tatiriyi Taanrenɲi» ke, ka pìi si mpa wuu ɲùɲɔ

^h28.11 Bakwofempii mpyi maha pire ɲampii sunni bà pi si mpyi s'a pire kàanmucaa lwɔhe ɲuɲ'i mɛ.

bê wani. Poli à pi nya ke, maa ntíl'a fwù kan Kile á, ka màban si jyè u e.
¹⁶Wuu à sà nɔ Ɖrɔmu kànbwòhe e ke, ka pi i ñkàr'a sà Poli yaha u mege cyage e, maa sòrolashiñi wà yaha u u u kàanmucaa.

Poli à Jwumpe Nintanmpe jwo Ɖrɔmu kànbwòhe e

¹⁷Nye canmpyaa taanr'à pa ntòro ke, ka Poli si *Yahutuubii nùñufeebii yyere uye yyére. Pi à pa bínni ke, ka u u jwo: «Mii cìnmpyiibii, pi à mii cù Zheruzalemu kànhe e, maa mii le *Ɖrɔmu fànhafeebii cye e mà li ta mii nye a yafyin pyi wuu shiñi sùpyire na me, mii mú nye a yafyin pyi ndemu l'à para ná wuu tulyeyi làdaabil'e me. ¹⁸Pir'à mii yíb'a kwò ke, pi la mpyi si mii yaha, ñaha na ye pi nye a yafyin ta mii à pyi ndemu li sí n-pa ná l'e pi mii bò me. ¹⁹Ɔka Yahutuubii nye a mpyi a ñee pi mii yaha me, lire kurugo, li mpyi a pyi fànha kyaa mii na, mii i na kataanmpe le saanbwòhe *Sezari cye e. Ɔka wuu shiñi sùpyire ñcèege funñɔ nye a mpyi mii á mà de! ²⁰Lire na mii à li cya si yii nya si jwo ná yii e. *Izirayeli shiinbii sònñɔr'à taha Shwofooñi ñgemu na ke, yii li cè na uru kurugo pi à mii pwo ná ñje yòrɔyi i.»

²¹Ka pi i Poli pyi: «*Zhude kùluni shin sàha séme kan naha wuu á mu kyaa na me, wuu cìnmpworonji wà mú sàha ñkwò a yíri wani mà pa yafyin jwo, lire nye me mà mu mepenge jwo wuu á me. ²²Ɔka ñje yi nye mu á ke, wuu la nye ma a yire jwo wuu á, ñaha na ye wuu à li cè na Kile kuni i mu nye ke, sùpyir'à ntùñke taha lire na cyeyi puni i.»

²³Nye ka pi i canñke kabere tég'a kan piy'á. Kur'à pa nɔ ke, ka shiñnyahara si bàra sùpyire na mà piye ta Poli cyage e. Mà lwó nyège na fo mà sà nɔ yàkonke na, ka Poli si wá na *Kile Saanre kyaa yu pi á, maa pyiñkannigii puni cya ná *Musa *Saliyañi ná *Kile túnntunmpii sanmpii sémebii jwumpe e, bà pi si mpyi si dá Yesu na me. ²⁴Ka pìi si dá Poli jwumpe na, ñka pìi nye a dá pu na me. ²⁵Tire sùpyire nye a bê niñkin na me. Ɔka mà jwo pi caala ke, ka Poli si kyaa niñkin jwo pi á, u à jwo: «*Kile túnntunñi Ezayi mpyi a jwumpe mpemu jwo yii tulyeyi na, *Kile Munaani fànhe cye kurugo ke, puru mpyi a sii sèe. ²⁶Kile mpyi a u pyi

“Sà yi jwo ñge supyishin'á na:

‘Yii sí n-sii raa núru, ñka yii sí raa yafyin yyaha cini me.

Yii sí n-sii raa wíi, ñka yii sí raa yafyin ñaa me.’

²⁷Ñaha kurugo ye ñge supyishin'à cyé si pi zòompìi kèenñe,

maa pi ñiñgyigìi tò,

maa pi ñyiigii tò,

bà pi ñyiigii si mpyi cyi àha raa ñaa me,

pi ñiñgyigìi kà hà raa núru me,

pi zòmpyaagii kà hà ñkêenŋe mɛ.

Lire l'à pi ta pi nyɛ a ñen'a yyaha kêenŋe mii yyére, si shwɔ mèi.”»

²⁸ Ka Poli si núr'a pi pyi: «*Supyishiŋi sanŋi u nyɛ u nyɛ Yahutuu mɛ, yii li cè na Jwumpe Nintanmpe pu nyɛ na sùpyire zhwoŋi kyaa yu ke, Kile à puru tun pir'á. Pire pi ke, pire sí pu lógo.»

[²⁹ Poli à puru jwo ke, ka Yahutuubii si yîri na ñkèɛge, maa piye kyáli sèl'e na wá.]

³⁰ Poli à yyee nimpunŋii shuunni pyi bage k'e Ɖɔmu kànbwɔhe e. U mpyi maha kuru bage sârani. Sùpyire ti mpyi maha sî u yyére ke, u mpyi maha tire puni cwôre na ñwɔge. ³¹ U mpyi maha sùpyire kâlali Kile Saanre kyaa na, maa Kafoonji Yesu *Kirisita kyaa yu pi á fyagara baa, wà mú mpyi maha u sige uru báaraŋi mpyiŋi na mɛ.

ⁱ28.27 Ezayi 6.9, 10